

Centrul Național de Cultură a Romilor- Romano Kher

Adrian-Nicolae Furtună

**Sclavia Romilor în Țara Românească
Roma slavery in Wallachia**

Centrul Național de Cultură a Romilor – Romano Kher

Director: Mihai Neacșu

Coordonator program „Producție editorială romă”: Norica Costache

Editori: Norica Costache, Corina G. Păun

Contact:

Splaiul Independenței, nr.202A, etaj 9, sector 6, București

E-mail: secretariat@cncr.gov.ro

Telefon: 021 313 52 11

Fax: 021 313 52 10

Web-site: www.cncr.gov.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FURTUNĂ, ADRIAN-NICOLAE

Slavia romilor în Tara Românească : fragmente de istorie socială : vânzări/donații de copii, căsătorii, cereri de dezrobire = Roma slavery in Wallachia : fragments of social history : sales/donations of roma children, marriages, request for emancipation / Adrian-Nicolae Furtună.

București : Editura Centrului Național de Cultură a Romilor, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-94747-6-1

316

Lucrare realizată de Adrian-Nicolae Furtună, consilier în cadrul Compartimentului de Documentare, Cercetare și Educație al Centrului Național de Cultură a Romilor - Romano Kher.

Traducere în limba engleză: Gabriela Murgescu

Transcriere documente de arhivă: Lect.univ.dr. Ștefan Berechet

Mulțumiri istoricului Bogdan Chiriac, pentru sprijinul acordat în vederea realizării acestei lucrări.

Mulțumiri Arhivelor Naționale ale României pentru punerea la dispoziție a documentelor de arhivă.

Această lucrare a fost publicată în 300 de exemplare de către Editura Centrului Național de Cultură a Romilor, în cadrul programului „Producție editorială romă” și este distribuit în mod gratuit.

Tipar: Grafoanaytis Ploiești

Centrul Național de Cultură a Romilor- Romano Kher

Adrian-Nicolae Furtună

Sclavia Romilor în Țara Românească

Fragmente de istorie socială.

Vânzări de copii/donații. Căsătorii. Cereri de dezrobire.

Roma slavery in Wallachia

Fragments of social history.

Sales/donations of Roma children. Marriages.

Requests for emancipation.

București

2019

LISTA DOCUMENTELOR

I. VÂNZĂRI/DANII/SCHIMBURI DE COPII./ SALES / DONATIONS/CHANGES OF ROMA CHILDREN

1. Facsimil 1. DANIC, M-rea Valea XVIII/18

Zapisul lui Patrașco cu fratele său Pana, către Jupân Marco, prin care îi vinde un copil de țigan.

Deed of Patrașco and his brother Pana to boyar Marco, selling him a Gypsy child.

2. Facsimil 2. DANIC, M-rea Cotroceni LII/2

Act de danie al jupâñesei Voichii către Radu prin care îi dăruiește un copil de țigan.

Deed of Boyar-lady Voica by which she had donated a gypsy child to Radu.

3. Facsimil 3. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/28.

Zapisul lui Rafail și altul către Oncea, prin care îi vinde un copil de țigan pe nume Crăciun.

Deed of Rafail and other person to Oancea selling him a Gypsy child.

4. Facsimil 4. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/30.

Zapisul lui Oncea către Vlad prin care i vinde un copil de țigan.

Deed of Oancea to Vlad selling him a Gypsy child.

5. Facsimil 5. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/29.

Zapisul lui Vlad, feciorul lui Neagoe, și alții către Egumenul Mănăstirii Argeș prin care dă un copil de țigan pentru răscumpărarea sa de rumânie de la mănăstire.

Deed of Vlad, son of Neagoe, and others to Hegumen of Arges Monastery, by which he gives a Gypsy child for his ransom from the state of dependence on the monastery.

6. Facsimil 6. DANIC, M-rea Valea XVIII/25.

Actul de schimb al lui Gavril Egumenul Mănăstirii Câmpu Lung, cu Egumenul Mănăstirii Valea, prin care îi dă o țigancă pentru un copil de țigan.

Deed of exchange of a gypsy woman and a gypsy baby between Gavril - the Hegumen of Câmpu Lung Monastery - and the abbot of Valea Monastery.

7. Facsimil 7. DANIC, M-rea Cotroceni LIV/17.

Zapisul Mihului Brătăseanu către Trifan capitanul prin care vinde un copil de țigan.

Deed of Mihul Brătăseanu by which he had sold a Gypsy child to Captain Trifan.

8. Facsimil 8. DANIC, M-rea Cotroceni LIV/38.

Zapisul jupânesei Catrina către jupân Iane prin care îi vinde un copil de țigan.

Deed of boyar-lady Catrina by which she had sold a Gypsy child to boyar Iane.

9. Facsimil 9. DANIC, M-rea Cotroceni LIV/39.

Zapisul lui Bătrânu către Marcu comisul prin care îi vinde un copil de țigan.

Deed of Bătrânu (Old man) by which he had sold a Gypsy child to Marcu.

10. Facsimil 10. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/44.

Zapisul lui popa Dumitrașco și alții către Badea prin care i vinde un copil țigan pe nume Radu.

Deed of priest Dumitrasco and others to Badea, selling him a Gypsy Child named Radu.

11. Facsimil 11. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/47.

Zapisul Samfirei către Toma prin care îi vinde o țigancă și un copil al ei.

Deed of Samfira to Toma selling him a Gypsy woman with her child.

12. Facsimil 12. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX bis/29

Zapisul lui Costantin Fărcașanul cu soția sa către Dumitrașcu postelnicul prin care îi vinde un copil de țigan.

Deed of Costantin Fărcașanul with his wife by which they had sold a Gypsy child to Chamberlain Dumitrașcu.

13. Facsimil 13. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/48.

Zapisul lui Alion către Toma Căpitanul, prin care îi vinde un copil de țigan pe nume Radu, pentru 30 de taleri.

Deed of Alion to Toma Captain, selling him a Gypsy child named Radu, for 30 thalers.

14. Facsimil 14. DANIC, M-rea Sf. Ioan București XVIII/12.

Act de danie al Izvoranului către Mănăstirea Sf. Ioan pentru un copil de țigan.

The deed of endowment from Izvorani towards St. Ioan Monastery endowing a Gypsy child.

15. Facsimil 15. DANIC, M-rea Cotroceni LIV/42

Zapisul lui Gheorghe paharnicul Drăgoiescu către Mănăstirea Cotroceni pentru învoiala căsătoriei unor țigani.

Deed of Cup-bearer Gheorghe Drăgoiescu to Cotroceni Monastery regarding the agreement for the marriage of some Gypsies.

16. Facsimil 16. DANIC, M-rea Stavropoleos XXI/17.

Act de danie al lui Costandin către Mănăstirea Stavropoleos, pentru un copil de țigan.

Endowment deed of Constandin towards Stavropoleos Monastery, endowing a Gypsy child.

II. CĂSĂTORIILE ÎNTRE ROBI. CĂSĂTORIILE ÎNTRE ROBI ȘI RUMÂNI. MARRIAGES BETWEEN SLAVES. MARRIAGES BETWEEN SLAVES AND „RUMÂNI”.

17. Faesimil 17, 18. M-rea Valea XVIII/36, fila 1

Zapisul lui Daniil Eromonahul Egumenul Mănăstirii Sadova, declarând că un țigan al Mănăstirii, căsătorindu-se a luat de soție pe o țigancă Domnească anume Doichița.

Testimony of Monk Daniil - the Hegumen of Sadova Monastery - declaring that a gypsy belonging to the Monastery married a gypsy woman belonging to the Royal Court, named Doichița.

18. Facsimil 19. M-rea Valea, XVIII/35

Zapisul Dinii roaba, prin care se dă roabă Mănăstirii Valea, pentru cuvântul că a luat de soț pe un țigan al Mănăstirii Valea anume Fiera.

Deed stipulating that the female slave Donii is given to Valea Monastery based on her confession to be married to a gypsy named Fiera.

19. Facsimil 20. M-rea Sf. Ioan București, XVIII/39.

Învoirea Dobriței femeia pentru sporul rodului ce va naște din țiganul Mănăstirii Sf. Ioan anume Mircea pe care l-a luat de soț.

Dobrița's arrangement regarding the benefit over the brood to be delivered by the woman who conceived it with a gypsy named Mircea who belonged to St. Ioan Monastery, and who she got married to.

20. Facsimil 21. M-rea Sf. Ioan București, XVIII/45.

Învoire între Maria rumâncă și iconomul Mănăstirii Sf. Ioan pentru sporul de a naște dintr-un țigan al Mănăstirei Sf. Ioan.

Agreement with Maria rumâncă regarding the benefit for delivering a baby conceived with a Gypsy belonging to St. Ioan Monastery.

21. Facsimil 22. M-rea Sf. Ioan Bucureşti, XVIII/47.

Actul Zamfirei prin care declară că a luat în căsătorie pe un țigan al Mănăstirei Sf.Ioan anume Soare.

Zamfira's declaration of marrying a Gypsy named Soare, belonging to St. Ioan Monastery.

22. Facsimil 23, 24. DANIC, M-rea Cotroceni XCIII/33, fila 1,2.

Chira țiganca se dă roabă veșnică Mănăstirii Cotroceni căsătorindu-se cu țiganul Anastasie.

Deed by which the gypsy woman Chira had given herself as lifelong slave to Cotroceni Monastery, when she had married the gypsy Anastasie.

23. Facsimil 25. DANIC, M-rea Valea XVIII/40.

Actul de învoială cu Mănăstirea Valea pentru sporul unor țigani.

Agreement with Valea Monastery for Gypsies' offspring.

24. Facsimil 26. DANIC. M-rea Sf. Ioan Bucureşti, XVIII/53.

Actul lui Ioan Pletea și soția sa către Mănăstirea Sf. Ioan pentru o țigancă ce s-a îndrăgit cu un țigan al Mănăstirei.

The deed of Ioan Pletea and his wife to St. Ioan Monastery for the sale of a gypsy woman who fell in love for a Gypsy.

25. Facsimil 27, 28, 29. DANIC. M-rea Sf. Ioan Bucureşti, XVIII/55., fila 1, 2, 3.

Autorizația dată de Marica la 2 fiice ale sale de a se căsători după țigani ai Mănăstirei Sf. Ioan.

Marica's approval for her two daughters to marry to Gypsies belonging to St. Ioan Monastery.

26. Facsimil 30. M-rea Căscioarele, IV/22.

Înscrisul Vătafului Niculaie către egum Căsciooreanul obligându-se a da câte douăzeci bani pe an pentru o țigancă ce au luoat-o în căsătorie.

Deed of Overseer Niculaie to the Hegumen Căsciooreanul by which he had committed himself to pay twenty bani per year for a gypsy woman he had married.

27. Facsimil 31, 32. DANIC. M-rea Surpatele XI/8, fila 1, 2.

Scrisoare către stareță Mănăstirii Surpatele cu privire la cununia unor țigani.

Letter to Surpatele Monastery's abbess reffering to the wedding of some Gypsies.

28. Facsimil 33, 34. DANIC. M-rea Sf. Ioan Focșani, XIX/35, fila 1, 2.

Act de căsătorie al unui țigan Mănăstirei Sf. Ioan din Focșani.

Marriage certificate of a gypsy belonging to St. Ioan Monastery in Focșani.

**III. CERERI DE DEZROBIRE
REQUESTS FOR EMANCIPATION**

29. Facsimil 35, 36. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, Dosar 100/1846¹, fila 1, 2.

Adresa Departamentului Vistieriei, comunicând în copie reclamația către Departamentul Trebilor din Năuntru a lui Constantin fiul lui Dima și altor șapte țigani domnești contra lui Nicolae Dorobanțu care caută să pună stăpânire pe ei.

Letter of Department of Treasury addressed to Department of Internal Affairs communicating in copy the complaint made by Constantin, son of Dima and other seven Royal Court Gypsies against Nicolae Dorobantu who tries to take them into possession.

30. Facsimil 37. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, dosar 707/1846.²

Raport al Judecătoriei județului Muscel în legătura cu reclamatia Bucurei țiganca și lui Nita Jugureanu către domn pentru recunoașterea ca tigani birnici ai statului.

County Muscel Court's Report with regard to the complaint of Gypsy Bucura and Nita Jugureanu to the Lord to recognize their status as tribute payers of the state.

31. Facsimil 38, 39. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, Dosar 375/1848, fila 1, 2.

Corespondență referitoare la pricina de judecată dintre Paraschiva țiganca și clucerul Preda Săulescu pentru dezrobirea numitei.

Correspondence referring to Gypsy woman Paraschiva's complaint and clucer Preda Saulescu regarding her liberation.

32. Facsimil 40, 41. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, dosar 541/1848, fila 1, 2.

Adrese referitoare la pricina dintre Anton fiul lui Constantin cu casa doctorului Silivestru pentru aprecierea celui dintâi ca rob.

Letters with regard to the lawsuit between Anton, son of Constantin, with Doctor Silivestru's family for considering him as slave.

---

¹ Nu este redat întregul dosar, acesta poate fi accesat la <http://sclavia-romilor.gov.ro/items/show/2596>.

² Nu este redat întregul dosar, acesta poate fi accesat la <http://sclavia-romilor.gov.ro/items/show/2620>.

33. Facsimil 42, 43. DANIC, M-rea Sf. Ioan din Focşani, XIX/18, fila 1, 2.

Plângerea cluceresei Stanca Bălăceanca către Divan pentru un țigan fugit.

The grievance of Stanca Bălăceanca - Royal Supllier-lady - to the Council/Divan with respect to a fugitive Gypsy.

INTRODUCERE

În paginile care urmează, ne propunem o scurtă trecere în revistă a unor fragmente de istorie socială a romilor și a statutului lor de robi în Țara Românească.

Lucrarea bilingvă (română-engleză) se adresează publicului larg interesat de dimensiunea socio-culturală a perioadei robiei romilor, dar și celui de specialitate, prezentând o serie de documente de arhivă inedite.

În prima parte, ne propunem o prezentare succintă a câtorva fragmente din legislația cu privire la robia romilor din Țara Românească. Aceste norme au reglementat, într-o măsură mai mică sau mai mare, relația dintre robi și stăpânii lor, aceste legiuiri fiind la baza ocârmuirii Țării Românești. Vom menționa o parte din pravilele bisericesti și din cele laice, care au stat la baza orânduirii societății românești medievale. Aceste scrieri sunt în bună parte inspirate din cutume nescrise ale societății de la acea vreme, purtând denumirea de *obiceiul pământului*.

În a doua parte, descriem problematica despărțirii copiilor de părinți în rândul robilor romi din Țara Românească. Documentele se referă la vânzări, danii (donații) și schimburi de copii. Analiza descriptivă cuprinde un număr de 16 documente culese din fonduri arhivistice mănăstirești (Mănăstirea Valea, Mănăstirea Cotroceni, Episcopia Argeșului, Mănăstirea Sf. Ioan București, Mănăstirea Stavropoleos). Documentele luate în discuție se referă la perioada 1635-1730 și au fost extrase din baza de date on-line *Sclavia Romilor*, disponibilă la <http://sclavia-romilor.gov.ro/>, fiind un proiect al Centrului Național de Cultură a Romilor – Romano Kher, început în anul 2015. Documentele, redactate în limba română veche cu alfabet chirilic, au fost transcrise în alfabetul latin cu ajutorul domnului Lect.dr.univ. Ștefan Berechet. Descrierea documentelor de arhivă a fost realizată cu ajutorul *analyzei de conținut*, evidențiind elemente comune, dar și particularități.

În a treia parte, prezentăm documente, extrase din aceeași bază de date, referitoare la problematica căsătoriei robilor. Sunt redate cazuri referitoare la căsătoriile între *robi* aparținând unor stăpâni diferiți, căsătorii între *robi* și *rumâni*, căsătorii între *robi* și oameni *liberi*. Colecția de documente se încheie cu prezentarea unor *pricini de judecată* dintre robi și stăpânii lor, având ca temei dezrobirea.

Documentele referitoare la căsătorii și cele referitoare la cererile de dezrobire sunt prezentate fără o descriere prealabilă, analiza acestora reprezentând un demers pentru continuarea acestei cercetări.

ARGUMENT PENTRU CONSERVAREA MEMORIEI SCLAVIEI ROMILOR ÎN SPAȚIUL ROMÂNESCU

Motto 1: „Arhivele conțin numeroase lucruri interesante, dar Adevărul nu este inclus printre ele.” – Nancy Partner, istoric.

Motto 2: „Cuvântul istorie are două semnificații distințe, pe care publicul larg, dar și mulți profesioniști tind foarte adesea a le confunda. Istoria definește în același timp ceea ce s-a petrecut cu adevărat și reconstituirea a ceea ce s-a petrecut, cu alte cuvinte trecutul în desfășurarea sa obiectivă și discursul despre trecut. Cele două istorii sunt departe de a fi echivalente. Prima se șterge pe măsura derulării faptelor, iar cea de-a doua nu are cum să o “reînvie” în deplinătatea ei. Ceea ce numim îndeobște istorie este discursul nostru despre istorie, este imaginea, inevitabil incompletă, simplificată și deformată, a trecutului pe care prezentul o recompune fără încetare.”³ – Lucian Boia

Opusul sclaviei este libertatea. Libertatea de a crea, de a gândi, de a te exprima, de a trăi și de a te dezvolta în mijlocul unei culturi. Prin prisma culturii lor nomade din trecut cel mai cunoscut stereotip despre romi este acela că sunt *liberi*, de fapt această imagine exotică a romilor a inspirat de-a lungul timpului ideea că aceștia nu se pot stabili într-un loc și că nu pot aparține unui teritoriu.

Prezența romilor în spațiul românesc este multiseculară, însă ceea ce pare să cunoască în continuare societatea românească despre ei pare să fie foarte puțin. De-a lungul timpului, romii au fost „cunoscuți”, chiar și de către unii cercetători, mai ales prin intermediul unor reprezentări generalizante: nu le place să meargă la școală, sunt hoți, le place să cersească, nu le place munca, sunt buni dansatori, au ureche muzicală, fac copii mulți. Acest gen de reprezentare a unei comunități cu greu mai lasă loc analizei istorice, cercetătorul, prin opera sa, va trebui să contribuie la deconstruirea unei hărți mentale care s-a cristalizat în sute de ani... Și, aşa cum probabil ne putem imagina cu toții, este mai simplu, mai accesibil să preluăm astfel de informații generalizante și apoi să operăm cu ele în spațiul social, în relația cu *celălalt*, decât să ne punem noi însine întrebări despre romii de lângă noi și să căutăm răspuns la ele.

Ce cunoaștem despre evoluția romilor în spațiul românesc, de la prima lor atestare documentară, din anul 1385, și până la jumătatea secolului al XIX-lea? Și dacă avem unele cunoștințe, cum ne influențează ele? Atestarea documentară a romilor în spațiul românesc se realizează în anul 1385, atunci când Dan I voievod dăruiește Mănăstirii Tismana 40 de sălașe

---

³ Boia, Lucian. *Istorie și mit în conștiința românească*. București: Humanitas, 2007.

de “ațigani”⁴. Așadar, prima atestare a romilor este ca robi, însă nu cunoaștem cu certitudine când au sosit romii în spațiul românesc și ce statut socio-juridic aveau (popor liber sau nu)⁵.

Istoria lor a fost consemnată și interpretată de-a lungul timpului nu de cei care au trăit-o, ci de cei care au fost mai mult spectatorii ei. Cei care s-au simțit atrași să scrie despre romi au făcut-o adesea datorită exotismului acestei populații sau datorită unor trăsături cu totul neobișnuite pe care le observau în rândurile lor. Romii sunt menționați de călătorii străini, de diferiți cronicari și savanți cu preocupări etnografice, cum este și cazul lui Dimitrie Cantemir, care consemnează următoarele amănunte despre romii din Moldova la începutul secolului al XVIII-lea:

*“Tiganii sunt împrăștiati ici și colo în toată Moldova și nu afli boier care să nu aibă în stăpânirea sa câteva sălașe de-ale lor. De unde și când a venit acest neam în Moldova? Nu știu nici ei însăși și nici nu se găsește nimic despre dânsii în cronicile noastre. Toți tiganii, din toate ținuturile, au același grai, care este amestecat cu multe cuvinte grecești și, pesemne și persienești. Ei nu au altă îndeletnicire afară de fierărie și zlătărie. Au aceeași însășiare și aceleași năravuri ca și tiganii din alte țări; însușirile lor cele mai de seamă și ceea ce îi deosebește de alții sunt trândavia și furtișagul.”*⁶

Genul acesta de descrieri etnografice despre romi au continuat de-a lungul timpului, autorii făcând adesea referințe la „talentele lor înăscute” precum muzica și dansul, dar și la „defectele lor înăscute” precum lenea și furtul. Un lucru care se desprinde din majoritatea descrierilor este acela că ei nu sunt de-ai locului, au venit aici dintr-o țară îndepărtată, fiind învăluiri în mister... și magie...

O altă personalitate importantă a istoriei și culturii românești, care face o descriere a situației romilor, de data aceasta în secolul al XIX-lea, este Mihail Kogălniceanu, cea mai importantă figură în ce privește procesul de abolire a sclaviei romilor în Moldova:

“Chiar pe ulițele orașului Iași, în tinerețele mele am văzut ființe omenești purtând lanțuri în mâini sau la picioare, ba unii chiar coarne de fier arinate de frunte și legate prin coloane împrejurul gâtului. Bătăi crude, osândiri la foame și la fum, închidere în închisori particulare, aruncați goi în zăpată sau în râuri înghețate, iată soarta nenorociților tigani!

⁴ *Documenta Romaniae Historica* (DRH), B, Țara Românească, vol. I, p. 19 – 22 apud. Petcuț, Petre. *Rromii. Sclavie și libertate. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre.* București: Editura Centrului Național de Cultură a Romilor, 2015, p. 23.

⁵ Achim, Viorel. *The Roma in Romanian History*, CEU Press, 2004, p. 29.

⁶ Cantemir, Dimitrie. *Descrierea Moldovei*. Chișinău: Editura Litera și București, Editura Litera Internațional, 2001, p. 168- 169.

Apoi disprețul pentru sfințenia și legăturile de familie. Femeia luată de la bărbat, fata răpită de la părinți, copiii rupți de la sânul născătorilor lor și răzleți și despărți unii de alții, și vânduți ca vitele la deosebiți cumpărători, în cele patru colțuri ale României. Nici umanitatea, nici religiunea, nici legea civilă nu aveau ocrotire pentru aceste nenorocite ființe; era un spectacol grozav, strigător la cer. De aceea, povătuți de spiritul secolului, de legile omenirii, un număr de boieri bătrâni și tineri au întreprins de a spăla patria lor de rușinea sclaviei.⁷”

Sursa: www.europeana.eu⁸

Data/Date: 1871-1897.

⁷Mihail Kogălniceanu. Dezrobirea țiganilor, ștergerea privilegiilor boierești, emanciparea țăranilor. Discurs rostit la 1(13) aprilie 1891 în ședința solemnă a Academiei Române organizată cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la fondare.

⁸ „Țigan cântând la vioară. Este îmbrăcat în port specific etniei rome: căciulă de blană, cămașă cu poale, haină cu mâneci lungi din blană, pantaloni de postav largi, opinci. Este aşezat pe stâncă (element de decor) iar lângă el se află o bâtă de lemn și traista pentru transport. Fotografie de atelier cu fundal pânză pictată și elemente de recuzită. Fotografie lipită pe carton. V: Ștampilă Colecția director Emil Sigerus; Ștampilă Muzeul Brukenthal nr. 270; Număr inventar MCPR 128.” Sursa: www.europeana.eu.

Actul final al procesului de dezrobire a romilor s-a desfășurat în anii 1855- 1856, astfel putem vorbi de o perioadă de aproape o jumătate de mileniu în care romii au fost robi în acest spațiu. Ne putem aștepta ca „rușinea sclaviei” să fi lăsat unele urme, simboluri, cicatrici, sau consecințe asupra mentalului colectiv al romilor, dar mai ales asupra stării lor sociale din prezent? Chiar dacă sclavia romilor a reprezentat o pagină importantă în istoria României și a fost abolită în urmă cu 163 de ani, până în prezent nu a fost realizat un monument al sclaviei sau un muzeu care să conserve memoria instituției robiei romilor în spațiul românesc. Există doar unele nume de străzi sau de sate care fac trimitere la această perioadă (strada Dezrobirii din cartierul Militari, satul Dezrobiți din județul Vâlcea ș.a.), însă aceste toponimii nu pot constitui simboluri care să comemoreze la nivel macrosocial această perioadă tristă din istoria României.

Neavând repere concrete pentru o reprezentare adecvată a sclaviei romilor, pentru unii reprezentarea socială a sclavului ar fi de fapt imaginea argatului de pe lângă curtea boierului, acel om în casă care taie lemn, face focul, hrănește animalele sau muncește pământul, iar în schimb primește o plată foarte modestă, cel mai adesea în natură. Imaginea aceasta s-a transmis până în zilele noastre cel mai probabil de la unii urmași ai sclavilor romi, care după dezrobirea juridică din anul 1856 s-au întors pe moșiile boierilor (în unele cazuri foștii lor stăpâni) cerându-le să le dea posibilitatea să muncească doar pentru hrană. În anul 2016, am efectuat o cercetare de teren în nouă comunități de romi care provineau din fostele sălașe de robi, în nici una din comunitățile studiate romii nu aveau reprezentarea a ceea ce a însemnat robia, aceștia știind doar că „au muncit pe moșiile boierilor sau ale mănăstirii”.⁹

Tot datorită lipsei de repere care să conserve în acord cu istoria, memoria sclaviei, unii ar putea susține că sclavia a fost un fapt obișnuit al acelor vremuri, o formă de exploatare economică și dependență socială asemănătoare cu *rumânia* sau *vecinia*¹⁰, trecând cu vederea că statutul de sclav îl punea pe acesta pe aceeași treaptă cu animalele de povară.

Imaginea Sclaviei din Moldova și Țara Românească în spațiul public tinde să fie percepută diferit de cea a afro-americanilor, imaginea stăpânului de la noi ar fi mai degrabă a

⁹ Cercetarea, ale cărei rezultate încă nu au fost încă publicate, a fost realizată cu sprijin finanțat din partea Agenției de Dezvoltare Comunitară „Împreună”.

¹⁰ „Prima denumire a țăranilor dependenți în Țara Românească este cea generală și în secolele următoare: *vecini* (in actele slave), termen care în secolul al XVII-lea se traduce în actele românești prin: *rumîni*. Prima pomenire a vecinilor în acte datează din 28 martie 1482, când se vorbește într-un privilegiu dat mănăstirii Snagov de biroul « vecinilor » mănăstirii.” Sursa: Doc. privind ist. Rom., 13, XIII, XIV, XV (1247-1500), p. 172 în Barbu T. Cîmpina (redactor). Studii și materiale de istorie medie, Vol. 1, Editura Academiei Republicii Populare Romîne, 1956, p. 77.

unui protector, cel ce ține pe lângă el și alte suflete care cu greu ar putea găsi de lucru în altă parte, însă această imagine idealizată dispare atunci când analizăm tranzacțiile de vânzare – cumpărare cu sclavii romi, tranzacții care s-au întins pe o perioadă de mai bine de cinci secole, avându-i ca vânzători și cumpărători pe boieri, pe domn sau pe mănăstiri.

În ceea ce privește informația de ordin istoric referitoare la robia romilor în spațiul românesc, ne aflăm în fața unui volum mare de documente, (vezi baza de date <http://ro.sclavia.romilor.ro>, un proiect al Centrului Național de Cultură a Romilor în parteneriat cu Arhivele Naționale ale României). Informații abundente referitoare la această perioadă nu se regăsesc doar la Arhivele Naționale din București, ci în toate filialele județene ale acestora. De asemenea, au fost publicate colecții de documente referitoare la robia romilor¹¹. În ciuda acestui fapt, informația referitoare la această perioadă de cinci secole de istorie a romilor în spațiul românesc este puțin cunoscută în societatea de azi.

Despre prezența romilor ca robi în spațiul românesc au scris mai mulți istorici sau sociologi. George Potra, în lucrarea sa “Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România”, publicată în anul 1939, în *Introducere* face următoarea prezentare lucrării sale:

Lucrarea cuprinde următoarele capitole: Bibliografie, introducere, originea țiganilor stabilită astăzi că este din India și nu Egiptul cum s-a crezut multă vreme, venirea și răspândirea lor în Europa, apoi felul de trai al lor cât și categoriile de țigani robi, domnești, mănăstirești și boierești – felul cum au fost vânduți, schimbați sau dăruiți ca orice obiect de negoț, nereprezentând în ochii semenilor lor o ființă umană care trebuia protejată, ci un animal bun numai pentru muncile cele mai grele. [...] Primele drepturi au fost date țiganilor cu multă greutate, iar până la eliberarea completă a trecut mult timp, deoarece proprietarii robilor cu greu se puteau lipsi de o parte din avereala lor, - țiganii. (Potra, G., 1939, p. 6).

Ion Chelcea publică în anul 1944 lucrarea “Țiganii din România”. Referindu-se la raporturile de căsătorie, face distincție între “robia de sânge” și “robia social-economică”, având la bază textul de lege care prevedea că un rob eliberat din robie de stăpânul său, adică “ertat”, nu se putea căsători “cu partea moldovenească și numai copiii ce vor veni în partea lor vor fi slobozi de robie” (anafora lui Alexandru Ion Mavrocordat, 1785).

¹¹ Achim, Venera (ed); Tomi, Raluca (ed.). *Documente de arhivă privind robia țiganilor. Epoca dezrobirii*. București: Editura Academiei Române, 2010 și Petcuț, Petre. *Rromii din România. Documente*. Volumul I. Cluj-Napoca: Editura Institutului Național pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2009.

Redăm mai jos, tot din lucrarea acestuia, un fragment care surprinde foarte bine un aspect al mentalului colectiv rom, și anume raportarea către *celălalt ca stăpân*:

"Trecând prin Cârtișoara, apropierea de Sași dă la iveală același fenomen: suntem obligați să recunoaștem același lucru. O Țigancă ce se ocupă cu cusutul, întrebată de mine cum și pe unde vinde cusăturile, răspunde: "am stăpîne cunoscute unde vindem berte, pentru băeri la saci, la papuci. La Sași, tot stăpîne le zicem – îmi spune ea; la Români pă nume. Aşa se zice de când îi lumea la Sași... Stăruind întrucîtva mai departe, aflu că în loc de nene, bade, lele ei întrebuințează pentru Sași "stăpîne, stăpînă"; la Români: bade, vecine (subinierea ne aparține). De ce? Întreb eu. "Că tot lucrăm la ei. Rumînu-i dă nația noastră; botezați ca și noi... Altă voce: "la Sași și la Români, le spuneam stăpîne odată. Acum nu."'" (Chelcea, I. 1944, p. 106, 107).

Sursa/Source: www.europeana.eu¹²

---

¹² „Țigan îmbrăcat în port specific etniei rome, așezat pe un scaun. Pe cap are căciulă de blană. Este îmbrăcat cu cămașă ruptă, haină cu mâneci largi, pantaloni strânsi pe picior. În picioare poartă opinci. Pe umăr ține o bâtă de lemn, de care sunt agățate coșuri împletite din nuiere. În mâini ține trei pui de găină . Fotografie de atelier, cu fundal de pânză pictată și elemenete de decor. Pe verso marca atelierului fotografic cu 10 medalii și text de reclamă scris cu culoare maro, în limba germană: [traducere] "Atelier Kamilla Asbóth. Moștenitoarea lui Th. Glatz. Drepturile de multiplicare rezervate. Plăcile se păstrează în scopul unor comenzi ulterioare". Carton

LEGI, NORME, CANOANE CU PRIVIRE LA ROBIA ROMILOR ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Pravila de la Govora

1640

Denumită și *Pravila Sfinților Apostoli și a celor 7 soboare* este cea mai veche culegere de legi din Țara Românească, referitoare la domeniul bisericesc, dar și la cel laic. În primul rând, referințele cu privire la robie sunt cele de ordin spiritual (robia sufletului, împătimirea sufletului prin practicarea unui păcat). Există însă și o serie de prevederi referitoare la robie ca statut juridic, acestea tratând canoanele bisericești sau laice, pe care le primea robul în cazul unor delictelor.¹³

Redăm mai jos câteva dintre referințele cu privire la statutul juridic de *rob*:

„*Preacurvia iaste, ce e spre roaba lui și spre cea slobodă și spre aceia ce va veni din altă parte, sau dintr-o latură de pământ și să va muta în pământul unui boiariu și să va da cu trupul și cu sufletul pentru căsătorie: voi robi, cucerîți-vă domnilor voștri cu frică; deci direct aceia, cela ce strică fata să ia canon 3 ai (ani), iară la muierea măritată 3 ai (ani) și metanii în toate zilele 24, iară de cu roaba 3 ai (ani) și metanii 12 în zi.*”¹⁴

Observăm că același păcat este pedepsit prin trei canoane diferite, în funcție de statutul social al femeii cu care era înfăptuit adulterul.

Pravila de la Govora mai prevede căderea în robie a celui liber care se va împreuna cu o roabă, condamnarea celor care prin diferite mijloace o făceau pe o roabă sau pe o slobodă să cadă de la dreapta credință prin îmbrățișarea unei erezii, pedeapsa tăierii mâinilor pentru cel care „va fura un om al oarecarui” – în cazul acesta robul fiind socotit om. (Pentru mai multe detalii, vezi antolog. Vasile Ionescu, 2000, op. cit).

---

comandat la Lith. K. Krziwanek, Viena. Ștampilă Muzeul Brukenthal, nr. 340; Nr. Inv. MCPR 194. Cartonul prezintă urme de degradare rezultate în urma dezlipirii de pe un alt suport.” Sursa: www.europeana.eu.

¹³ Ionescu, Vasile (antolog.) *Robia țiganilor în Țările Române. Moldova. Rromii din România – studii și documente istorice*. București: Editura Centrului rromilor pentru politici publice „Aven Amentza”, 2000, p. 9.

¹⁴ Idem 13 , p.10., apud Prof. Ion Peretz, „Robia” – curs predat la Facultatea de Drept București, pentru Anul III Licență (capitolele V –VIII); editat de Av. Al. Luisescu, 1934; B.C.S II, 83257.

Îndreptarea Legii 1652

De la prima atestare documentară a romilor în spațiul românesc (1385) și până la apariția primului cod de legi scrise care să-i includă și pe robi (1652) se scurge o perioadă mai lungă de două secole și jumătate, la momentul apariției *Îndreptării Legii* existând deja o serie de norme și cutume clare care stabileau relația *rob – stăpân* (vezi Florina Manuela Constantin, 2015).

„Țiganul sau țiganca lui, sau copilul, de va fura o dată sau de două ori, sau și de trei ori, găină, gânsca sau alt lucru micșor, să să iarte; iară de va fi alt lucru mai mare furat, să se cearte ca și fie ce fur.”¹⁵

Acest text de lege arată statutul social al romilor în Țara Românească în secolul al XVII-lea, dar și al celorlalte categorii sociale aflate la marginea societății.¹⁶

*„Feciorul nu va putea să se pue împotriva tătâne-său, nice a frăține-său celui mai mare, nice a dascălu-său, nice muiarea a bărbatului său, nice călugăr a egumenului său, nice robul sau năemitul <slugă cu simbrie> a stăpânului său”.*¹⁷

Societatea medievală românească este foarte bine structurată din prisma categoriilor sociale care o alcătuiesc. Textul reflectă într-un mod foarte clar relațiile de subordonare în cadrul societății. În această structură socială, robii sunt cei de la marginea ei, aflându-se în stare de dependență totală față de stăpânii lor.

---

¹⁵ Rădulescu, Andrei (ed.). *Îndreptarea Legii 1652*. București: Editura Academiei Republicii Populare Romîne, 1962, p. 319.

¹⁶ Tot asa, exceptional, pravila admite toleranța pentru „taranii groși și prosti- ‘in caz de ofense nechibzuite (gl. 364, zac. 3, 59) și pentru tigani, în caz de furturi marunte (gl. 346, zac. 22); „furtul de nevoie” savirsit „de vîmare saracie” și numai „cit va minca și cit se va imbraca” veste iertată de pravila (gl. 348, zac. 6).

¹⁷ *Îndreptarea Legii 1652*, glava 246, zăceaala 14, p. 246 apud. Florina Manuela Constantin, *Robia în pravile românești ale secolului al XVII-lea. Îndreptarea legii* (1652) în „Revista istorică”, tom XX, 2009, nr. 1–2, p. 73–99.

PRAVILE / LEGI BISERICEȘTI

"Capetele de poruncă" ale lui Antim Ivireanu

1714, Țara Românească

"[...] Vă poruncim și aceasta că de acum înainte acéste trei lucruri ce vă însemnăm aici să punеți nevoință să le zăticniți.[...]. De va vrea vreun rumân să ia vreo țigancă sau țiganul să ia rumâncă, nici de cum să nu-i cununați, pentru căci dau scandală la norod și aduc la mijloc multe gâlcevi și mai vârtos că rămâne neamul cel slobod supt robie." (Ivireanu, Opere, 1972, p. 394)

"Invățătura bisericească" (1710, Târgoviște)

[...] „Așijdirea, vă facem în știre și pentru țigani, ca de acum înainte să purtați de grijă să nu lăsați să să mai facă între dânsii céle ce s-au făcut până acum; adecă de va veni țigan cu țigancă să să cunune, până nu-i veți iscodi cu tot denadinsul, foarte cu amăruntul pentru toate céle ce oprăște pravila, ca și la toți creștinii, să nu-i cununați. Iară mai vârtos, de va fi țiganul a unuia și țiganca a altuia, până nu vor aduce scrisoare fieștecările de la stăpânul său, cum că iaste cu voia lor și cum că vor îngădui unul pre altul până să vor împăca amândoaio părțile, au cu schimb după obiceiul țării, suflet pentru suflet, au cu bani să răscumpere unul de la altul acel suflet, să nu-i cununați și nici cu un mijloc, măcar de v-ar face verice sile, au înfricoșare. Și acea scrisoare să o țineți foarte cu seamă bună la voi, veri la carele s-ar întâmpla; ca de va vrea cineva din stăpâni acelor țigani ce s-au împreunat cu voia lor să nu să ţie de cuvânt, au în pizmă să facă să-i desparță, să aveți cu ce vă da seama, căci apoi veți cădea în osândă și în pedeapsă, pentru căci că țiganii încă sunt creștini, botezați în numele Sfintei Troițe. Și avem datorie, în tot chipul, veri cu ce mijloc s-ar putea, să-i punem la calea cea creștinească, că vom vrea să dăm seamă înaintea înfricoșatului Judecătoriu pentru sufletele lor și noi, deaca nu vom învăța pentru dânsii céle ce să cuvin și voi, deaca nu veți face céle ce vă poruncim și stăpâni lor, deaca nu să vor supune dreptății și ascultării bisericești." (Ivireanu, Opere, 1972, p.381)

LEGEA CARAGEA¹⁸
1818

Capitolul VII
Pentru robi și țigani

1. *Robi sunt câți sunt dobândă (proprietate) altuia. Acest fel sunt țiganii în Țara Românească.*
2. *Câți se vor naște din părinți robi sunt robi.*
3. *Și câți numai din muma roabă se vor naște, sunt robi.*
4. *Stăpânul țiganului, n-are putere asupra vieții țiganului.*
5. *Stăpânul țiganului e slobod să vândă, să dăruească pe țigan.*
6. *Câți tigani în Țara Românească nu vor avea stăpân cu doavadă, sunt domnești.*
7. *Cine prin știință va ține întru a sa stăpânlire țigan străin sau țigancă, să-i dea înapoi stăpânului lor (platindu-i pentru țiganul meșter taleri 40 pe an, iar pentru cel fară meșteșug taleri douăzeci, și pentru țiganca meșteră taleri treizeci și pentru cea fără meșteșug, taleri cincisprezece), iar cine va ține prin neștiință, numai să-1 întoarcă înapoi.*
8. *Cine-și va cununa țiganul cu țiganca străină știind sau împotrivă, fără voia stăpânului lor, să piarză pe țigan sau pe țiganca lui cu copii lor, și să-i stăpânească stăpânul lor. Iar când neștiind îl va cununa, atunci să se facă schimb, mergând totdeauna țiganca după bărbat. Când obrazul cel străin va avea meșteșug, să se schimbe iarăși cu meșter; iar de nu va fi asemenea să se prețuiască talentul meșteșugului său, și cu bani să se împlinească.*
Țiganii ce se cunună prin neștiință stăpânului, de se întâmplă să aibă și copii, atunci cei din partea bărbătească sunt ai stăpinului bărbatului, iar partea femeiască este a stăpânului femeii, cari acestea să se schimbe.
9. *Câți țigani străini se vor socoti între cei domnești, aceștia întâmplându-se a se căsători după lege, de se vor cere prin judecată de stăpinii lor, să se schimbe, mergând nevasta după bărbat cum s'a zis mai sus.*
10. *Care țigan se va cununa cu slobodă sau care slobod se va cununa cu țigancă fără știrea stăpânului lor, să se despartă. Dar de se va dovedi ca stăpânul lor a dat voe, știind, atunci să nu se mai despartă, ci să rămână amândoi sloboziți și să-I păgubească stăpânul lor.*

---

¹⁸ Legea Caragea este primul cod de legi din Țara Românească fiind adoptat în anul 1818 în timpul domnitorului fanariot Ioan Gheorghe Caragea (1812-1818.) Sursa: Stoenescu, Dem. D. (ed.). *Vechile legiuri românești. Leguirea Caragea.* Craiova: Tipografia Fane Constantinescu Instalație cu electricitate, 1905, p. 33-35."

REGULAMENTUL ORGANIC AL VALAHIEI¹⁹

1831

SECTIA IV

Chipul catagrafiior și a inpărțirii dăjdiilor și altor dări.

- Fragmente -

Art. 95. La fiesicare șapte ani se va face o deslusită catagrafie de toate familiile țiganilor Statului, osebindu-se cele ale aurarilor carii au să plătească câte lei 50 pe an fiesicare din toate celealte care se îndatorează a plăti câte lei 30. Cât pentru ceilalți țigani ai Statului carii vor sălășlui prin orașe și vor unelti feluri de meștesuguri și meserii, precum spre pildă dulgherii, fierarii alții, se vor înscrie între corporații, și vor plăti după asemănarea altor meseriași tacșa patentii ce li se va da. Este însă de mare trebuință ca Stăpânirea să ia cuviincioasele măsuri să se silească cu dinadinsul spre a se îmbunătăți soarta acestii orândueli de oameni, să-i facă a-și pierde placerea de a viețui întru rătâcire și să-l alăture la ale pământului cu orice mijloc de însuflețire.

[...]

Art. 117 Țiganii Statului, împărțindu-se pe vătășii, se vor ocârmui de către dvornicul Temnițelor din Printipat, carele va avea sub poruncile sale patru subt ocârmuitori de țigani.
[...]

Se va face un așezământ (acord) între amândouă Printipaturile pentru toți țiganii Statului, ai mănăstirilor și ai altor particulari, carii vor fugi din Valahia în Moldavia și împotrivă, ca să se dea înapoi de la o parte la alta.

---

¹⁹ Regulamentele Organice ale Valahiei și Moldovei, în lucrarea noastră redăm textul doar pentru Valahia (Țara Românească), au fost promulgate de către autoritățile imperiale rusești. Sursa: Negulescu, Paul (ed.); Alexianu, George (ed.). *Regulamentele Organice ale Valahiei și Moldovei Vol. I*. București: Intreprinderile „Eminescu” S.A., 1944, p. 26, 31."

LEGILE ABOLIRII SCLAVIEI ROMILOR

Eliberarea sclavilor Statului din 1843 în Țara Românească

Adoptarea Legii pentru abolirea sclaviei țiganilor Statului de către Adunarea Obștească, la 16/28 martie 1843, a reprezentat sfârșitul sclaviei pentru un număr însemnat de romi, între care o pondere importantă o dețineau romii nomazi.²⁰

LEGEA DIN 22 MARTIE 1843²¹

(DECRETUL 233)

DESFIINȚAREA ROBIEI ȚIGANILOR STATULUI

„Prin legiuirea din anul 1843 Martie 22 toți dajnicii de sub administrația Vorniciei Temnițelor (țiganii Statului) s-au trecut sub d-a dreptu administrație a cîrmuitorilor de județe, cu care această măsură s-au desrobit puindu-se în rândul birnicior rumîni.

Această lege creează o economie de 47,600 lei în favoarea casei de desrobire și un folos pentru Stat înfățiat prin contribuționarea tuturor Țiganilor așezați pe moșii.

ART. 1. Toți dajnicii de sub administrația Vorniciei Temniților vor trece d-adreptul subt administrația Cîrmuirilor de Județe de la întâia zi a trimestrului în care se va leguii acest proiect, cu aceleași orînduieli ce s-au aflat și sub Vornicia Temniților, adică capitalia lor hotărîtă prin Art. 5 și 6 din legiuirea cu No. 6 din 1832, se va împlini de sub-cîrmuitorii plășilor iarăși prin vătașii lor, pînă la începutul viitorului al 4-lea period catagraficesc (dacă pînă atunci se va cunoaște bine îmbunătățită soarta lor și bine statorniciți), și prin urmare toată cancelaria financiară a Vorniciei Temniților, precum și sub-cîrmuitorii despărțirii lor, se vor desființa cu totul, și banii ce se strâangea de Vornicia Temniților din zeciualea capităii lor, asemănat Art. 10, 11 și 12 din sus pomenita legiuire, se vor păstra în casa Visterii, și va îndeplini Șeful Departamentului Vistierii dispozițiile Art. 12, 13, 14 și 15 din aceeași legiuire, precum și condițiile prescrise în Art. 15 pentru răscumpărători de țigani, se vor închipui cu iscălitura șefului departamentului vistierii, și pecetluindu-se cu pecetea Domnului, se vor supune la cercetarea atingătoare de regulile obșteștilor dispoziții pentru socotelile Statului.

²⁰ Petcuț, Petre. *Rromii. Sclavie și libertate. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre*. București: Editura Centrului Național de Cultură a Romilor, 2015, p. 123.

²¹ Bibescu, Gheorghe. *Romania (1843-1859). Domnia lui Bibescu. Legi și decrete 1843 -1848. Răsvrătirea din 1848. Istoria și legenda. Tomul al doilea*. București: Tipografia Curții Regale, 1894, p. 32-35.

ART. 2. Fiind că dintr-această măsură se face o economie pe tot anul în folosul casii rezervei de lei 47,600, apoi dintr-acestă sumă, fonduri pentru răscumpărătoarea de țigani, pînă la a lor întrupare într-o tablă cu plugarii săteni, vor fi o zeciuială ce dă acum și 23,800 lei ce au să dea din Vistierie, adică pe jumătate din acei lei 47,600 de economie; iar la vremea întrupării lor lipsind firește zeciuiala ce intră în cutiile satelor, se vor statornici fonduri numai lei 47,600 din Vistierie, cîți adică se fac acum economie cu desființarea cancelarii lor.

DEPARTAMENTUL TREBILOR DIN NĂUNTRU
(MINISTERUL DE INTERNE)

Dispozițiuni cu privire la aşezarea Țiganilor rătăcitori, aparținând particularilor.

28 August 1843 (Bul. Oficial No. 80).

Luîndu-se în băgare de seamă că dintre țiganii fețelor particolare, mulți se află încă în viețuire rătăcită și nestatornică, preumblându-se cu corturile din loc în loc, fără să fie cunoscut locul locuinței.

Ca să se aducă dar la îndeplinire punerea la cale ce este făcută de către stăpânire, pentru obșteasca statornicire a unui asemenea rând de oameni, se dă prinr-aceasta în cunoștință de obște, ca toți proprietarii de țigani dintr-acest principat, în curgere de opt-sprezece luni, socotite de la darea acestei publicații, să se îngrijească a-și așeza pe proprietățile ori ale dumnealor, ori ale altora, și a le statornici cu desăvârșire a lor locuință în case de ședere ca și ceilalți locuitori; căci dacă și dacă după acest soroc se vor mai găsi în coprinsul principatului niscaivași țigani preumblători, veri ai cui vor fi, atunci stăpânirea va lua măsuri pentru a lor statornicire.”

Eliberarea sclavilor Bisericii din 1847 în Tara Românească

„Veți obține, votând această lege, unul din drepturile cele mai puternice la recunoștința umanității și posterității”, spunea Bibescu către Adunare, în încercarea de a-i motiva și a obține votarea legii. Nemaiputând amâna momentul și fiind pe deplin conștientă de importanța reformei, Adunarea generală, în frunte cu mitropolitul țării, a votat în unanimitate proiectul de lege la 11 februarie 1847.²²

---

²² Idem, p. 126.

DESFIINȚAREA ROBII²³

11 FEBRUARIE 1847

Ofisul privitor la desființarea robii.

Domnul supune Adunării un proiect de lege pentru desrobirea țiganilor S-tei Mitropolii, episcopaturilor și mănăstirilor. Măria Sa propune asemenea ca birul țiganilor deveniți cetăteni să slujească a răscumpără robii fețelor particulari.

Veți dobîndi, prin acest proiect, zice Domnul adresîndu-se Camerii, unul din cele mai mari drepturi la a omenirii și a posterității recunoștință.

**Proiect despre regularisarea țiganilor Sfintei Mitropolii, ai Episcopilor și ai tuturor
Mănăstirilor.**

ART. 1. – Se slobod din robie toți Țiganii Sfintei Mitropolii, ai Episcopilor și ai tutulor mănăstirilor și metoașelor de obște, cum și ai bisericilor și ai ori-căruia alt așezământ public, fără osebire, cîte se află în cuprinsul Țării Românești.

Aceștia, ca și Țiganii Statului, supuși la aceiași orânduială, vor fi slobozi și volnici a se însotî cu Români, parte bărbătească și femeiască.

ART. 2. – Capitația legiuitoră se va împlini de la acești Țigani, se va aduna la Vistierie, și împreunându-se cu suma hotărîtă pentru acelaș sfîrșit prin art. 12 al legiuirei din anul 1832, și art. 10 a celii din anul 1843, se va întrebuița numai spre desrobirea Țiganilor câtă se vor vinde de particulari de a lor bună voe, ținându-se socoteală curată de banii adunați și de numărul familiilor din nou răscumpărate pe fiecare an, spre a se trimite în cercetarea Obșteștii Adunări împreună cu celelalte societăți.

ART. 3. – Capitația ce se va împlini de la familiile de țigani ce se vor desrobi treptat de la particulari, precum mai sus s-a arătat, se va adăuga iarăși la acel capitol hotărât pentru desrobire, și se va întrebuița în răscumpărare de țigani pe câtă vreme se vor afla de vânzare.

Sfârșitul sclaviei în Țara Românească. Legea din 8/20 februarie 1856

În 8/20 februarie 1856, a fost promulgată „Legiuirea pentru emancipația tuturor țiganilor din Principatul Românesc”, aceasta a fost înaintată Vorniciei din Lăuntru de către Barbu Știrbei pentru a fi publicată în Jurnalul Oficial.

Venera Achim (2009) arată că în anul 1856 în Țara Românească această lege a fost aplicată pentru aproximativ 50 000 de robi.

---

²³ Idem, p. 293, 294.

VÂNZĂRI. DONAȚII. SCHIMBURI DE COPII

ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ.

Studiu introductiv.

La o primă evaluare a documentelor (zapisuri²⁴ și scrisori de donație) elementele comune extrase ar fi următoarele: mențiunarea vânzătorului și a cumpăratorului cu domiciliul acestora, prezența martorilor la actul de vânzare a copiilor, mențiunarea numelui copilului, mențiunarea părintilor copilului, mențiunarea valorii în bani a copilului, prezența sintagmei „l-am vândut de a mea bunăvoie, fără nici o silă”, mențiunarea ruelor vânzătorului care sunt de acord cu actul de vânzare al copilului rob, poate reprezenta un indiciu al existenței unui drept de protimisis²⁵ (preemptiune) asupra copilului rob, considerat un *bun mișcător*.

Documentele referitoare la vânzările/daniile/schimburile de copii prezентate din baza de date on-line Sclavia Romilor încep, aşa cum am arătat mai sus, din anul 1635.

Însă pentru a completa tabloul înstrăinărilor de copii romi prin vânzări/donații/schimburi în prima jumătate a secolului al XVII-lea și prima jumătate a secolului al XVIII-lea, dorim să facem trimitere și la un document mai vechi de acest tip, din anul 1560, prin care „*Domnul Petru cel Tânăr întărește lui Radu spătarul 2 copii de țigan, cumpărați fiecare cu ‘1000 de asprii gata’*”²⁶

„† Cu mila lui Dumnezeu, Io Petru voievod și domn a toată Țara Românească, fiul marelui și preabunului Mircea voievod. Dă domniia mea această poruncă a domniei mele lui Radul spătarul și cu fiili săi, căți Dumnezeu îi va dărui, ca să-i fie doi copii de țigani: anume Gagu, pentru că l-a cumpărat de la Tudor din Drăgășani, drept 1000 aspri gata. Si iar să-i fie lui Radul un copil de țigan anume Stoica, pentru că l-a cumpărat de la călugărița Eufrosina de la [text rupt- n.ed.] drept 1000 aspri gata. Pentru că sunt bătrâni și drepți mai sus zișii țigani și demoștenire. Si i-au vândut de a lor bunăvoie.

Drept aceea, am dat și domnia mea slugei mele, lui Radu, ca să-i fie de ocină ohabnică, lui și fiilor lui și nepoților și strănepoților lui și de către nimeni să nu se clintească, după porunca domniei mele.

²⁴ Acte de vânzare-cumpărare.

²⁵ **protimisis** n. fără pl. (ngr. *pro-timisis*, d. *timi*, preț, onoare). *Vechi*. Preferență, întîietate (mai ales la cumpărat). Sursa: <https://dexonline.ro/definitie/protimisis>.

²⁶ Sursa: Damaschin Mioc și Marieta Adam Chiper (ed), *Documenta Romaniae Historica*, seria B. Țara Românească, vol. V (1551- 1565), București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1983, Doc. nr. 213 (1560, noiembrie 6), pp. 230- 231. Disponibil on-line la <https://en.calameo.com/read/000827433988455e4f82c>.

Și martori am pus domnia mea: jupan Neagoe vel ban craiovenesc și jupan Nedelco vel <vornic> [text rupt- n.ed.] și jupan Bogdan vel logofăt și Stan spătar și Bărcan comis și Ianiu vistier și Ureche stolnic și Balomir paharnic și Stanciu Dobruș vel postelnic. Ispravnic, Bogdan vel logofăt.

Am scris eu, Sârbul diac, în scaunul de cetate București, luna noembrie 6 zile și de la Adam în cursul anilor de la zidirea lumei 7069 <1560>.

† Io Petru voievod, cu mila lui Dumnezeu, domn.”

Așadar, prima vânzare de copii robi romi este atestată în anul 1560, printr-un act domnesc de întărire a cumpărării lor de către un boier de rang înalt, la o distanță de aproape două secole față de prima atestare documentară a romilor în spațiul românesc, 1385, care face referire tot la statutul de robi al acestora.

Revenind la anul 1635, în continuare discut primul caz: 1. „Zapisul lui Patrașco cu fratele său Pană, către Jupân Marco, prin care îi vinde un copil de țigan.” – Fond Mănăstirea Valea, Pachet 18, Nr actului: 0018.

Pe 12 ianuarie 1635 are loc vânzarea copilului Stoica, fiul lui Bogdan și a Stanii. Stoica este vândut de către postelnicul²⁷ Pătrașco și fratele lui Pană unui alt postelnic pe nume Marco. Suma pentru care este vândut copilul Stoica este de „3500 de bani (aspri) gata”.

Prezența cuvântului „gata” indică faptul că banii s-au primit de către vânzător chiar la efectuarea tranzacției. Nu este specificată vîrstă copilului vândut, însă dacă ne raportăm la suma²⁸ pentru care a fost vândut putem aprecia că acesta ar fi putut deja să presteze o serie de munci pentru noul său stăpân, în condițiile în care la 1638 un copil sugar este vândut cu 1000 de aspri²⁹.

2. Pe 6 octombrie 1664, jupâneasa Voica dă „de pomană” lui Radu Giuele „un copil di țiganu Dragomir și un cal și alte dichise cum am pututu”.

²⁷ POSTÉLNIC, *postelnici*, s. m. 1. (În Evul Mediu, în Țara Românească și în Moldova) Titlu dat unui mare boier, membru al Sfatului domnesc, care avea în grija camera de dormit a domnului și care, mai târziu, organiza audiențele la domn; boier care avea acest titlu. ♦ *Postelnicul al doilea* (sau *al treilea* etc.) = subordonat (de grade diferite) al postelnicului (1). ♦ (În timpul Regulamentului Organic) Ministru al Afacerilor Externe. 2. Titlu onorific dat unui boier de țară (cu atribuții administrative); boier care avea acest titlu. – Din sl. postelinik. – sursa <https://dexonline.ro/definitie/postelnic>.

²⁸ Petre Petcuț în lucrarea *RROMII. SCLAVIE ȘI LIBERTATE. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre* (2015) arată că: „Dacă la 1609 un potcovar costa 2.000 de aspri, în 1635 un potcovar și un copil “mic de țăță” sunt vânduți cu 5.000 de bani (echivalentul a 5.000 de aspri), ceea ce arată o creștere netă de aproximativ 2.000 de aspri (am calculat valoarea unui copil la suma de 1.000 de aspri, conform cu prețul unui sugar vândut în anul 1638 de popa Voicu, Ghiurmei căpitân.” p. 100.

²⁹ ÁSPRU¹, *aspri*, s. m. Monedă turcească de argint, cu circulație în Țările Române între sec. XV-XIX. – Din ngr. áspron. – sursa <https://dexonline.ro/definitie/asprul>.

Documentul se asemăna cu un testament, și respectă întru-totul practica judiciară a secolului al XVII-lea prin introducerea blestemului față de toți cei care nu vor respecta dorințele celui în cauză: „Și ci(ne) să va scula dintr ei a să certare sau a sparge ci am făcut, să fii afurisit și anatema di 318 oteți, mâncar din neamul mieu sau dintr-alți care va sparge ce am aşazat cu sofletul mieu să aibă a ținea cui ce am dat cu bună pace.”

Blestememul reprezenta o garanție că nimeni din familia stăpânului robului nu va mai avea vreodată pretenția de a revendica dreptul de preempțiune asupra robului. Oana Rizescu arată că anatemele reprezintă acte solemne care au consecințe sociale și juridice, înconjurate de efecte magico-religioase suscitate de invocații ritualice.³⁰ Cei „318 oteți” îi reprezintă pe cei 318 episcopi care au participat la primul conciliu ecumenic de la Niceea în anul 325 în timpul împăratului Constantin cel Mare. Conciliul reprezintă pentru Biserica Ortodoxă un moment important, fiind stabilite unele norme doctrinare care aveau să guverneze din acel moment dreapta credință.

În ceea ce privește „datul de pomană” al robilor către particulari sau către mănăstiri acesta se făcea pentru „ertarea păcatelor”³¹ sau pentru „pomenirea celui adormit”. Unele documente de arhivă incluse în această lucrare, acte de donație sau vânzare-cumpărare, utilizează expresia „să-i fie în veci ohabnic”³², ohaba reprezentând dreptul de proprietate ereditară inalienabilă al stăpânului asupra robului său.

3. Următorul set de documente pe care îl punem în discuție se referă la un copil pe numele său Crăciun, a cărui vârstă nu o cunoaștem, care în decurs de două zile este tranzacționat între trei stăpâni. Astfel, în data de 3 februarie 1671, copilul Crăciun este vândut de către monahul Rafail și fiul său Eftimie lui Oancea din Iași, a doua zi, 4 februarie 1671, copilul Crăciun este vândut de către Oancea lui Neagoe din Domnești, și tot în aceeași zi de 4 februarie, acest copil este dat ca răscumpărare, „cap pentru cap”, Mănăstirii Argeș de către Neagoe din Domnești, care era *rumân*³³ al Mănăstirii Argeș.

La prima tranzacție, copilul este vândut cu 15 ughi (veche monedă ungurească de aur, valora 200 *bani* sau aspri în 1660), la a doua tranzacție, din 4 februarie 1671, este

³⁰ Rizescu, Oana. *Jurământ și blestem în procedura judiciară din Tara Românească până la sfârșitul secolului al XVII-lea. II. Cuvintele blestemelor domnești*. În „Revista istorică”, tom XXV, 2014, nr. 3–4, p. 292–305.

³¹ Olga Cicanci în *Robia Țiganilor în Țările Române. Moldova. Rromii din România – studii și documente istorice*” (antolog.) Vasile Ionescu, București, Editura Centrului romilor pentru politici publice „Aven Amentza”, 2000, p. 208.

³² OHÁBNIC, -Ă, *ohabnici*, -ce, adj. (Înv.; despre proprietate) 1. Care nu poate fi înstrăinat; inalienabil, de veci; scutit de impozite și de prestații. 2. (Despre proprietari) Care stăpânește o moșie ohabnică (1). ♦ (Despre robi, slugi etc.) Legat pe viață de ohabă (1). [Var.: ohávnic, -ă adj.] – Din sl. ohabňú. Sursa: <https://dexonline.ro/definitie/ohabnic>.

³³ Idem 6.

tranzacționat tot cu prețul de 15 ughi, iar la a treia este oferit „cap pentru cap” de către Neagoe din Domnești ca răscumpărare a sa din rumânie – stare de dependență a țăranilor români față de boieri sau mănăstiri.

Întrucât nu cunoaștem vîrsta copilului nu putem estima capacitatele sale de muncă, însă ceea ce este clar este că prețul său echivalează pentru egumenul Efrem al Mănăstirii Argeș cu cel al rumânului Neagoe. În acest caz mănăstirea pierde un rumân și câștigă un rob. Schimbul poate fi considerat avantajos pentru mănăstire, *robul* era mai valoros decât *rumânul*, în condițiile în care șansele de răscumpărare ale robului erau mult mai reduse și dependența sa față de stăpân aproape absolută.

Acest caz reflectă diferența de statut dintre *rob* și *rumân*. Conform dreptului cutumiar, dreptul de proprietate al robului poate fi extins până acolo încât acesta nu afectează dreptul de proprietate al stăpânului său. Robul nu poate lua în proprietatea sa alt rob pentru a se răscumpăra din robie, *cap pentru cap* (vezi F.M. Constantin, 2015).

Setul de trei documente atrage atenția și prin prisma rapidității cu care este vândut copilul în decurs de numai două zile. Întrucât prețul de la a doua tranzacție nu este diferit în sens crescător de cel al primei tranzacții, nu putem aprecia că s-a urmărit un câștig bănesc cu tranzacționarea copilului, ci probabil răscumpărarea din starea de rumânie a lui Neagoe.

4. Următorul document care poate confirma că despărțirea copiilor de robi avea loc în Țara Românească este un document din 2 noiembrie 1673 prin care egumenul Mănăstirii Câmpulung face un schimb de robi cu egumenul Mănăstirii Valea. Rada, fata lui Târcău este dată în schimb copilului Ionașco, fiul Dobrei țigăncii. Schimbul este autorizat de către pârcălabul³⁴ Oancea Stâlpeanul și logofătul³⁵ Necula. De asemenea, ca martori la schimb sunt menționați și „țiganii mănăstirii Câmpulungului”.

Documentul nu arată motivul pentru care are loc acest schimb. Un fapt important este acela că în cazul ambilor robi este menționată descendența acestora pentru a nu exista ulterior dubii în ceea ce privește identitatea robilor dați la schimb.

Putem observa aşadar că despărțirea copiilor de familiile lor este întâlnită și în cazul robilor boierești, și în cazul robilor mănăstirești. Prezența la schimb a pârcălabului și a logofătului reprezintă o garanție din partea unor boieri de rang înalt care pot confirma că schimbul a avut loc.

³⁴ **1.** Titlu dat în evul mediu, în țările românești, persoanelor însărcinate cu conducerea unui județ, a unui ținut, a unei cetăți, având atribuții militare, administrative și judecătoresc; persoană care purta acest titlu. Sursa - <http://www.dex.ro/p%C3%A2rc%C4%83lab>.

³⁵ (În evul mediu, în Țara Românească și în Moldova) Titlu de mare dregător în ierarhia boierilor români, membru al sfatului domnesc; persoană care deținea acest titlu. Sursa - <http://www.dex.ro/logof%C4%83t>.

5. În anul 1676 copilul Cristian, a cărui vârstă nu o cunoaștem, este vândut de către Mihul vistier căpitanului Trifan pentru 20 de taleri³⁶. Documentul nu menționează, de data aceasta, părinții copilului vândut și nici vârsta acestuia. Actul de vânzare – cumpărare conține expresia „l-am vândut cu știrea tuturor fraților și a oamenilor noștri”, rude ale vistierului Mihul, care ar fi avut întâietate la cumpărarea acestui copil, prin dreptul de protimisis. Documentul este extras din fondul arhivistic al Mănăstirii Cotroceni, fapt ce arată că acest copil a ajuns în final în posesiunea acestei mănăstiri.

6. În anul 1685, 13 august, jupâneasa Catrina, din București, rămânând văduvă și aflându-se în strâmtorare financiară îl vinde pe copilul Staico jupânului Iane bărbier din Găvănești pentru suma de 2 taleri („cum să știe că având eu un copil de țigan, anume Staico cu un semn dăsupra sprâncenii dă(n) stânga, despre partea mea de zestre și fiind tot fugariu și neavând eu nici un folos dă el și rămâind eu săracă de soție și trebuindu-mi bani la trebeli meali.”)

Comparând acest preț cu celealte prețuri vehiculate în epocă pentru vânzarea copiilor constatăm că acesta este foarte mic. Documentul poate explica aceasta prin faptul că Staico era „tot fugariu” sau pentru că stăpâna sa avea o nevoie urgentă de bani. Un aspect interesant este acela că este făcută mențiunea că Staico avea „un semn deasupra sprâncenii din stânga”. Mențiunea aceasta este făcută pentru a putea fi identificat copilul în cazul fugii acestuia de la noul stăpân sau pentru a justifica prețul foarte scăzut al acestuia, copilul rob având un semn din naștere?

7. În anul 1689, în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanul (1688 - 1714), este tocmit de către un anume Bătrânul „un copil de țigan” comisului³⁷ Marcu. Prețul copilului este de 20 de taleri. Documentul intră în colecția noastră deoarece prezintă o situație specială, copilul este dat la schimb pentru un cal: „Apoi noi trebuindu-ne un cal am luat dă la dumnealui un cal pe prețul banilor și țiganul să fie dumnealui comisului Marco și coconilor dumnealui.”

Această situație ne indică încă o dată statutul de „bunuri personale” pe care îl ocupau sclavii romi în Țara Românească. Conform documentului, copilul Radu este evaluat mai întâi la valoarea a 20 de taleri, apoi dat la schimb pentru un cal.

Documentul, privit din perspectivă antropologică, prin echivalarea din partea stăpânului, și implicit din partea dreptului cutumiar, a unei ființe umane cu un animal de

³⁶ Monedă de argint (austriacă) care a circulat în trecut și în țările române. Sursa - <http://www.dex.ro/taler>.

³⁷ Mare dregător în Moldova și în Țara Românească, în evul mediu, care avea în sarcina sa caii și grajdurile curții domnești, precum și aprovisionarea cu furaje. Sursa - <http://www.dex.ro/comisul>.

povară, arată marginalitatea în care trăiau robii romi și modul în care erau priviți în cadrul acelei societăți românești medievale.

8. În anul 1703, tot în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanul, „popa Dumitrașco” vinde „un copil de țigan de 12 ani, anume Radu, ficiar Oprii Burti”, cu suma de 30 de taleri, unui anume Badea Vraciu din Iași. Cel mai important aspect pe care-l prezintă acest document este vîrsta copilului, anume 12 ani. Comparând prețul de vânzare al acestui copil de 12 ani cu prețurile întâlnite în documentele prezentate mai sus, a căror medie este de 20 de taleri, dar nu se precizează vîrsta copiilor, ne putem face o opinie asupra mediei de vîrstă a copiilor din vânzările prezentate anterior.

În ceea ce privește vânzările de robi trebuie menționat că prețul acestora era influențat de meșteșugul pe care robul îl putea cunoaște. Petre Petcuț (2015) arată că prețurile sclavilor au cunoscut o creștere foarte mare mai ales din prima jumătate a secolului al XVII-lea.

9. În anul 1729, în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat (1719-1730), „un copil de țigan, anume Preda” este dat pentru „sufletul răposatii soții mele și al copiilor mei” mănăstirii Sf. Ioan din București (semnăturile donatorului și ale martorilor nu pot fi descifrate). Donatorul oferă mănăstirii și actul cel vechi de vânzare-cumpărare al copilului, ceea ce arată că acest copil nu se născuse în casa celui care îl vindea, copilul fiind înstrăinat pentru cel puțin a doua oară în viață sa.

În ceea ce privește donarea robilor romi către mănăstiri pentru iertarea păcatelor putem spune cu certitudine că aceasta era o practică atât în Moldova cât și în Țara Românească. În acest sens menționăm în cadrul acestei analize și un alt document din baza de date on-line Sclavia Romilor, document din anul 1714, ce conține numele unor robi care au fost donați mănăstirii Surpatele pentru pomenirea lui Costandin Voievod Brâncoveanu³⁸.

Până în prezent nu cunoaștem dacă a fost realizat un studiu din perspectiva doctrinei creștine asupra donațiilor de robi care se făceau de către particulari mănăstirilor. Dăruirea robilor pentru „pomenirea sufletelor” stăpânilor arată însă statutul de animal pe care îl ocupa robul în societate.

10. Un alt document, referitor la despărțirea copiilor de către familiile lor, este din anul 1730, domnia lui Constantin Mavrocordat, prin care Gheorghe paharnic Drăgoescu face o înțelegere cu egumenul Mănăstirii Cotroceni: „Scriso(a)rea mea la mâna Sfinții sale pări(n)telui eg(u)menul chir Averchi(e) ot Cotrăceni p(r)ecum să știe că fugind o țigancă a

³⁸ „Foiță de țiganii ce s-au dat Mănăstirii Surpatele pentru pomenirea lui Costandin Voievod Brâncoveanu.” - Fond Mănăstirea Surpatele, Pachet 11, Nr actului: 0004. Disponibil on-line la <http://sclavia-romilor.gov.ro/items/show/1503>, un proiect al Centrului Național de Cultură a Romilor.

mea cu un țigan al mânăstirii și găsindu-să țiganca, au fost cu un copil și ia grea. Deci Sfinția sa mi-au dat țiganca cu copilul ce zicea ia că este cu țiganu mânăstirii, anume Teodor Buga. Ci aşa m-am (în)voit cu Sfinția sa, copilul ce-l va face, ori copil, ori fată, să fie al meu, iar cel ce era făcut să fie al mânăstirii. Și pentru mai adevărată credință m-am iscălit mai jos ca să creză.”

Conform descrierii documentului din cadrul Arhivelor Naționale acesta reprezintă „Zapisul lui Gheorghe paharnicul Drăgoiescu către Mănăstirea Cotroceni pentru învoiala căsătoriei unor țigani” (Fond Mănăstirea Cotroceni, Pachetul 54, Nr actului: 0042). Așadar, prețul învoirii acestei căsătorii este acela ca mănăstirea să primească copilul care era deja născut, în locul lui Teodor Buga – robul mânăstirii și tatăl copilului. Pentru păstrarea de către Gheorghe paharnicul Drăgoiescu a întregii familii de robi, fără ca unul din copii să fie despărțit de mama sa, boierul ar fi trebuit să ofere un alt rob în locul copilului deja născut.

Florina Manuela Constantin (2015) arată că în secolul al XVII-lea în ceea ce privește dreptul cutumiar, nescris, al robilor, împărțirea copiilor ai căror părinți aveau stăpâni diferiți era o practică des întâlnită. Hrisovul lui Matei Basarab din 21 iunie 1637, conform autoarei citate, reprezintă o bogată sursă de informație în ceea ce privește împărțirea copiilor de robi care aveau părinți ce aparțineau unor stăpâni diferiți. Din analiza acestui hrisov reiese că împărțirile de copii care aveau părinți aparținând unor stăpâni diferiți cutuma era următoarea: fetele urmau să aparțină stăpânului mamei, iar băieții urmau să aparțină stăpânului tatălui.

În loc de concluzii

În ceea ce privește Moldova, reglementarea vânzărilor de copii, sau a despărțirii sălașelor de robi, s-a realizat în anul 1766 prin hrisovul lui Grigore Ghica:

„De vreme ce la împărțirile de țigani se făcea multe amestecături cu nedreptate și despărțirea copiilor de părinții lor [...]. Cunoscându-se aceasta mai amar și mai cumplit și decât robia străinilor vrăjmași, despărțindu-se părinte de ficiar și frate de frate, că de se numesc ei țigani, dar a lui Dumnezeu zidire sunt, fiind un lucru foarte fără de cale a se împărți ei ca niște dobitoace [...] ca să se taie această faptă necuvioasă și cu totul fără dreptate [...] de azi înainte împărțeală de copii de țigani să nu mai fie”³⁹.

³⁹ Vasile Ionescu, *Robia țiganilor*, 2000, pp. 42-47 apud Petcuț, Petre. Rromii. *Sclavie și libertate. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre*. București: Editura Centrului Național de Cultură a Romilor, 2015, p. 76.

În Țara Românească nu putem aprecia cu certitudine când s-a reglementat interzicerea vânzărilor de copii, însă ceea ce putem aprecia cu certitudine este că acestea aveau loc. Datorită volumului redus de documente inclus în această analiză nu putem aprecia dinamica vânzărilor de copii în Țara Românească, în lucrarea de față punând bazele unei lucrări mai ample pe care ne propunem să o dezvoltăm în viitor.

Demersul de analiză a acestor documente nu este unul neapărat din perspectivă istorică. Am evidențiat că vânzările, înstrăinările de copii romi robi aveau loc în societatea românească a secolului al XVII-lea și al XVIII-lea, lucrul acesta fiind cunoscut în literatura de specialitate, dar puțin studiat. Perspectiva de analiză pe care ne propunem să o dezvoltăm este cea antropologică, dorind să evidențiem condiția socio-juridică de rob/sclav a romilor și modul în care acest statut a modelat relațiile dintre robii romi și celelalte categorii sociale și etnice din Țara Românească.

INTRODUCTION

On the following pages we offer a brief overview of some fragments of social history of Roma and their status as slaves in Wallachia. Our work addresses the public in our country and abroad, being accessible in English, too.

In the first part we put forward a summary of several pieces of legislation on Roma slavery in Wallachia, which was the one dictating the daily lives of slaves, who were included in all regulations that stood at the basis of Wallachia ruling. We will mention some of the church and secular norms that governed the medieval Romanian society. These writings are largely inspired by unwritten customs of society at that time, called *land custom*.

In the second part we describe the issue of separation of children from parents among Roma in Walachia. The documents refer to sales, donations and exchanges of children. The descriptive analysis includes a total of 16 documents taken from monasteries' archives (Valley Monastery, Cotroceni Monastery, Arges Diocese, St. John Monastery in Bucharest, Stavropoleos Monastery). The documents discussed cover the period between 1635 and 1730 and were extracted from the online database *Roma Slavery* available at <http://sclavia-romilor.gov.ro/>, which is a project of the National Centre for Roma Culture - Romano Kher started in 2015. They were extracted with the search engine using the word "child". The documents, written in old Romanian with Cyrillic, was transcribed in the Latin alphabet with the help of Mr. Lect. Univ. Dr. Stefan Berechet. The proposed method for the study of these documents was the content analysis, evaluating the common features that they pose and the particularities highlighted by each document.

In the third part we present some documents extracted from the same database referring to the issue of slaves' marriages. Documents relating to marriages between slaves belonging to different masters, between slaves and peasants (*rumâni*), and marriages between slaves and free people are described here.

The collection of documents ends with the presentation of slaves' complaints against their masters concerning their emancipation from slavery.

The documents relating to marriages and to applications for emancipation are presented with a description and preliminary analysis, this approach representing a challenge for further research.

ARGUMENT FOR THE PRESERVATION OF THE MEMORY OF ROMA SLAVERY WITHIN THE ROMANIAN COUNTRIES

Motto 1: "The archives contain many interesting things, but Truth is not included among them" – Nancy Partner, historian.

*Motto 2: "The word history has two distinct meanings, that the general public and many professionals very often tend to confuse. History defines both what really happened and the reconstruction of what happened, in other words the past its objective development and the discourse about the past. The two histories are far from equivalent. The first is deleted as it happens, and the second cannot "revive" it in its fullness. What we usually call history is our discourse about history, it is the image inevitably incomplete, simplified and distorted of the past that the present is re-compounding incessantly."*⁴⁰ – Lucian Boia

The opposite of slavery is freedom. Freedom to create, to think, to express yourself, to live and to grow up in the middle of a culture. In light of their past nomadic culture, the most known stereotypes about the Roma is that they are *free*; in fact this exotic representation of Roma inspired over time the idea that they cannot settle in one place and they cannot belong to a territory.

The presence of Roma in the Romanian space is secular, but what the Romanian society seems to know about them appears to be very little. Over time, Roma were "known" even by some researchers, especially through general representations: they do not like to go to school, they are thieves, they like to beg, they do not like work, they are dancers, they have an ear for music, and they have many children. This kind of representation of a community hardly leaves room for historical writings, the researcher, through his work, should contribute to the deconstruction of a mental map that is shaped in hundreds of years ... And, as we all probably can imagine, it is easier, more affordable to take on such generalized information and then operate with it in the social space in relation to *each other*, than to put a lot of questions to ourselves and seek response for them.

What do we know about Roma in the Romanian space from their first documentary attestation in 1385 to the mid-nineteenth century? And if we have some knowledge, how they affect us? The documentary attestation of Roma in Romanian space is made in 1385, when

---

⁴⁰ Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, Humanitas, Bucharest, 2007.

Voivode Dan I donates 40 adobes of "ațigani" to Tismana Monastery.⁴¹ So, the first mention of Roma is that they were slaves, but we do not know with certainty how long before they arrived in the Romanian space, as free Roma or not.

Their history was recorded and interpreted over time not by those who lived it, but those who were more its audience. Those who were attracted to write about Roma did it for their exoticism or because of unusual images that they could observe among them. Dimitrie Cantemir wrote about Roma in Moldova at the beginning of the eighteenth century:

"Gypsyes are spread here and there in all Moldova and you cannot see a boyar without owning some Gypsyes abodes. From where and when did this people come in Moldova? Even they do not know and there is nothing written in our chronic about them. All Gypsyes from all regions have the same language, which is mixed with Greek words and probably with Persian. They have no other occupation but blacksmith and goldsmith. They have the same aspect and customs as the Gypsyes from other countries; their most important characteristics and what distinguishes them from others are idleness and robbing.⁴²"

This kind of ethnographic descriptions of Roma continued over time, the authors often making references to their "innate talents" such as music and dance, but also to their "innate defects" such as laziness and theft. One thing that emerges from most descriptions is that they do not belong to this place, but they came here from a distant country, being shrouded in mystery... and magic...

Another important personality of Romanian history and culture, who described the situation of Roma, this time in the nineteenth century, is Mihail Kogălniceanu, the most important figure in the process of abolishing Roma slavery:

"Even on the streets of Iasi, in my youth I saw human beings wearing chains at their hands or feet, and even some of them wearing iron horns clenched on their forehead and connected by columns around their neck. Beatings, cruel condemnations to hunger and fumigation, placed in private prisons, thrown naked in the snow or in frozen rivers, that is the fate of poor Gypsyes! And there is the contempt for the sanctity of family and its relations. Woman taken from man, girl kidnapped from parents, children torn from their mothers' breast and spread and separated from each other, and sold like cattle to various customers in

---

⁴¹ *Documenta Romaniae Historica* (DRH), B, Țara Românească, vol. I, p. 19 – 22, apud Petre Petcuț *RROMII. SCLAVIE ȘI LIBERTATE. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre* (2015), p. 23.

⁴² Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, 1776, p. 50.

the four corners of Romania. Neither humanity nor religion nor civil law did not care for these unfortunate beings; it was a terrible show, outrageous. Therefore, led by the spirit of the century, the laws of humanity, several old and young noblemen commenced to wash their homeland from the shame of slavery.⁴³"

In Roma traditional culture, one of the basic principles is that of shame⁴⁴, we can expect the "shame of slavery have left some traces, symbols, scars, or impact on the collective mind of the Roma, especially on their present social state? Even if Roma slavery was an important page in Romanian history and was abolished 163 years ago, so far it has not been built a monument or museum dedicated to slavery to preserve the memory of Roma slavery in the Romanian. There are just some names of streets of villages which remind of that period (Dezrobirii Street in Militari neighbourhood, or Dezrobiți village in Vâlcea County, etc.); however, this toponymy cannot constitute symbols to remind that sad period of Romanian history at macro social level.

With no concrete benchmarks for adequate representation of Roma slavery, for some people the social representation of slave would actually picture a servant to a boyar's court, the servant working around the house chopping wood, making fire, feeding animals and working the land, and in return receiving payment, most often a bowl of food. This image was transmitted until today most likely by the descendants of Roma slaves, which after the legal emancipation in 1856 returned on boyars' estates asking them to let them work only for food. In 2016, we conducted a field research in nine Roma communities coming from the former abodes of slaves; in any of the communities I have analyzed, Roma had no representation of what slavery meant, they knew only that "they worked on the estates of noblemen or monasteries".⁴⁵

Also due to lack of benchmarks to preserve the memory of slavery according to history, some might say that slavery was a commonplace of the era, along with *rumânie* or *vecinie*⁴⁶, but the status of slave put him on the same level with animals.

---

⁴³Mihail Kogălniceanu. Roma manumission, cancelling boyars' privileges, peasants' emancipation. Speech delivered in April 1, 1891, in the solemn meeting of Romanian Academy with the occasion of its 25 years anniversary.

⁴⁴ See article *Porrajmos, Pharrajmos, Samudaripen, Kali Trash în competiția conservării memoriei genocidului în conștiința rromă* în Adrian-Nicolae Furtună. *Rromii din România și Holocaustul: istorie, teorie, cultură = Rroma from Romania and the Holocaust: history, theory, culture = E Rroma Rumuniatar thaj o Holokausto : historia, teorie, kultura* - Popești Leordeni : Dykhta! Publishing House, 2018, p.

⁴⁵ The research which results are not published yet, was realized with the financial aid of Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”.

⁴⁶ “First name of dependent peasants in Wallachia is a general one used also in the next centuries: *vecini* (in Slav papers), which in the seventeenth century's Romanian papers is used as *rumâni*. The first indication of *vecini* in

The public image of slavery in Moldova and Wallachia tends to be perceived differently from that of African-Americans, the image of the autochthon masters would rather be of a protector who keeps by him other souls who cannot take care of their own by their work, but this image disappears when analyzing sales and buying transactions of Roma slaves, that have been undertaken for over more than five centuries, having as sellers and buyers boyars, the Voivode or monasteries.

Regarding the historical information on Roma slavery in Romanian territories, we face a huge volume of documents (see <http://ro.sclavia.romilor.ro> database, a project of the National Centre for Roma Culture in partnership with the National Archives of Romania). Abundant information on this period are not to be found only at the National Archives in Bucharest, but in all their county branches. There have also been published collections of documents on Roma slavery⁴⁷. Despite this, information about the five centuries of history of Roma in Romanian space is less present in today's society.

Several authors have written about the presence of the Roma slaves in the Romanian space. George Potra, in 1939, in the *Introduction* to his work "Contribution to the history of Gypsies in Romania" makes the following presentation:

The work includes the following chapters: References, introduction, the origin of Gypsies established today is in India, and not in Egypt as it was longtime believed, their arrival and spread in Europe, and their way of life and categories of Gypsy slaves, belonging to Royal Court, monasteries and boyars – the way they were sold, traded or donated as any trade object, being seen in the eyes of their fellow not as a human being to be protected, but only as a good animal for hardest work. [...] The first rights were hardly given to Gypsies, and it took a long time until their full liberation, since the owners of slaves could hardly dispose some of their wealth - Gypsies. (Potra, G., 1939, p. 6).

Ion Chelcea published in 1944 the book "The Gypsies in Romania". Referring to the relationship of marriage, he distinguishes between "bondage of blood" and " socio-economic slavery ", based on the text of the law which provided that a slave freed from slavery by his master, meaning "forgiven" could not marry "with the Moldovan part, and only children to come to their side will be free of bondage" (anaphora of Alexandru Ion Mavrocordat, 1785).

---

documents dated in March 28, 1482, speaking about a privilege given to Snagov Monastery as a tribute of monastery's <vecini>" Sourse: Documents regarding the Romanian history, 13, XIII, XIV, XV (1247-1500), p. 172 în STUDII ȘI MATERIALE DE ISTORIE MEDIE, V 0 L. 1, responsible editor BARBU T. CÎMPINA 1 9 5 6, EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMINE, p. 77.

⁴⁷ See *Archive Documents regarding Roma slavery. Manumission Era..* (2010) Collection edited by Venera Achim and Raluca Tomi. *Rromii din România. Documente. Volume I* (2009) Edition supervised by Petre Petcuț.

We present below another fragment from his work, that captures well an aspect of Roma collective consciousness, namely how they report themselves to *the other* as *master*: "Passing through Cârțișoara, near Saxons, it reveals the same phenomenon: we are obliged to recognize the same think. A Gypsy woman sewing, asked me how and where to sell joints, for sacks and slippers' latchets. We call the Saxons *masters*, too – she said; the Romanian, we call by their names. This is the way we call the Saxons from everlasting... Insisting more, I found out that instead of calling them nene, bade, lele, they use "master, mistress" for Saxons; for Romanians, bade, vecine (it is our underlining). Why? I ask. "Because we work are working for them anyway. *Rumînu* is like us; baptized like us ... Another voice: "We called the Saxons and the Romanian *masters* once. Not now."'" (Chelcea, I. 1944, p. 106, 107).

LAWS, NORMS, CANONS WITH REGARD TO ROMA SLAVERY IN WALLACHIA

The Govora Law

1640

Named also *the law of Saints Apostles and the seven synods*, it is the older collection of laws in Wallachia on both ecclesiastic and laic areas. First, references about slavery are spiritual (soul slavery, the passion of the soul by practicing a sin). There are also a number of provisions relating to slavery as legal status, treating these ecclesiastic or secular canons received by slaves for some crimes⁴⁸.

We present below some of the references on the legal status of *slave*:

*"Adultery is to desire a slave, or a free woman, or an outlander woman, or one settled on a boyar's land who would give herself with her body and soul into marriage: you, slaves, pray your masters in fear; so, he who will dishonour a girl shall have a canon for three years, he who will dishonour a married woman, shall have a canon for three years and offer 24 prayers every day; he who will dishonour a slave woman, shall have a canon for three years and offer 12 prayers every day."*⁴⁹

We can see that the same sin is punished by three different canons, depending on the social position of the woman who was exposed to that sin.

⁴⁸ Robia țiganilor în Țările Române. Moldova. Rromii din România – studies and historical documents. Anthology. Vasile Ionescu, Publisher Centrul rromilor pentru politici publice „Aven Amentza”, 2000, p. 9.

⁴⁹ Idem 3, p. 10., apud Prof. Ion Peretz, „Robia” – couse teached at Faculty of Law in Bucharest, Year III, Licence (chapters V –VIII); edited by Atty. Al. Luisescu, 1934; B.C.S II, 83257.

The Govora Law also stipulated the conviction to slavery of the person who mated a slave woman, the conviction of a person who push *a slave or a free woman* on falling from the right confession and embracing a heresy, the punishment of cutting hands for “steeling a man belonging to somebody”- in this case, the slave being considered a man (for more details, see Vasile Ionescu’s anthology, 2000, op. cit.).

The Guide book of Law 1652

A long period of two and half centuries pass since the first documented attestation of Roma on the Romanian territories (1385) until the first code of laws was issued and included the slaves (1652). When the *Guide book of Law* was issued, many clear norms and customs stipulating the relationship between *a slave and his master* already existed (see Florina Manuela Constantin, 2015).

“The Gypsy or his woman, or his child would steal once or twice, even three times, a chicken, a goose or other little thing, shall be forgiven; if they would steal a bigger thing, they shall be punished for stealing”⁵⁰.

This text of law show us the social position of Roma and other social categories of people living on the fringes of society in Wallachia, in the 17th century.⁵¹

*“The son shall not stand against his father, or his older brother, or his teacher; the woman shall not stand against his husband, or monk, or hegumen, nor the slave of the named “paid servant” shall stand against his master”.*⁵²

The Romanian medieval society was very well structured as regards its social categories. The text clearly shows the relations of subordination within the society. Inside this social structure, the slaves were standing on the fringe of society, being totally dependent of their masters.

---

⁵⁰ Îndreptarea Legii 1652, Edition by Acad. Andrei Rădulescu, Publisher ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÂNE, 1962, p. 319.

⁵¹ The same, by way of exception, the law admits the tolerance for “gross and stupid” peasants, in case of reckless offenses (gl. 364, zac. 3, 59), and for Gypsies, in case of small thefts (gl. 346, zac. 22); “theft from necessity” due to “deep poverty” and only “as to eat and cloth” is absolved by the law (gl. 348, zac. 6).

⁵² Îndreptarea Legii 1652, glava 246, zaceala 14, p. 246 apud. Florina Manuela Constantin, *ROBIA ÎN PRAVILE ROMÂNEŞTI ALE SECOLULUI AL XVII-LEA. ÎNDREPTAREA LEGII (1652)*, „Revista istorică”, tom XX, 2009, no. 1–2, p. 73–99.

ECCLESIASTIC LAWS

Antim Ivireanu's "Fragments of orders"

1714, Wallachia

"[...] We order you that from now you cannot disobey the three things mentioned here [...]. If a Romanian man wish to marry a Gypsy woman, or a Gypsy man to marry a Romanian woman, you are not allowed to wed them, because people would get indignant and many quarrels will arise especially because the free people might fall into slavery." (Ivireanu, Opere, 1972, p. 394)

"Ecclesiastic lesson" (1710, Targoviste)

[...] "In the same way, we let you know that it stands for Gypsies, too, that from now on you should be careful to not allow them to keep doing what they have done since now; meaning that if a Gypsy and a Gypsy woman come to you to wed them, you shall not do it until you check on them very thoroughly for what might be forbidden by the law, as for Romanians. And even more, if the Gypsy man belongs to a master and the Gypsy woman to another, you shall not wed them, even if they threaten you, until they both bring you letters from their masters saying that it is their will to allow them to get into marriage, and that, **as is customary**, they bargained to a soul for a soul, or one of the lords to buy back the other soul from the other.

And keep that letter very carefully with you; because if one of the masters who accepted the Gypsies' wedding no longer keep their word, or want to separate them, you'd have to prove it; as if don't, you shall fall into damnation and punishment because the Gypsies are Christians, too, baptized in the name of the Holy Cross. And we have the duty to follow the Christian way by all means, because we all shall answer in front of the redoubtable Judge for their souls, we, if we do not teach them the rightful way, you, if you do not do what we have ordered you, and their masters, if they do not obey the Church." (Ivireanu, Opere, 1972, p.381)

CARAGEA LAW ⁵³
1818

Chapter VII
For slaves and Gypsies

1. All the slaves are somebody's property. This is the status of Gypsies in Wallachia,
2. All people born from slaves shall remain slaves.
3. All born from a slave mother shall be slaves.
4. A Gypsy's master has no power over his life.
5. A Gypsy's master is free to sell or donate him.
6. All Gypsies in Wallachia who cannot prove who their master is, belong to the Royal Court.
7. He who will deliberately keep hold of a Gypsy man or woman, shall return him/her to the their master (paying 40 tl. by year for a skilled Gypsy, and 20 tl. by year for an unskilled Gypsy, 30 tl. a year for a skilled Gypsy woman, and 15 tl. for an unskilled one); the one who keep hold of them unconsciously shall return them to their master.
8. Who would wed a Gypsy with a stranger Gypsy woman consciously, or against their master's will, shall lose that Gypsy man or woman and their children into possession of their master. And if he would wed them unconsciously, an exchange shall be made, always the Gypsy woman following her husband. If the stranger was skilled, shall be exchanged with another skilled one; and if this cannot be fulfilled, than the talent of the skilled person shall be appreciated and paid.
If the Gypsies get married without their master's consent or knowledge and if it happens to have children, the boys shall remain to the master of the Gypsy man, while the girls shall belong to the woman's master subjected to exchange.
9. Gypsies belonging to the Royal Court (*domnești*) who would marry obeying the law, can ask their masters in Court to change the rule aforementioned and go after their wives or husbands.
10. That Gypsy who would marry a free woman or the free man who would marry a Gypsy woman without the knowledge of their masters, shall be separated. However, if their master allow them to get marry, then they shall remain together as free people and their master shall be impaired.

---

⁵³ Caragea Law is the first collection of laws in Wallachia, adopted in 1818 under the Fanariot Lord Ioan Gheorghe Caragea (1812-1818.)

THE ORGANIC REGULATION OF WALLACHIA⁵⁴

1831

SECTION IV

The census, the split of tributes and other taxes

- Fragments -

Art. 95. Every seven years there is a distinct census of all Gypsy families of the State, the goldsmiths distinguishing from the others by paying 50 lei per year instead of 30 lei. As regards the other Gypsies of the State who would abide in towns and would work handicrafts and other crafts, such as carpenters, blacksmiths, they shall register into gilds and pay the tax for the patent they will receive, just like other craftsmen. However, it is of great necessity that the Governance take the proper measures to compel in order to improve the fate of these people, to get them to lose the pleasure of living astray and to make them with any enthusiastic means to settle down.

[...]

Art. 117

The Gypsies of the State shall be distributed by *vătășii* (*sub-prefecture*), and shall be run by the dvornic of Principality's Prisons, who will run over four under-governors for Gypsies.
[...]

An agreement shall be made between the two Principalities with regard to all Gypsies belonging to the State, monasteries and private persons who would run from Wallachia to Moldova or vice versa to be returned to their lawful masters.

---

⁵⁴ The Organic Regulations of Wallachia and Moldova have been issued by the Imperial Russian authorities. We show in our work only the text for Wallachia.

THE LAWS REGARDING THE ABOLITION OF ROMA SLAVERY

Emancipation of the slaves of the State in Wallachia, in 1843

Enacting the Law regarding the abolition of slavery for the Gypsies belonging to the State by the Ruling Council, on 16/28 March, 1843, represented the end of slavery for a significant number of Roma, of which many nomads.⁵⁵

Emancipation of slaves belonging to the Church, in Wallachia in 1847

“By voting this law, you will get one of the most powerful rights to be appreciated by humanity and posterity”, said Bibescu to The Assembly, trying to motivate them and to obtain the law passage. As they couldn’t delay the moment any longer and being fully aware of the importance of this reform, the General Assembly, headed by the Metropolitan of the country, unanimously voted the law, on February 11, 1847.⁵⁶

The end of slavery in Wallachia. The Law of 8/20 February, 1856

On 8/20 February, 1856, “The Law for emancipation of all Gypsies from Wallachia” was enacted and sent to the Ministry of Internal Affairs by Barbu Știrbei to be published in the Official Journal.

Venera Achim (2009) shows that in Wallachia, that law was applied in 1856 for around 50,000 slaves.

---

⁵⁵ Petre Petcuț, *RROMII. SCLAVIE ȘI LIBERTATE. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre* (2015), p. 123.

⁵⁶ Idem, p. 126.

SALES. DONATIONS. EXCHANGES OF CHILDREN IN WALLACHIA

In a first assessment of documents (deeds⁵⁷ and letters of donation), the common elements extracted are as follows: mention of seller and buyer and their addresses, the presence of witnesses when the act of sale of children was issued, to the name of the child, mentioning the child's parents, indicating the value of the child in money, the presence of the phrase "I freely sold him, without any constraint", mention of seller's relatives who agree with the act of selling the slave child, they having prerogatives of protimisis⁵⁸ (pre-emption) over the slave child who was considered a moving good.

The first documents regarding the sales/donations/exchanges of children presented in the online database *Roma SlaveryRoma Slavery* are, as we said before, from 1635.

However, to complete the picture of alienation of Roma children through sales / donations / exchanges in the first half of the seventeenth century and the first half of the eighteenth century, we would like to make reference to an older document of its kind, from 1560, stating that "*Lord Petru cel Tânăr validates that spătarul Radu bought two Gypsy children, each of them for '1000 asprii in cash'.*"⁵⁹

„† By the mercy of God, I, Petru, Voivode and Lord of entire Wallachia, son of the great and good Voivode Mircea. I gave this order to spătarul Radu and his sons, as many as God shall bless him with, that two Gypsy chidren shall be his: namely Gagu, who I bought him from Tudor from Drăgășani for 1000 aspri cash. And another Gypsy child named Stoica, who I bought form nun Eufrosina from [ripped text] for 1000 aspri cash. As these Gypsyes are old, they have been disinherited and sold by their own good will.

Therefore, I gave this deed to my servant, Radu, to use it as irrevocably inheritance for his sons, grandsons and great-grandsons and as nobody could denounce it, because it was my will.

And I had as witnesses: master Neagoe vel ban from Craiova, master Nedelco, vel vornic [ripped text], master Bogdan, vel logofăt, Stan spătar and Bărcan comis, treasurer Ianiu,

---

⁵⁷ Deeds of sale-purchase

⁵⁸ **protimisis** old word, meaning *preference, priority (especially for purchasing something)*. Source: <https://dexonline.ro/definitie/protimisis>.

⁵⁹ Sursa: Damaschin Mioc and Marieta Adam Chiper (ed), *Documenta Romaniae Historica*, serie B. Wallachia, vol. V (1551- 1565), Bucharest: Publishing House of Academia Republicii Socialiste România, 1983, Doc. no. 213 (1560, November 6), pp. 230- 231. Available on-line at <https://en.calameo.com/read/000827433988455e4f82c>.

Ureche stolnic, Balomir paharnic, Stanciu Dobruș vel postelnic. Ispravnic, Bogdan vel logofăt.

I, Serbian deacon, wrote this, in the borough of Bucharest, month November, day 6, year 7069 <1560> since Adam and the build of the world.

† I, Voivode Petru, Lord by mercy of God”

Therefore, the first sale of Roma children slaves is attested in 1560, by a Voivode act attesting their purchase by a nobleman of high rank, at a distance of almost two centuries to the first document from 1385 attesting the presence of Roma in Romanian territory, referring also to their status of slaves.

Returning to the year 1635, I comment hereafter the first case:

1. "The deed given by Patrașco and his brother Pană to Master Marco, by which they sell him a Gypsy child." - Fund of Valea Monastery, Pack 18, document no.: 0018.

On January 12, 1635 is sold Stoica child, son Bogdan and Stana. Stoica is sold by *postelnic* Pătrașco and his brother Pană to another *postelnic* named Marco. Child Stoica was sold for "3500 money (aspri) ready".

The presence of the word "ready" indicates that the money is received by the seller even from the moment of the transaction. The age of the child sold is not specified, but if we refer to the amount⁶⁰ for which he was sold we estimate that he was already able to perform some work for his new master, taking into account that in 1638 an infant was sold for 1000 aspri.⁶¹

2. On October 6, 1664, Ma'am Voica donated as "almsgiving" to Radu Giugle "a child, son of Gypsy Dragomir, and a horse, and other things as I could".

The document resembles a will, and complies wholly jurisprudence of the eighteenth century by introducing a curse for all those who will not respect the wishes of the person concerned: "So, either of them would dare to have a dispute or to break my deed, shall be cursed or anathematized by 318 saints, whether anyone from my kin or others would break

⁶⁰ Petre Petcuț in *RROMII. SCLAVIE ȘI LIBERTATE. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre* (2015) says that: „If in 1609 a farrier's price was 2,000 aspri, in 1635, a farrier and an infant were sold for 5,000 bani (equivalent to 5,000 aspri), which shows a net increase of 2,000 aspri (I calculated the child's price at 1,000 rough, according to the price of an infant sold in 1638 by priest Voicu to captain Ghiurmei”, p.100

⁶¹ ÁSPRU¹, *aspri*, s. m. Turkish silver currency, circulating in the Romanian Principalities between the fifteenth and nineteenth centuries. – From ngr. áspron. – source <https://dexonline.ro/definitie/asprul>.

my will, which was made with my heart to dispose who and what shall receive what I gave with full peace".

The curse represented the guarantee that no one in the family of the slave's master would never have any claim on the preemption right on the slave. Oana Rizescu indicates that anathemas are formal acts with social and legal consequences, surrounded by magical-religious effects arising from the ritualistic invocations. The "318 saints" represent the 318 bishops who attended the first ecumenical council of Nicaea in 325 under Emperor Constantine. The council is an important moment for the Church, by establishing some doctrinal rules that governed the Christianity since that moment.

As regards "the almsgiving" of slaves to individuals or to monasteries, it was for "forgiving the sins"⁶² or "remembrance of the dead." Some archive documents included in this work - acts of donation or sale-purchase - use the expression "to be his forever ohabnic"⁶³, ohaba representing master's inalienable hereditary ownership of his slave. Using an extension of master's ownership of his slave, should we appreciate that the slave was to serve his master in the other world, too?

3. The next set of documents that we discuss refers to a child named Craciun, whose age we do not know, and who within two days was traded between three masters. Thus, on February 3, 1671, the child Craciun is sold by the monk Raphael and his son Eftimie to Oancea from Iași; the next day, February 4, 1671, the child Craciun is sold by Oancea to Neagoe from Domnesti; and the same day, February 4, the child is given as "a head for a head" redeem, by Neagoe from Domnesti to Arges Monastery, as he was *rumân*⁶⁴ of the Monastery.

In the first transaction, the child is sold for 15 Ughi (old Hungarian gold currency worthing 200 *bani* or *aspri*, in 1660); the second transaction, on February 4, 1671, he was traded for the price of 15 Ughi; and within the third, he was offered "a head for a head" by Neagoe from the Domnesti as his own redeem from *rumânie* – status of dependency of Romanian peasants on boyars or monasteries.

Since we do not know the child's age we cannot estimate his ability to work, but what is clear is that his price is equivalent with Neagoe's to hegumen Efrem of Arges

⁶² Olga Cicanci in *Robia Tiganilor în Țările Române. Moldova. Rromii din România – studii și documente istorice*” (antolog.) Vasile Ionescu, Bucharest, EdituraThe Publishin House of Centrul rromilor pentru politici publice „Aven Amentza”, 2000, p. 208.

⁶³ OHÁBNIC, -Ă, *ohabnici*, -ce, adj. (Old. about property) 1. Than cannot be alienated; inalienable, for ever; exempt from taxes and performances/work. 2. (About owners) who owns an estate *ohabnică* (1). ♦ (About slaves, servants, etc.) Bond for ever to the *ohabă* (1). [Var.: *ohávnic*, -ă adj.] – From sl. *ohabnū*. Source: <https://dexonline.ro/definitie/ohabnic>.

⁶⁴ Idem 6.

tMonastery. In this case the monastery loses a peasant and gains a slave. The exchange can be considered advantageous for the monastery, as the servant was more valuable than the peasant, because the chances of redemption of the servant were much lower and his dependence on the master was almost absolute.

That case reflects the difference between the status of a *slave* and a *rumân*. According to the customary law, the possession right on a slave might be extended so that it cannot affect his master's property right. A slave cannot possess in his property another slave to use him as his own "a head for a head" redemption (see F.M. Constantin, 2015).

The three documents set also draws attention by the celerity of the sale in only three days. As the second price is not much higher than the first one, we cannot appreciate that the aim was gaining money from trading the child, but probably Neagoe's redeem from rumânie.

4. The following document confirming that the separation of children of slaves really happened in Wallachia is a document dated November 2, 1673, by which the hegumen of Campulung Monastery exchanges slaves with the hegumen of Valea Monastery. Rada, Tarcau's daughter, is exchanged for a child, Ionașco, son of Gypsy woman Dobra. The exchange is authorized by the parcalab⁶⁵ Oancea Stâlpeanul and logofat⁶⁶ Necula. Also, as witnesses to the exchange are also mentioned "Gypsies of Câmpulung Monastery".

The document do not explain the reason of this exchange. However, it is important that the ancestry is mentioned for both slaves, as to counteract any future doubts regarding the identity of the exchanged slaves.

So, we can observe that separation of children by their families was used for slaves belonging to boyars but also to monasteries. The presence of a parcalab and a logofat to the exchange represented a guarantee of high rank boyars confirming that the exchange took place.

5. In 1676, child Cristian, of unknown age, as sold by treasurer Mihul to captain Trifan, for 20 talers⁶⁷. This time, the document does not mention the parents of the child sold, nor his age. The sale-purchase deed contain the expression "And the sale was made with all relatives

---

⁶⁵ 1. A Middle Eve rank given in Romanian Principalities to persons in charge with ruling a county, or a city, with military, administrative and judicial duties; person wearing this title. Source - <http://www.dex.ro/p%C3%A2rcalab>.

⁶⁶ (In Middle Eve, in Wallachia and Moldova) Title of a high official in the hierarchy of Romanian boyars, member of the Counsel of the Lord; A person holding this title. Source - <http://www.dex.ro/logof%C4%83t>.

⁶⁷ (Austrian) silver coin used in the past in the Romanian Principalities, too. Source - <http://www.dex.ro/taler>.

knowledge", who might have a pre-eminence right over the purchase of this child. The document was extracted from Cotroceni Monastery's archive fund, which means that the child finally became property of the monastery.

6. In August 13, 1685, Ma'am Catrina from Bucharest, widowed and moneyless, sold child Staico to Master barber Iane from Găvănești for 2 talers (as to be known that I have a child, Staico, with a birthmark above his left eyebrow is part of my dowry. He is a constant fugitive and useless for me, as I became a widow needing money for my affairs)."

Comparing this price with other prices related to children sales at the time, we find that it was very small. The document might explain this by the fact that Staico was "a constant fugitive" or because his mistress had an urgent need for money. An interesting aspect is that it clearly indicate that Staico had "a sign above the left eyebrow." The mention is made to simplify the identification of the child in case he would run away from the new owner, or to justify the very low price, as the slave child was having a birthmark?

7. In 1689, during the reign of Constantin Brancoveanu (1688-1714), a "Gypsy child" is bargained by Old Man with *comis*⁶⁸ Marcu. The child's price is 20 talers. The document enter our collection by offering a special situation, as the child is traded for a horse: "Because we needed a horse, we bought it from him with the money he gave us for the child who should remain property of *comis* Marco and his sons'."

This indicates again the status of "personal property" Roma slaves had in Wallachia. According to the document, the child Radu is rated first in the 20 talers, then traded for a horse.

Seen from anthropological perspective, the document indicates that Roma slaves were living at the fringes of society, being seen by masters as beasts of burden within the Romanian Medieval society.

8. In 1703, also during the reign of Constantin Brancoveanu, "the priest Dumitrașco" sold "a 12 years Gypsy child, namely Radu, son of Oprii Burti" for the amount of 30 talers, to a certain Badea Vraciu from Iasi. The most important aspect presented by this document is the age of the child, i.e. 12 years old. Comparing the selling price of this 12 years child with other prices found in the documents mentioned above, with an average of 20 talers, but without

---

⁶⁸ Important noble in Moldova and Wallachia in the Middle Eve, in charge with the horses and stales at the Royal Courts, and with provision of forage. Source - <http://www.dex.ro/comisul>.

mentioning the age of children, we can get an opinion on the average age of children from the sales presented above.

Regarding the sales of slaves, it should be noted that their price was influenced by the craft that slave knew. Petcut Petre (2015) shows that slave prices have highly increased especially in the first half of the eighteenth century.

9. In 1729, during the reign of Nicolae Mavrocordatos (1719-1730), "a gypsy child, namely Preda" is donated for "the soul of my deceased wife and my children" to monastery St. John in Bucharest (the signatures of the donor and witnesses cannot be deciphered). The donor also gives the monastery the old deed of sale-purchase of that child, which indicates that the child was not born in the house of the donor, the child being alienated for at least the second time in his life.

Regarding the donations of Roma slaves to monasteries for forgiveness of sins, we can say with certainty that this was a practice both in Moldova and Wallachia. In this regard, we mention in this analysis another document from the online database 'Roma Slavery', namely a document from 1714, containing the names of slaves that were donated to Surpatele Monastery for the remembrance of Voivode Costandin Brancoveanu⁶⁹.

So far we do not know if there is any study made from the perspective of Christian doctrine on donations of slaves made by individuals to monasteries. The donation of slaves for "remembrance of masters' souls" shows, however, the status of animals occupied by the slaves within the society. Basically, slave represented an offering, which shows that the slave's soul, even after his death, would still belong to his master.

10. Another document on the separation of children by their families, is from 1730, during the reign of Constantine Mavrocordat, by which cup-bearer Gheorghe Drăgoescu makes a deal with the hegumen of Cotroceni Monastery " I gave this letter as a pledge to the holy father hegumen chir Averchi (e) from Cotrăceni Monastery to be known that a Gypsy woman I own run away with a Gypsy man from the monastery and when she was found, it appeared that she had a child and she was pregnant. Therefore, the holy father gave me the Gypsy woman and her child that she said is the son of the Gipsy man named Teodor Buga from the monastery. So I bargain with his holiness that the baby who will be born, boy or girl, shall be mine, while

---

⁶⁹ „Deed for donating Gypsies to Surpatele Monastery for the remembrance of Voivode Costandin Brâncoveanu.” – Fund of Surpatele Monastery, Package 11, act no: 0004. Available on-line at <http://sclavia-romilor.gov.ro/items/show/1503>, a project of National Centre for Roma Culture.

the boy she already had shall belong to the monastery. And to strengthen the authenticity of this deed, I signed bellow to be trusted.”

According to the description of the documents in the National Archives, it represents “the deed of cup-bearer Gheorghe Drăgoiescu to Cotroceni Monastery as agreement for the marriage of some Gypsies” (fund of Cotroceni Monastery, package 54, act no. 0042). Therefore, the agreement price consists in that the monastery should receive the child already born for Teodor Buga, slave belonging to the monastery and father of the child. If cup-bearer Gheorghe Drăgoiescu wanted to keep the entire family of slaves without separating any of the children from their mother, the boyar should offer as trade another slave for the child already born.

Florina Manuela Constantin (2015) shows that in the eighteenth century in terms of unwritten customary law of slaves, the separation of children whose parents had different masters was a common practice. Matei Basarab's Act of June 21, 1637, according to the cited author, is a rich source of information regarding separation of children with parents who were slaves belonging to different masters. The analysis of this Act shows that the custom for sharing the children who had parents belonging to different masters was as follow: the girls shall belong to the mother's master and the boys to the father's master.

Instead of Conclusion

Regarding Moldova, the regulation of children sales or separation of slaves' abodes was made in 1766 by Grigore Ghica's Act:

“Because the share of Gypsies used to be unfair and implied the separation of children from their parents [...]. This is known as bitterer and more cruel than the slavery under foreign enemies, the separation of a parent from his son, or a brother from his brother, even if they are called Gypsies, they are created by God, and they cannot be shared as animals [...] this indecent and unjust custom shall be stopped since today [...] separation of children shall be suspended since today.”⁷⁰

We cannot appreciated with certainty when the sales of children were banned in Wallachia, but what we can say with certainty is that they took place. Due to a small volume

---

⁷⁰ Vasile Ionescu, *Robia tiganilor*, 2000, pp. 42-47.apud Petre Petcuț *RROMII. SCLAVIE ȘI LIBERTATE. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre* (2015), p. 76.

of documents included in this analysis we cannot assess the dynamics of sales of children in Wallachia; we are only laying herein the foundations of a wider work that we intend to develop in the future.

The analysis of these documents was not necessarily from a historical perspective. I pointed out that sales, alienation of Roma slave children took place in the Romanian society of the eighteenth century and the eighteenth century which is known in the specialty literature, but studied too little. The analysis perspective that we intend to develop is an anthropological one, intending to emphasize the socio-legal condition of a Roma slave and how this status has shaped the relations between Roma slaves and the other social and ethnic groups in Wallachia.

DOCUMENTE

**VÂNZĂRI/ DANII/ SCHIMBURI DE COPII.
SALES/DONATIONS/CHANGES OF ROMA CHILDREN**

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.
Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

† Scris-am eu Pătrașco post(elnic) ot Cârstești și frate-miu Pană, feciorii lu Drăghici post(elnic) ot Bărbătești, ace(s)ta al nostru zapis, ca să fie de mare credință la mâna jupânului Marco post(elnic) de Mihăești, cum să se știe că i-am vândutu un copil de țigan, anume Stoica, feciorul lu Bogdan țiganul și a Stanii țiganca, de a me bunăvoe, fără nici o silă, dereptu 3500 de bani gata. Și la tocme(a)la no(a)stră fost-au mulți boeri mărturie, anume: Barbul post(elnic) ot Mănești i Mirce spat(ar) ot Prejva i Tanasie post(elnic) ot Bărbătești i Stepan log(ofăt) ot Țigănești. Și am scris eu Pătrașco ot Bucșan(i).

Pis M(e)s(e)ța ghin(arie) 12 dni văl(ea)t 7143

Eu Pătrașco ot Cârstești

Eu Barbul post(elnic) ot Mănești

Eu Tanasie mărturie

Eu Stepan log(ofăt) mărturie.

DANIC, M-rea Valea XVIII/18.

Orig. rom., hârtie, pătat la mijloc și cu patru sigilii inelare aplicate în tuș negru, în dreptul celor patru iscălituri autografe. Pe verso se află o notă tergală în limba greacă, precum și data documentului "7143/1635 ghen 12".

EDITII: DRHB, vol. 25, nr. 9, p. 11.

† I, chamberlain Pătrașco from Cârstești and my brother Pană, sons of chamberlain Drăghici from Bărbătești have written our deed and give it to boyar Marco, chamberlain of Mihăești, as a prove that without any constraint, we freely sold a Gypsy child named Stoica, son of Gypsies Bogdan and Stana, for 3500 coins. Many boyars testified our deal, namely: chamberlain Barbu from Mănești, *spatar* Mirce from Prejva, chamberlain Tanasie from Bărbătești, chancellor Stepan from Țigănești. And I, Pătrașco from Bucșan(i), have written this.

Pis M(e)s(e)ța January 12 year 7143

I, Pătrașco, from Cârstești

I, chamberlain Barbu, from Mănești

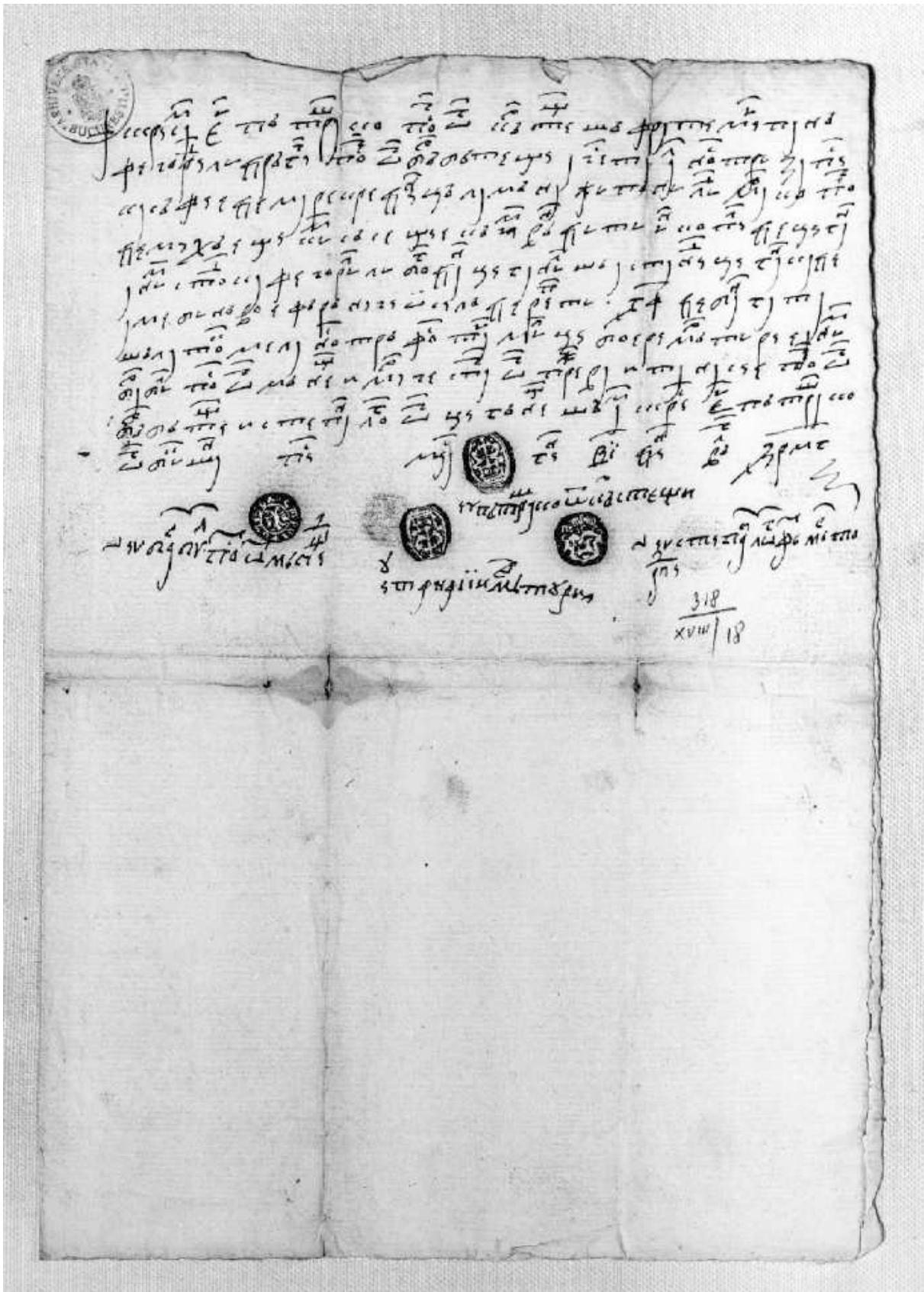
I, Tanasie, testimony

I, chancellor Stepan, testimony.

DANIC, Valea Monastery XVIII/18.

Romanian original document, in paper, spotted in the middle, having four annular seals applied with black ink next to the four autograph signatures. On the verso there is a note in Greek and the date of the document “7143/1635 ghen 12”.

EDITIONS: DRHB, vol. 25, no. 9, p. 11.

Facsimil 8. DANIC, M-reia Valea XVIII/18

Zapisul lui Patrașco cu fratele său Pana, către Jupân Marco, prin care îi vinde un copil de țigan.

Deed of Patrașco and his brother Pana to boyar Marco, selling him a Gypsy child.

† Adic(ă) eu jupâneasa Voica cari am fost a lu(i) Mavrodin căpitan ot Mușcel, scriso(a)rea mea la m(â)na Radul(ui) Giucle și nepot Pârvii, cum să știe că murindu soțu mieu și căzând în bo(a)l(ă), socoti-am în inima mea, dintr-ale meale de am făcut rânduial(ă) tuturor rudeniilor ca să nu fii gâ(l)ciavă după mo(a)rte(a) mea, dat-am și lui de pomană un copil ditiganu Dragomir și un cal și di alte dichise cum am pututu. Și cu ci am dat rudeniilor mea(le) tuturor le-am făcut zapis, cini ci va să ție. Și ci(ne) să va scula dintru ei a să certare sau a sparge ci am făcut, să fii afurisit și anatema di 318 oteți, mâncar din neamul meu sau dintr-alți care va sparge ce am aşazat cu sofletul meu să aibă a ținea cui ce am dat cu bună pace. Și marturi cari-și vor pune iscăliturile mai jos.

Oct(omvrie) 6 dni l(ea)t 7173

Eu jupâneasa Voica

Eu Tudor ceauș ot Străoști mărturii

Eu Stan iuzbașa mărturii

Eu Pătru ot Cepeturi mărturii

Eu Voinea iuzbașa ot Vale(a) lui Dobrot(ă) mărturii

DANIC, M-rea Cotroceni LII/2.

Orig. rom., hârtie, cu patru mici pete de cerneală și cu o amprentă digitală în tuș negru în dreptul semnăturii jupânesei Voica.

† That is to say, I, Mistress Voica, wife of late Mavrodin from Mușcel, put this letter in the hands of Radu Giucle, my first nephew, as a proof to be known that as my husband was taken ill and died, I looked in my heart and decided to make arrangements for all my relatives, in order to avoid quarells after my death. Thus, I donated him a Gypsy child, Dragomir's son, and a horse and other things, as I could. And I made a deed containing all the donations I've made to my relatives, and the way they should be distributed to each of them. So, either should any of them dare to challenge or break my deed, may he or she be cursed or the anathema of the 318 saints fall upon them, whether anyone from my kin or others would break my will, which was made with my heart to arrange who and what shall receive what I gave with full peace. And the witnesses signed bellow.

October 6, year 7173

I, Mistress Voica

I, *ceauș* Tudor from Străoști, witness

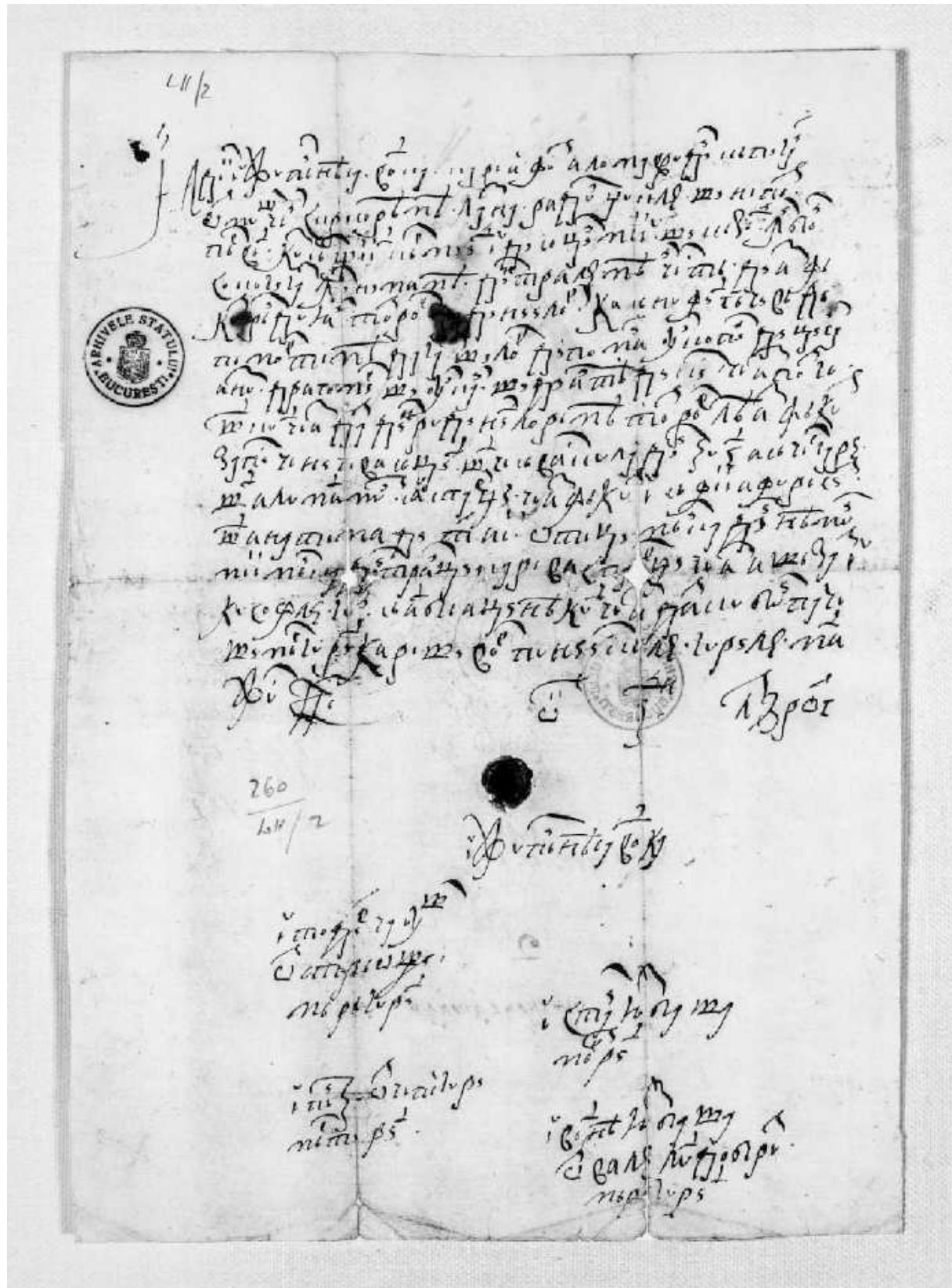
I, *iuzbașa* Stan, witness

I, Pătru from Cepeturi, witness

I, *iuzbașa* Voinea from Dobrotă's Valley, witness

DANIC, Cotroceni Monastery, LII/2.

Romanian original document, in paper, with four spots of ink and with a fingerprint mark in black ink next to Ma'am Voica's signature.

Facsimil 9. DANIC, M-reia Cotroceni LII/2

Act de danie al jupânesei Voichii către Radu prin care îi dăruiește un copil de țigan.
 Deed of Boyar-lady Voica by which she had donated a gypsy child to Radu.

† Adec(ă) eu Rafail împreună cu Eftimie fiul meu ot Brătiani, al nostru zapis la mâna O(a)ncesti ot Iași, să fie de mare credință cum să să știe că i-am vândut un copil de țigan, anume Crăciun deroptu bani ughi 15 și l-am vândut de a noastră bunăvoe, făr de nici o silă să fie moșie ohabnic în veci. Și la tocme(a)la noastră pus-am și mărturie ot Brătiani Mușat i brat ego Vasilie i Gherghe post(elnic) ot tam i Neagoe post(elnic). Și pântru adevărată credință pusu-ne-amu degitile mai jos ca să creadi. M(ese)ța f(e)v(ruarie) 3 v(ă)l(eat) 7179.

† Monah Rafail   † Eftimie

DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/28.

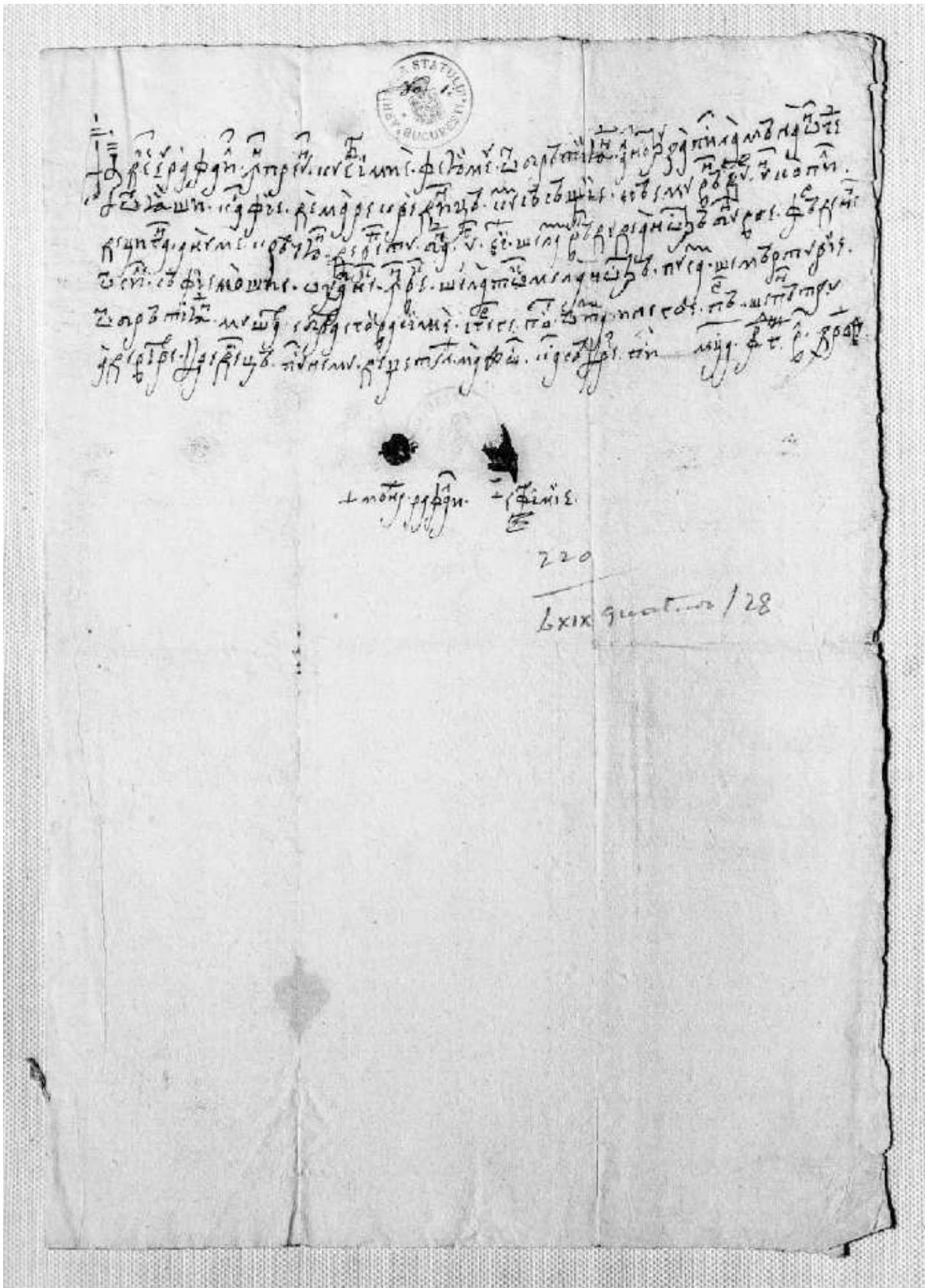
Orig. rom., hârtie, cu două amprente digitale în tuș negru în dreptul semnăturilor lui Rafail și Eftimie.

That is to say, I, Rafail together with my son Eftimie from Brătiani, put this letter in hands of Oancea from Iași, Parvii's nephew, to be acknowledged that I sold him a Gypsy child named Crăciun for 15 ughi, without being land-bonded for life, and that the sale was willingly made. We had witnesses for our deal from Brătiani: Mușat, and brother Vasilie, and chamberlain Gheorghe, and even chamberlain Neagoe. And to testify for authenticity, putting our fingerprints bellow. February, 3 7179.

† Monk Rafail   † Eftimie

DANIC, Argeș Diocese, LXIX quator/28.

Romanian original document, in paper, with two fingerprints marks in black ink next to Rafail and Eftimie signatures.

Facsimil 10. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/28.

Zapisul lui Rafail și altul către Oncea, prin care îi vinde un copil de țigan pe nume Crăciun.

Deed of Rafail and other person to Oancea selling him a Gypsy child.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.
Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.
Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

† Adic(ă) eu Oancea ot Iași scris-am acesta al mieu zapis ca să fie de bună credință la mâna Vladului, feciorul lui Neagoe ot Domnești, cum să știe că i-am vândut un copilu de țigan, anume Crăciun, însă în bani gata ughi 15, să-i fie lui de moșie ohabnicu. Și l-am vândut de a mia bunăvoe fără nici o silă. Și cându l-am vândut și ne-am făcut acistu zapis, fost-au mulți oameni buni mărturie, Mariș pârcălab ot Iași i brat ego Ion i popa Stoica ot tam. Și pentru mai adevărată credință pusu-mi-am și deagitul mai jos ca să crează.

Fev(vruarie) 4 dni 7179.

Eu Oancea

DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/30.

Orig. rom., hârtie, cu o amprentă digitală în tuș negru în dreptul semnăturii lui Oancea.

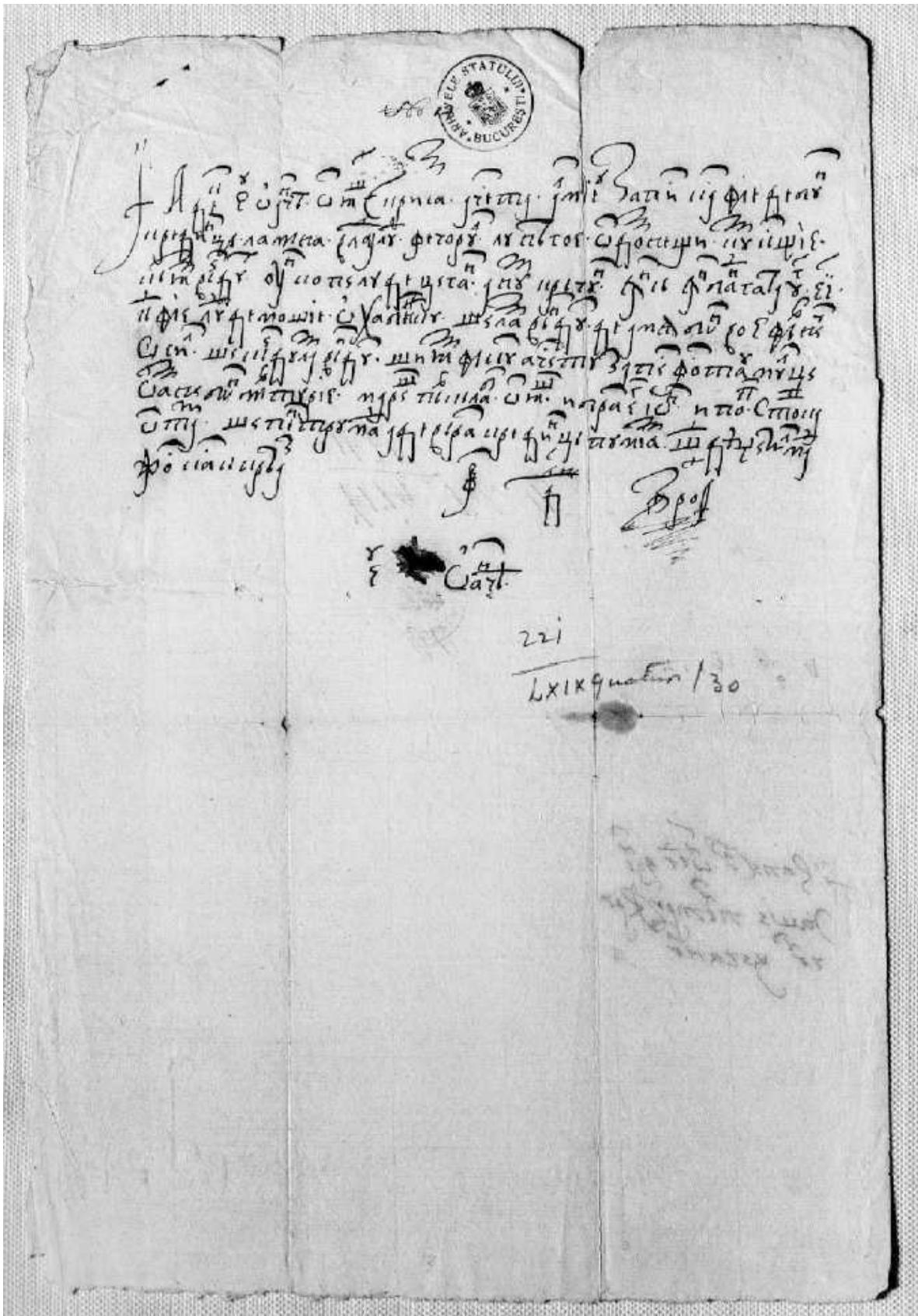
† That is to say, I, Oancea from Iași have written this deed to be a truthful proof for Vlad, son of Neagoe from Domnești, of selling him a Gypsy child named Crăciun to be land-bonded, for the amount of 15 ughi. And the sale was made willingly and with no constraint. When the sale was done, many people witnessed it: *pârcălab* Mariș from Iași and my brother Ion, and even father Stoica. And to strengthen the authenticity of what was written here, I put my fingerprint bellow.

February 4 year 7179.

I, Oancea

DANIC, Argeș Diocese, LXIX quator/30.

Romanian original document, in paper, with one fingerprint mark in black ink next to Oancea's signature.

Facsimil 11. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/30.

Zapisul lui Oncea către Vlad prin care i vinde un copil de țigan.

Deed of Oancea to Vlad selling him a Gypsy child.

† Adic(ă) eu Vlad, feciorul (lui) Neagoe ot Domnești, deînpreun(ă) unchiiu mieu Nan ot Domnești și cu unchiiu mieu Ivașco ot Biriliviști, scris-am zapisul nostru ca (să) fie de bun(ă) credință la mâna părintelui iegumenul(u)i Efrem și la Sfânta măn(ă)suire Argeșul, pentru că fiindu eu Vlad rumân Sfintii măn(ă)stiri Argeșul, căzut-am cu multă rugăciune la părintel(e) iegumenul și la tot săborul Sfintii măn(ă)stiri, de m-am rugat să mă răscu(m)păr de rumânie. Într-aceaia datu-mi-au voe de m-am răscumpărat și am dat, cap pentru cap, 1 copil de țigan anume Crăciun, însă m-am ră(s)cumpărat eu fără de moșie. Si cându am făcut acestu zapisu fost-au mulți boiari mărturie care-i ș-or pune iscăliturili mai jos: Tudosie căpitan i Stoian portar i Vlad cup(e)t i Tud(o)ru stol(nic). Si pentru mai adevărat(ă) credință pusu-ne-am pecițil(e) cu i(s)călituri mai jos ca să crează.

F(e)v(ruarie) 4 dni l(eat) 7179

Eu Vladul, Eu Ivașco, Eu Nan, Eu Teodosie capit(an) za ar(ie) merturie

DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/29.

Orig. rom., hârtie, rupt și lipit în două locuri, cu două pete mari și cu trei amprente digitale în tuș negru în dreptul semnăturilor lui Vlad, Ivașco și Nan.

† That is to say, I, Vlad, son of Neagoe from Domnești, together with my uncles Nan from Domnești and Ivașco from Biriliviști, have written this deed to be a truthful proof for father hegumen Efrem and for the Holy Argeș Monastery that I, Romanian Vlad, had piously prayed to father hegumen and to the Holy Synod of Argeș Monastery to redeem me from serfdom. Thus, they allowed me to redeem myself, and my one-to-one donation consisted in one Gypsy child named Crăciun; however, I have redeemed myself with no property. And when we made this deed, many boyars were witnesses and testified with their signatures bellow: captain Tudose, gatekeeper Stoian, trader Vlad, and *stolnic* Tudor. And to strengthen the authenticity of this deed, we put our seals and signatures bellow to be trusted.

February 4 year 7179

I, Vlad, I, Ivașco, I, Nan, I, captain Teodosie, witness

DANIC, Argeș Diocese LXIX quator/29.

Romanian original document, in paper, torn in two pieces, with two large spots and three fingerprint marks in black ink next to the signatures of Vlad, Ivașco and Nan.

Facsimil 12. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/29.

Zapisul lui Vlad, feciorul lui Neagoe, și alții către Egumenul Mănăstirii Argeș prin care dă un copil de țigan pentru răscumpărarea sa de rumânie de la mănăstire.

Deed of Vlad, son of Neagoe, and others to Hegumen of Arges Monastery, by which he gives a Gypsy child for his ransom from the state of dependence on the monastery.

† Ermonah Gavriil, egumenul de la Sv(e)ta mănăstire Câmpulung, împreună cu tot săborul, dat-am scrisoarea noastră la mâna fratelui egumenului Maxim, egumenul de S(ve)ta mănăstire den Vale și la tot săborul S(fin)tei mănăstiri, cum să știe că am făcut schimb de leam dat o țigancă, anume Rada, fata lui Târcău și ne-au dat ei noao un copil, anume Ionașco, feciorul Dobrei țigancei. Și când am făcut această tocm(e)ală s-au (în)tâmplat de au fost pârcălabul Oancea Stâlpeanul și Pană sud ot Dălgopoliu și log(ofătul) Necula ot tam și au fost și țiganii mănăstirei Câmpulungului. Și pentru mai adevărată credință am pus peceatea S(fin)tei măn(ă)stiri mai jos ca să crează.

Noem(vrie) 2 d(ni) leat 7182

DANIC, M-rea Valea XVIII/25.

Orig. rom., hârtie, pătat la mijloc, cu pecetea inelară a mănăstirii Câmpulung aplicată în tuș negru, având în cîmpul central reprezentată scena Adormirii Maicii Domnului și o inscripție inelară în slavonă. Pe verso se află consemnată data documentului "7182/1673 noem. 2", o notă tergală în limba greacă, precum și următoarea notă tergală redactată în chirilica românească: "† Zapisul del Câmpulung, pentru Rada țigana".

† I, Hieromonk Gavriil, hegumen of Câmpulung Monastery, together with the entire synod gave our letter to hegumen Maxim and synod of Vale Monastery, testifying that we have exchanged a Gypsy woman named Rada, Târcău's daughter, with a child named Ionașco, son of Gypsy woman Dobra. And when we made this deal, it happened to witness the transaction *parcalab* Oancea Stâlpeanul, Pană from Dălgopoliu, and even chancellor Necula; and Gypsies from Câmpulung Monastery were there, too. And to strengthen the authenticity of this deed, we put the seal of the holy Monastery bellow to be trusted.

November 2 d(ni) year 7182

DANIC, Valea Monastery, XVIII/25.

Romanian original document, in paper, spotted in the middle, with the annular seal of Câmpulung Monastery applied in black ink, in the middle having represented the scene of Assumption of Mary and an annular Slavic inscription. On the verso it is recorded the date of the document "7182/1673 noem. 2", a Greek note and a note written in Romanian Cyrillic script: "Deed of Câmpulung, for Gypsy woman Rada".

Facsimil 13. DANIC, M-rea Valea XVIII/25.

Actul de schimb al lui Gavril Egumenul Mânăstirii Câmpu Lung, cu Egumenul Mânăstirii Valea, prin care îi dă o
țigancă pentru un copil de țigan.

Deed of exchange of a gypsy woman and a gypsy baby between Gavril - the Hegumen of Câmpu Lung
Monastery - and the abbot of Valea Monastery.

† Adic(ă) eu Mihul vi(stier) Brătășanul scris-am zapisul miu la mâna lui Trifan căp(itan), cum să știe că i-am vândut 1 copil de țigan, anume Cristian, însă bani gata tl 20, ca (să) fii dumnilui moșii i strimoșii dumnilui și coconilor dumnilui. Și când i-am vândut eu aci(l) copil di țigan, l-am vândut cu știri(a) tuturor frați(lor) și a omin(i)lor noștri. Și cân(d) am făcut acis(t) zapi(s) fo(s)t-au mulți boiari mărturii, car(i) vor iscăli mai jos. Și pintru adevărat(ă) credință mi-am pus și iscălitura mai jos ca (să) cri(ază).

Mar(tie) 29 d(ni) (leat) 7184

† Eu Mihul vi(s)t(ier) Brăt(ă)șan

Chirca Bai mărturie

† Vâlcul cap(itan) mărt(urie)

Şerban vel log(o)f(ăt) mărturie

† Barbu ... mărturie

DANIC, M-rea Cotroceni LIV/17.

Orig. rom., hârtie.

† That is to say, I, treasurer Mihul Brătășanul have written this deed to be a truthful proof for captain Trifan that I sold him one Gypsy child named Cristian for 20 *talers*, to be his and his heirs' property for keeps. When the sale was done, his brothers and our people knew about it. And when this deed was written, many boyars witnessed it and testified bellow with their signatures. And to strengthen the authenticity of this deed, I put my signature bellow to be trusted.

March 29 (year) 7184

† I, treasurer Mihul Brăt(ă)șan

Chirca Bai, witness

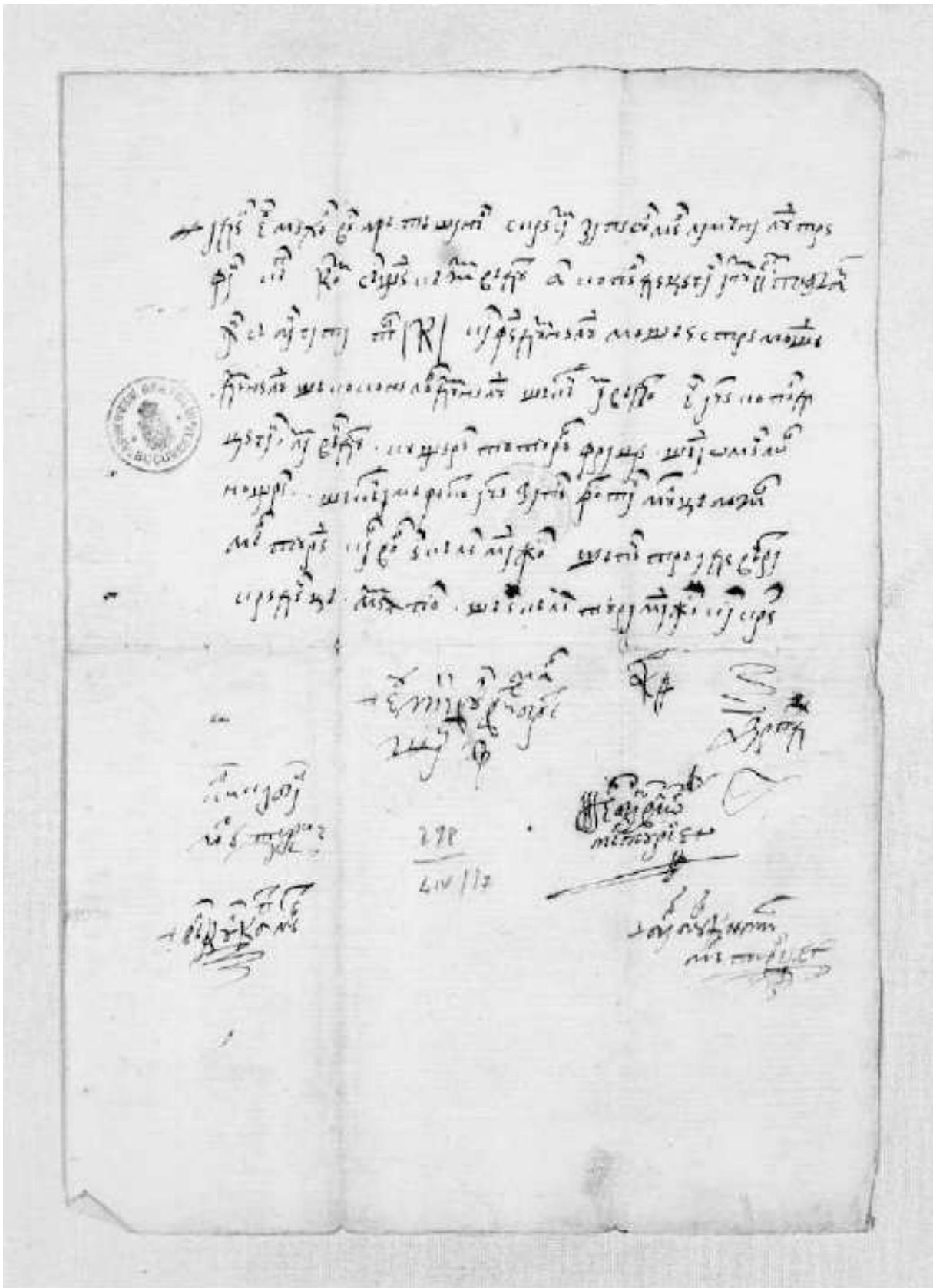
† captain Vâlcul, witness

Great Chancellor Şerban, witness

† Barbu ... witness

DANIC, Cotroceni Monastery, LIV/17.

Romanian original document, in paper

Facsimil 14. DANIC, M-rea Cotroceni LIV/17.

Zapisul Mihului Brătăseanu către Trifan capitanul prin care vinde un copil de țigan.

Deed of Mihul Brătăseanu by which he had sold a Gypsy child to Captain Trifan.

† Adeca eu jupâneasa Catrina ce am fost a lu Tudor lumânărariul de aici din Buc(u)rești, scris-am și mărturisescu cu acesta al mieu zapis, ca (să) fii de bună credință la mâna dumnealui jupânului Iane ot Găvănești, cum să știe că având eu un copil de țigan, anume Staico cu un semnu dăsupra sprânceanii dă(n) stânga, despre partea mea de zestre și fiind tot fugariu și neavând eu nici un folos dă el și rămâind eu săracă de soție și trebuindu-mi bani la trebeli meali și aflându-să dumnealui jupânul Iane să-l cumpere, tocmitu-m-am cu dumnealui, den l-am vândut pre acest țigan dărept tl. 2 și am luat acești bani toți gata în mâna mea. Pentru că l-am vândut de a mea bunăvoie, ca să-i fie dumnealui și copiilor dumnealui stătătoriu în veac, de către nimenea nici o gâlceavă pentru acestu țigan să n-aibă, că n-au avut nimenea nici o amisticătură. Si când am făcut acestu zapis întâmplatu-se-au de au fostu jup(ân) Iane bărbiařiul și s-au scris în casa dumnealui și mărturie și alți neguțătorăși oameni buni, cari ș-au pus iscăliturile mai jos. Si eu pentru mai adevărată credință mi-am pus peceatea și numele ca să creză. Si am scris eu Mihai log(ofăt) za Divan Târgovișteanul, cu zisa jupânesii Catrinii.

M(ese)ța avg(ust) 13 leat 7193

Eu jupâneasa Catrina

...⁶⁹

Az meșteriul Iane bărbieriul mărturie

Az Enache snă Prodan mărturie

DANIC, M-rea Cotroceni LIV/38.

Orig. rom., hârtie, cu o pecete inelară în tuș, în dreptul numelui jupânesii Catrina.

---

⁶⁹ Semnătură grecească indescifrabilă.

† That is to say, I, Ma'am Catrina, widow of chandler Tudor from Bucharest, have written this deed to be a truthful proof for boyar Iane from Găvănești that I sold him a Gypsy child named Staico. The boy having a mark above his left eyebrow is part of my dowry. However, he is a constant fugitive and useless for me. Therefore, as I became a widow needing money for my affairs, when I found that boyar Iane is willing to buy it, I bargained for the child with him and I sold him for 2 talers. As I sold him willingly to be his and his children's property for keeps, no one can contest this deal for the Gypsy child, as it is not their concern. As I wrote this deed in barber Iane's house, he witnessed the deal, together with many other fine traders, so they put their signatures below. And to strengthen the authenticity of this deed, I put my seal and my signature below to be trusted. I, Mihai, chancellor of *Divan* of Târgoviște, wrote this deed as Ma'am Catrina dictated me.

M(ese)ta August 13 year 7193

I, Ma'am Catrina

...⁷⁰

I, Iane barber, witness

I, Enache Prodan, witness

DANIC, Cotroceni Monastery, LIV/38.

Orig. rom., hârtie, cu o pecete inelară în tuș, în dreptul numelui jupânesii Catrina.

Romanian original document, in paper, with the annular seal in ink, applied next to boyar-lady Catrina's name.

---

⁷⁰ Illegible Greek signature

199

LM

LIV/ 58   *Eggersgaard*

+ August 18th 19th

*meippe hanenmutter
d. 18. 10. 1891*

J. Segerstråle
efter min sitt

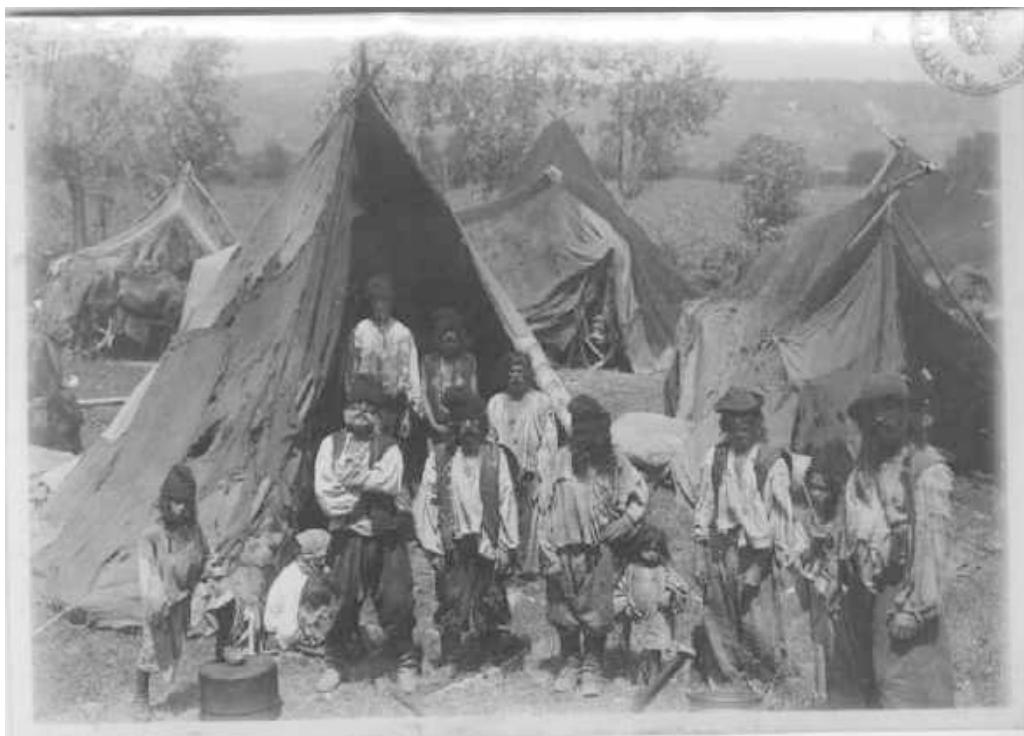
Facsimil 8. DANIC, M-reia Cotroceni LIV/38.

Zapisul jupânesei Catrina către jupân lane prin care îi vinde un copil de țigan.

Deed of boyar-lady Catrina by which she had sold a Gypsy child to boyar lane.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.
Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.
Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.
Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

† Adică eu Bătrânul dat-am zapisul nostru la mâna dumnealui Marcu comisul ca să fie de mare credință precum să știe că i-am vândut un copil de țigan, anume Radul și l-am tocmit pre tal(eri) 20. Apoi noi trebuindu-ne un cal am luat dă la dumnealui un cal pe prețul banilor și țiganul să fie dumnealui comisului Marco și coconilor dumnealui. Iar de-ar apuca de dânsul să aibe dumnealui să mă apuce pe mine să-i dau doi țigani pentru unul. Și pentru credință me-au pus și degetul. Și la tocme(a)lă no(a)stră au fost-au mulți o(a)meni buni care s-or scrie mai jos. Mi(seța) av(gust) dnă 7 l(eat) 7197.

Bătrânul

Hagi Toma martur

Dedus Andrei martiras⁷¹

DANIC, M-rea Cotroceni LIV/39.

Orig. rom., cu o amprentă digitală lângă numele Bătrânul și o pecete inelară lângă numele Hagi Toma, ambele în cerneală neagră.

† That is to say, I, The Old Man gave this deed to *comis* Marcu to be truthful proof that I bargained for 20 talers and sold him a Gypsy child named Radu. Because we needed a horse, we bought it from him with the money he gave us for the child who should remain property of *comis* Marco and his sons'. And if sometimes in the future he would appeal to me, I would exchange two Gypsies of mine for one of his own. And to strengthen the authenticity of this deed, I put my fingerprint bellow. Many fine people witnessed our deal and signed bellow.

Mi(seța) August 7 year 7197.

The old Man

Hagi Toma, witness

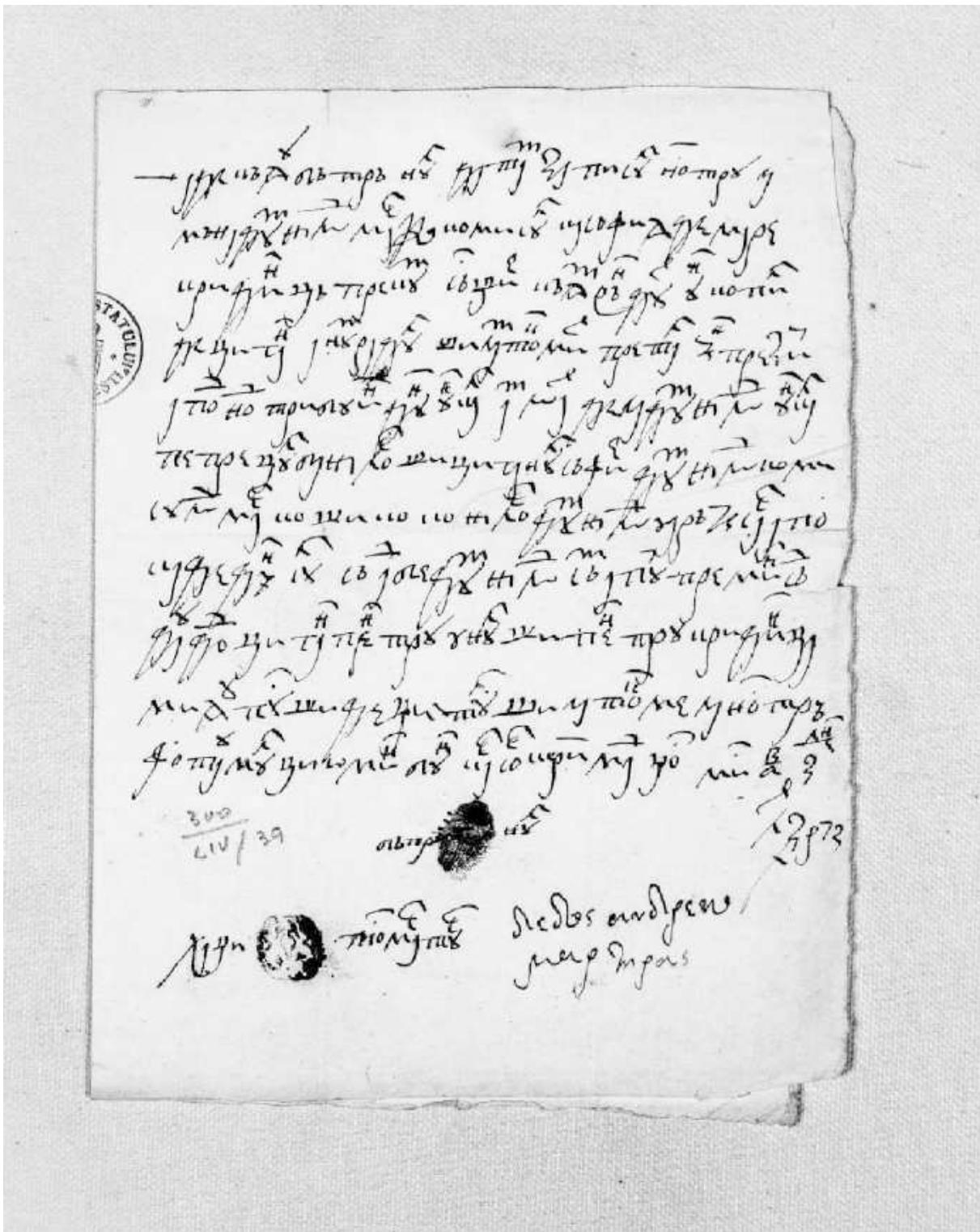
Dedus Andrei, witness⁷²

DANIC, Cotroceni Monastery, LIV/39.

Romanian original document, with a fingerprint mark next to The Old Man and an annular seal applied next to Hagi Toma's name, both in black ink.

⁷¹ Semnătură în limba greacă.

⁷² Signature in Greek

Facsimil 9. DANIC, M-reia Cotroceni LIV/39.

Zapisul lui Bătrânu către Marcu comisul prin care îi vinde un copil de țigan.

Deed of Bătrânu (Old man) by which he had sold a Gypsy child to Marcu.

10

1703 (7211) februarie 12

† Adec(ă) eu pop(a) Dum(i)trașco dinpreună cu fămeiaia mea Stanca și cu copiii miei, ficiar lui Angheli snă Angheli Dru, scris-am zapisul mieu la mâna Badii Vraciu din Iași, cum să știe că i-am vândut eu un copil de țigan de 12 ani, anume Radu, ficiar Oprii Burti și i l-am vândut de a mea bunăvoie, făr de nici o silă, în bani gata tl 30. Si l-am vândut cu știrea tuturor rudenilor, ca (să) fie stătător în veac. Si pentru credința am scris cu mâna mea ca (să) crează. Si mărturii care vor iscăli mai jos adevărat.

M(e)s(e)ța fev(ruarie) 12 d(ni) l(ea)t 7211

† Eu popa Dum(i)trașco

Eu Angheli mart(or)

Eu Radu snă Angheli

Eu Mihul mărt(urie)

Eu pop(a) Mihalcea mărt(urie)

DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/44.

Orig. rom., hârtie, cu cinci amprente digitale în tuș negru în dreptul semnăturilor vânzătorului și martorilor.

10

1703 (7211) February 12

† That is to say, I, priest Dumitrașco together with my wife Stanca and my children, son of Angheli, son of Angheli Dru, have written this deed to be trustful proof for Badea Vraciu from Iași, that I willingly sold him a 12 years old Gypsy child named Radu, son of Oprea Burti, with no constraint for 30 talers in cash. And the sale was made with all relatives knowledge, so that to be sealed forever. To strengthen the authenticity of this deed, I wrote it myself and the witnesses will sign bellow.

M(e)s(e)ța February 12 year 7211

† I, priest Dum(i)trașco

I, Angheli, witness

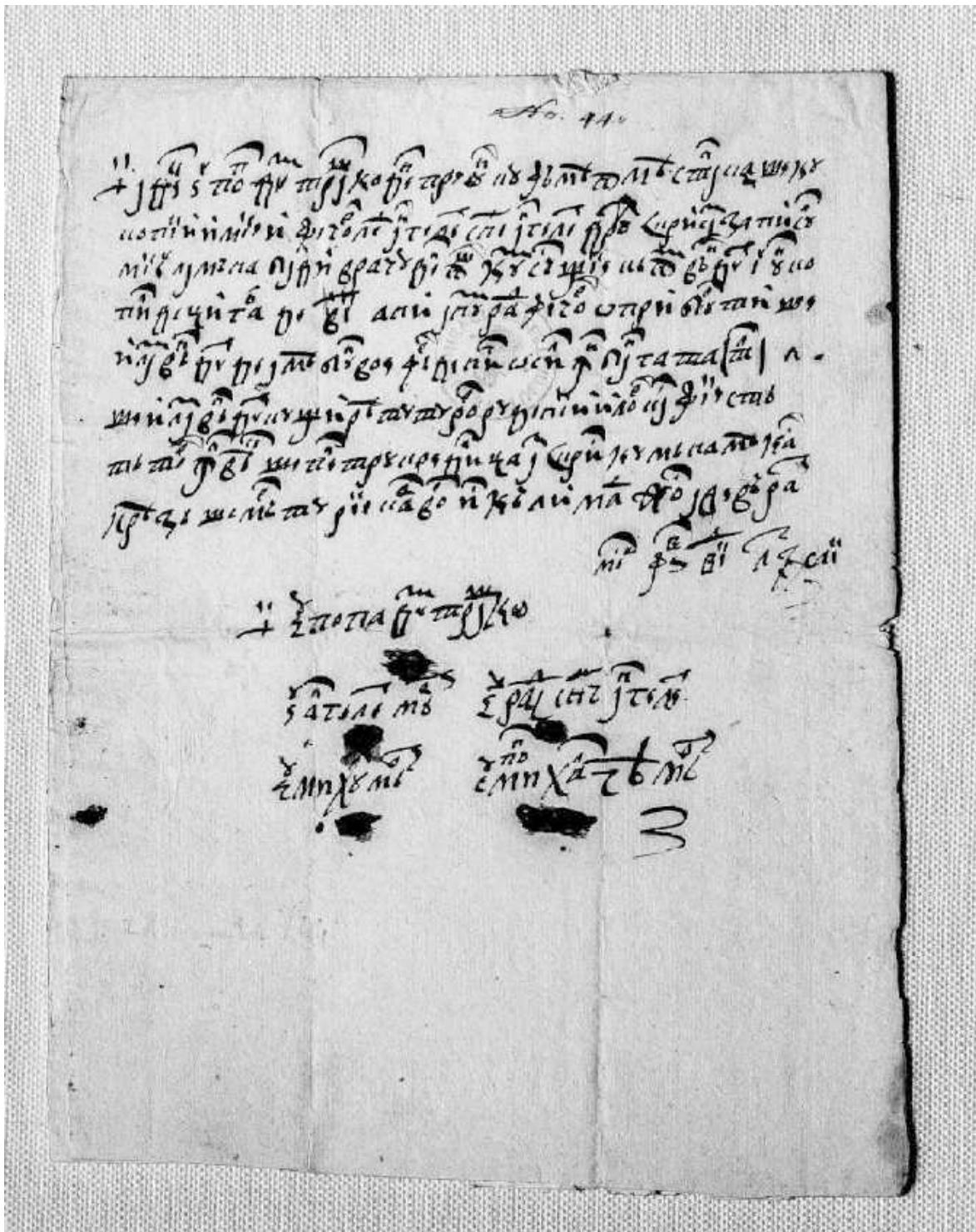
I, Radu son of Angheli

I, Mihul, witness

I, priest Mihalcea, witness

DANIC, Argeș Diocese, LXIX quator/44.

Romanian original document in paper, with five fingerprint marks in black ink next to the names of the seller and witnesses.

Facsimil 10. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/44.

Zapisul lui popa Dumitrașco și alții către Badea prin care i vinde un copil țigan pe nume Radu.

Deed of priest Dumitrasco and others to Badea, selling him a Gypsy Child named Radu.

† Adecă eu Samfira, jupâneasa pitarului Pătru Caramalâul, fata Radului căp(i)t(an) Bălosul, dat-am acestu al mieu zapis ca (să) fie de bună credință la mâna dumnealui Tomii căp(i)t(an) de călărași ot Târgoviște, cum să știe că eu de bună voia mea și cu știrea boiarului mieu și cu a tuturor rudenilor meale, am făcut tocmeală cu dumnealui de i-am vândut o țigancă a mea și cu o copilă a ei mică de brațe. Însă țiganca anume Neaga și o am vândut-o împreună derept bani gata t(a)l(er) 35. Și după tocmeală ce am avut cu dumnealui am luat toți banii gata și deplin în mâinile meale. Derept aceaia și eu încă am dat acest zapis al mieu la mâna dumnealui, ca de acum înainte să ție dumnealui această țigancă și cu copila ei cu bună pace, să-i fie de moștenire și coconilor dumnealui stă(tă)toare în veaci. Și când am făcut acest zapis fost-au boiari mărturie, care s-au iscălit în zapis. Și pentru mai adevărată credință ne-am pus iscăliturile mai jos ca să creză. Și am scris eu Negoită log(ofăt) cu zisa și învățătura ei.

M(ese)ța dec(hemvrie) 1 dn(i) leat 7220.

Eu Zamfira dempreun(ă) cu copilele mele, anume Ilinca i Tudora

† Șteful vel arm(as) mart(or)

Matei ...⁷³ Cărpenișan mărturie

Şerban ...⁷⁴ Rătescul mar(tor)

Ianache ...⁷⁵ ot Târgoviște măr(turie)

Lefter vornic za ...⁷⁶ mărt(urie)

† Radul logofăt mărturie

...⁷⁷ măr(turie)

DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/47.

Orig. rom., hârtie, cu trei peceți inelare în ceară neagră, în dreptul semnăturilor vânzătorilor.

⁷³ Cuvânt indescifrabil.

⁷⁴ Cuvânt indescifrabil.

⁷⁵ Cuvânt indescifrabil.

⁷⁶ Cuvânt indescifrabil.

⁷⁷ Semnatură indescifrabilă.

† That is to say, I, Ma'am Samfira, wife of *pitar* Pătru Caramalâul, daughter of captain Radu Bălosul, gave this deed to be trustful proof for cavalry captain Toma from Târgoviște that I ,willingly and with the knowledge of my husband and all my relatives, have bargained and then sold him a Gypsy woman holding a little girl in her arms. I sold him the Gypsy woman Neaga for 35 talers in cash. After bargaining with him, I took all the money with me. Therefore, I gave him this deed, so that he might hold them in possession in good peace, and to be able to leave them as inheritance to his heirs for ever. When I wrote this deed, there were boyars who witnessed and signed it. To strengthen the authenticity of this deed, we put our signatures bellow to be trusted. I, chancellor Negoită wrote this from her dictation and knowledge.

M(ese)ța Decmeber 1, year 7220.

I, Zamfira, together with my daughters, Ilinca and Tudora

† Great *armaș* Șteful, witness

Matei ...⁷⁸ Cărpenișan, witness

Şerban ...⁷⁹ Rătescul, witness

Ianache ...⁸⁰ from Târgoviște, witness

Vornic Lefter from ...⁸¹, witness

† Chancellor Radul, witness

...⁸² Witness

DANIC, Argeș Diocese, LXIX quator/47.

Romanian original document in paper, with three annular seals in black ink next to the signatures of the sellers.

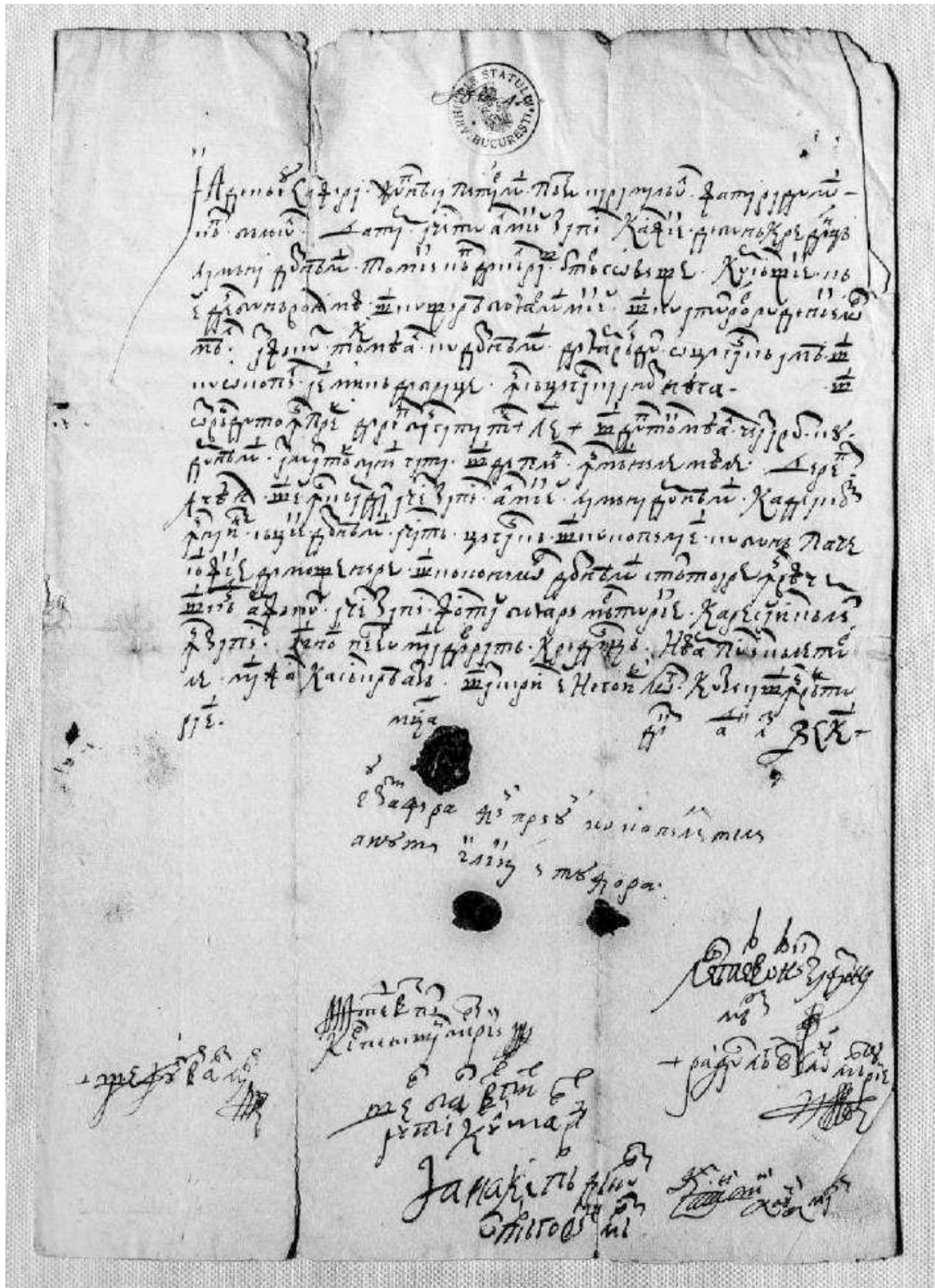
⁷⁸ Illegible word.

⁷⁹ Illegible word.

⁸⁰ Illegible word.

⁸¹ Illegible word.

⁸² Illegible signature.

Facsimil 11. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/47.
Zapisul Samfirei către Toma prin care îi vinde o țigancă și un copil al ei.
Deed of Samfira to Toma selling him a Gypsy woman with her child.

† Adecă eu Costandin Fărcășanul dânpreeună cu jupâneas(a) mea Maria Coț(o)feanca, dat-am zapisul nostru la mâna dumnealui fratelui Dumitrașco postelnicul, precum să știe că i-am vândut dumnealui un copil dă țigan, anume feciorul țigan, însă să fie dă ani † 20 †, drept bani gata tl † 20 †. Pentru că trebuindu-ne noao bani, a venit dă i l-am vândut dă a noastră bunăvoe, făr dă nici o silă și ne-au dat dumnealui acești bani toți gata în mâinile noastre. Drept aceasta i-am dat dumnealui acest zapis ca să stăpânească dumnealui cu bună pac(e), domnealui și coconii dumnealui, câți Dumneazău îi va dărui, în veci. Si când am făcut acest zapis fost-au mulți boeri mărturie, care să vor iscăli mai jos. Si noi pentru adăvărat(ă) credin(ță) am iscălit mai jos ca să creză.

Gh(e)n(arie) 1 dni l(ea)t 7220

Costandin Fărcășanul

Maria Coțofeanca

Şarbă bas iuzbăş

Pătru vel ... martor

Gheorghie snă Statie vist(ier) martor

DANIC, Episcopia Argeșului LXIX bis/29.

Orig. rom., hârtie, cu mici pete de cerneală pe marginea din stânga

† That is to say, I, Costandin Fărcășanul together with my wife Maria Coț(o)feanca gave this deed to brother chamberlain Dumitrașco to be proof that we sold him a Gypsy child, namely [blank space – t.n.] the son of [blank space – t.n.] Gypsy, no older than 20 years, for 20 talers. Because we needed the money, he came to us and we sold him willingly, with no constraint, and he gave us all the money in cash. Therefore, we have made this deed so that he and his sons (so many as God will bless him with), could keep them in possession peacefully in perpetuity. When I wrote this deed, there were boyars who witnessed and signed it. To strengthen the authenticity of this deed, I signed below to be trusted.

January 1 year 7220

Costandin Fărcășanul

Maria Coțofeanca

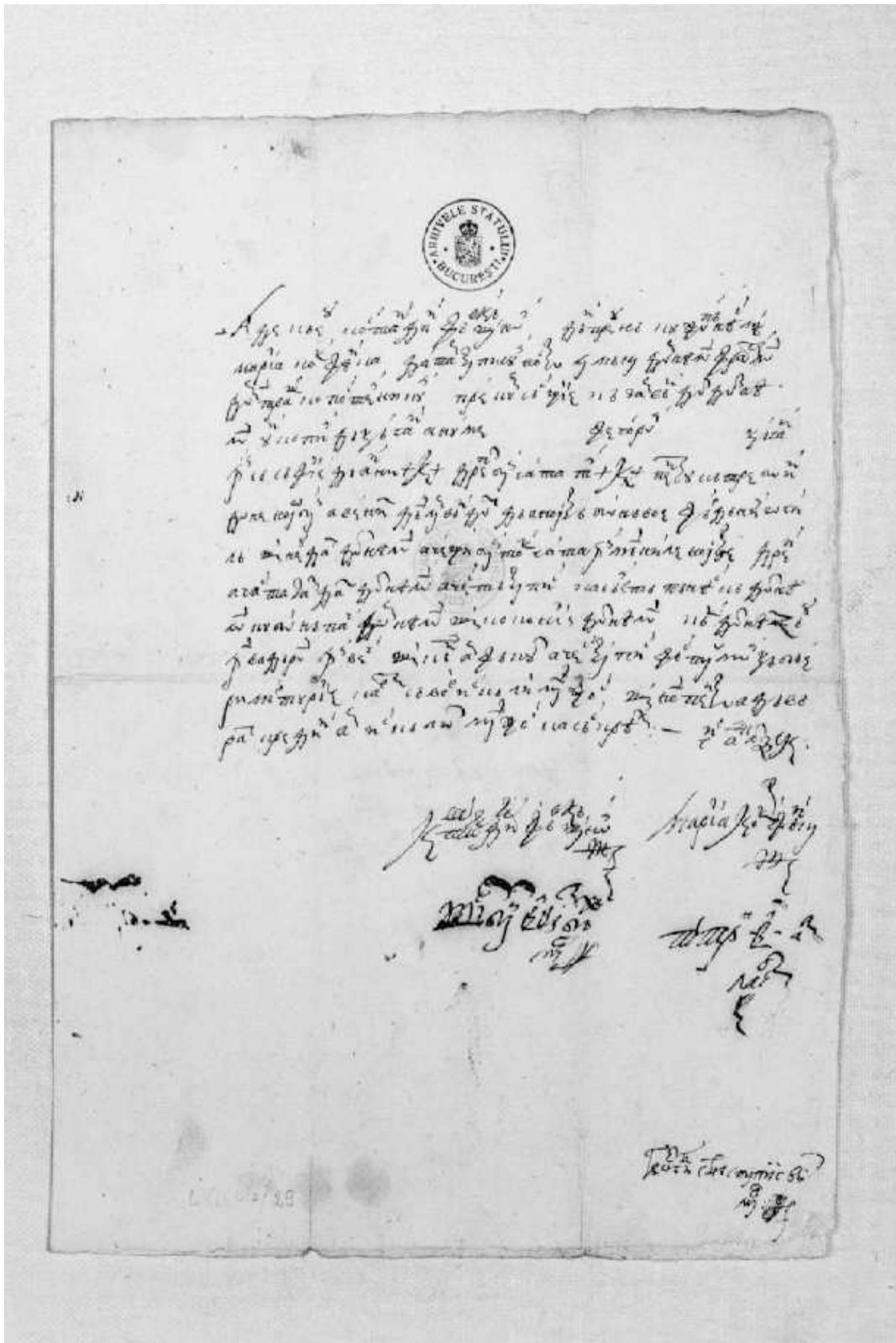
Şarban bas iuzbăş

Pătru, Great ... witness

Treasurer Gheorghie son of Statie, witness

DANIC, Argeş Diocese, LXIX bis/29.

Romanian original document in paper, with small ink spots on the left margin.

Facsimil 12. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX bis/29

Zapisul lui Costantin Fărcăsanul cu soția sa către Dumitrașcu postelnicul prin care îi vinde un copil de
țigan.

Deed of Costantin Fărcăsanul with his wife by which they had sold a Gypsy child to Chamberlain Dumitrașcu.

† Adică eu Alion, slug(a) dumnealui co(misului) Bunii ot Buc(u)rești, data-am zapisul mieu ca să-i fie di bună cred(in)tă la mâna dumnealui căp(i)t(anului) Toomii snă Iacșii căp(i)t(an), di aicea din Târgo(v)iște, precum să știe că i-am vândut dumnealui un copil di țigan, anume Radul, feciorul Oprii /și pre maică-sa/⁸³ i Stanii și i-am vândut dumnealui di a mea bună voie, nisilit di nim(ini), dreptu bani gata tl † 30 †, ca să-i fie dumnealui și coconilor dumnealui câți Dumnizău va dărui, roobu în veci neclătit. Și când am făcut acist zapis fost-au mulți boeri și oameni buni mar(tori), care mai jos să vor iscăli. Și eu pentru mai adevărat(ă) credință me-am pus digetul și iscălitura mai jos că să crează.

Fev(ruarie) 2 dni l(ea)t 7221

Eu Alioon vânzătoor

...⁸⁴

...⁸⁵

† Eu Radul slug(a) Sfinții Sale Părintilui Vlădicăi mar(tor)

...⁸⁶

...⁸⁷

Și am scris eu Marin log(o)f(ăt) cu zisa lor.

DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/48.

Orig. rom., hârtie, cu o amprentă digitală în tuș negru în dreptul semnăturii vânzătorului.

---

⁸³ Cuvintele dintre paranteze sunt tăiate cu o linie.

⁸⁴ Semnătură indescifrabilă.

⁸⁵ Semnătură indescifrabilă.

⁸⁶ Semnătură indescifrabilă în limba greacă.

⁸⁷ Semnătură indescifrabilă în limba greacă.

† That is to say, I, Alion, servant of *comis* Bunii from Bucharest, gave my deed to be trustful proof for captain Toomii, son of captain Iacși from Târgoviște, that I sold him willingly and with no constraint, a Gypsy child named Radu, son of Oprea, /and his mother/⁸⁸ Stana, for 30 talers in cash, so that he and his sons (so many as God will bless him with), could keep them in possession as slaves forever. When I made this deed, there were many boyars and fine people who witnessed and signed bellow. To strengthen the authenticity of this deed, I put my fingerprint and my signature bellow to be trusted.

February 2, year 7221

I, Alioon, seller

⁸⁹
...

⁹⁰
...

† I, Radul servant of holy Priest Vlădică

⁹¹
...

⁹²
...

And I, Chancellor Marin, have written this deed with their words.

DANIC, Argeșu Diocese LXIX quator/48.

Romanian original document, in paper, with one fingerprint mark in black ink next to the seller's signature.

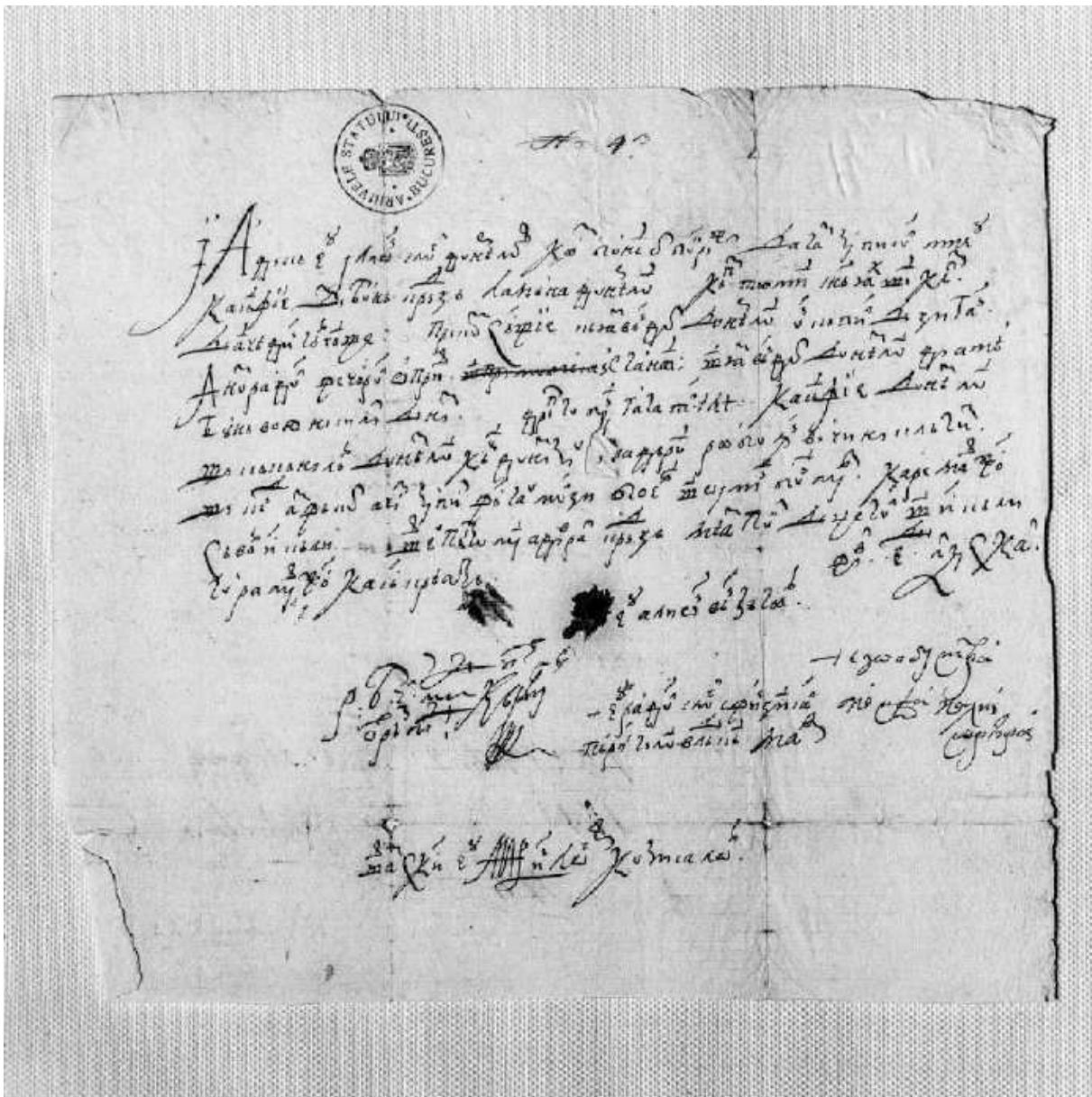
⁸⁸ Strikethrough words in brackets

⁸⁹ Illegible signature.

⁹⁰ Illegible signature.

⁹¹ Illegible signature in Greek.

⁹² Illegible signature in Greek.

Facsimil 13. DANIC, Episcopia Argeșului LXIX quator/48.

Zapisul lui Alion către Toma Căpitânul, prin care îi vinde un copil de țigan pe nume Radu, pentru 30 de taleri.

Deed of Alion to Toma Captain, selling him a Gypsy child named Radu, for 30 thalers.

† Dat-am zapisul meu la mâna sfinții sale părintelui igumenului kir Timotei ot Sfeti Ioan, ca să fie de bună credință, precum să să știe că după moartea răposatii soții mele Voichiții, am dat la sfânta mănăstirea un copil de țigan, anume Preda, pintru sufletul răposatii soții mele și al copiilor miei. Care acestu țigan ne iaste și noaoă amândurora de cumpărătoarea de la Diicul ot Boziani. Și i-am dat și zapisul cel vechi de cumpărătoarea lui. Deci de acum să aibă a-l stăpâni sfânta mănăstirea cu bună pace de către noi și de către tot neamul nostru și de către fiie-mieu Șärban și de către neamul lui, pintru că dintr-o noastră bunăvoiia l-am hărăzit sfintii mănăstiri pintru sufletul răposatii soții mele și maicii lui. Și pintru mai adevărată credință, ne-am iscălit mai jos ca să crează.

Mar(tie) 7 dni l(ea)t 7237

...⁹³

DANIC, M-rea Sf. Ioan București XVIII/12.

Orig. rom., hârtie.

† I gave my deed to be trustful proof for hegumen kir Timotei from Saint John Monastery, that after the death of my wife, Voichița, I would donate a Gypsy child named Preda to the monastery for the souls of my late wife and my children. We bought this Gypsy from Diicul from Boziani and I gave him the old deed for the trade we had made. Therefore, the Holy Monastery shall own him in good peace, as we all, our kin, my son Șärban and his family donated him willingly and warm-heartedly to the Holy Monastery for the soul of my late wife and his mother. And to strengthen the authenticity of this deed, we signed bellow to be trusted.

March 7 year 7237

...⁹⁴

DANIC, Saint John Monastery, Bucharest, XVIII/12.

Romanian original document, in paper

---

⁹³ Patru semnături indescifrabile, ale donatorului și ale martorilor.

⁹⁴ Four illegible signatures, of the donor and witnesses.

“Domna Izvorană înăuntru Cognacă și arhiepiscopul românului
unui moșier căreia îndărătuia să le dea un copil
înăuntru moșie pionierat la Cognacă sau înăuntru
moșie să fie săptămâna de la ora cea de patru
Cognacă sau înăuntru moșie să fie săptămâna de la ora cea de patru
anii de vîrstă și să fie săptămâna de la ora cea de patru
anii de vîrstă și să fie săptămâna de la ora cea de patru
Cognacă sau înăuntru moșie să fie săptămâna de la ora cea de patru
anii de vîrstă și să fie săptămâna de la ora cea de patru
anii de vîrstă și să fie săptămâna de la ora cea de patru
Cognacă sau înăuntru moșie să fie săptămâna de la ora cea de patru

XVIII / 12

Facsimil 14. DANIC, M-rea Sf. Ioan Bucureşti XVIII/12.

Act de danie al Izvoranului către Mănăstirea Sf. Ioan pentru un copil de țigan.
The deed of endowment from Izvorani towards St. Ioan Monastery endowing a Gypsy child.

† Scriso(a)rea mea la mâna Sfinții sale pări(n)telui eg(u)menul chir Averchi(e) ot Cotrăceni p(r)ecum să știe că fugind o țigancă a mea cu un țigan al mânăstirii și găsindu-să țiganca, au fost cu un copil și ia grea. Deci Sfinția sa mi-au dat țiganca cu copilul ce zicea ia că este cu țiganu mânăstirii, anume Teodor Buga. Ci aşa m-am (în)voit cu Sfinția sa, copilul ce-l va face, ori copil, ori fată, să fie al mieu, iar cel ce era făcut să fie al mânăstirii. Și pentru mai adevărată credință m-am iscălit mai jos ca să crează.

4 iunie l(eat) 7238 (1730)

Gheorghe pah(arnic) Drăgoescu
...⁹⁶

DANIC, M-rea Cotroceni LIV/42.
Orig. rom., hârtie.

† I have this letter as a pledge to the holy father hegumen chir Averchi(e) from Cotrăceni Monastery to be known that a Gypsy woman I own run away with a Gypsy man from the monastery and when she was found, it appeared that she had a child and she was pregnant. Therefore, the holy father gave me the Gypsy woman and her child that she said is the son of the Gipsy man named Teodor Buga from the monastery. So, I bargain with his holiness that the baby who will be born, boy or girl, shall be mine, while the boy she already had shall belong to the monastery. And to strengthen the authenticity of this deed, I signed bellow to be trusted.

4 June, year 7238 (1730)

Cup-bearer Gheorghe Drăgoescu
...⁹⁸

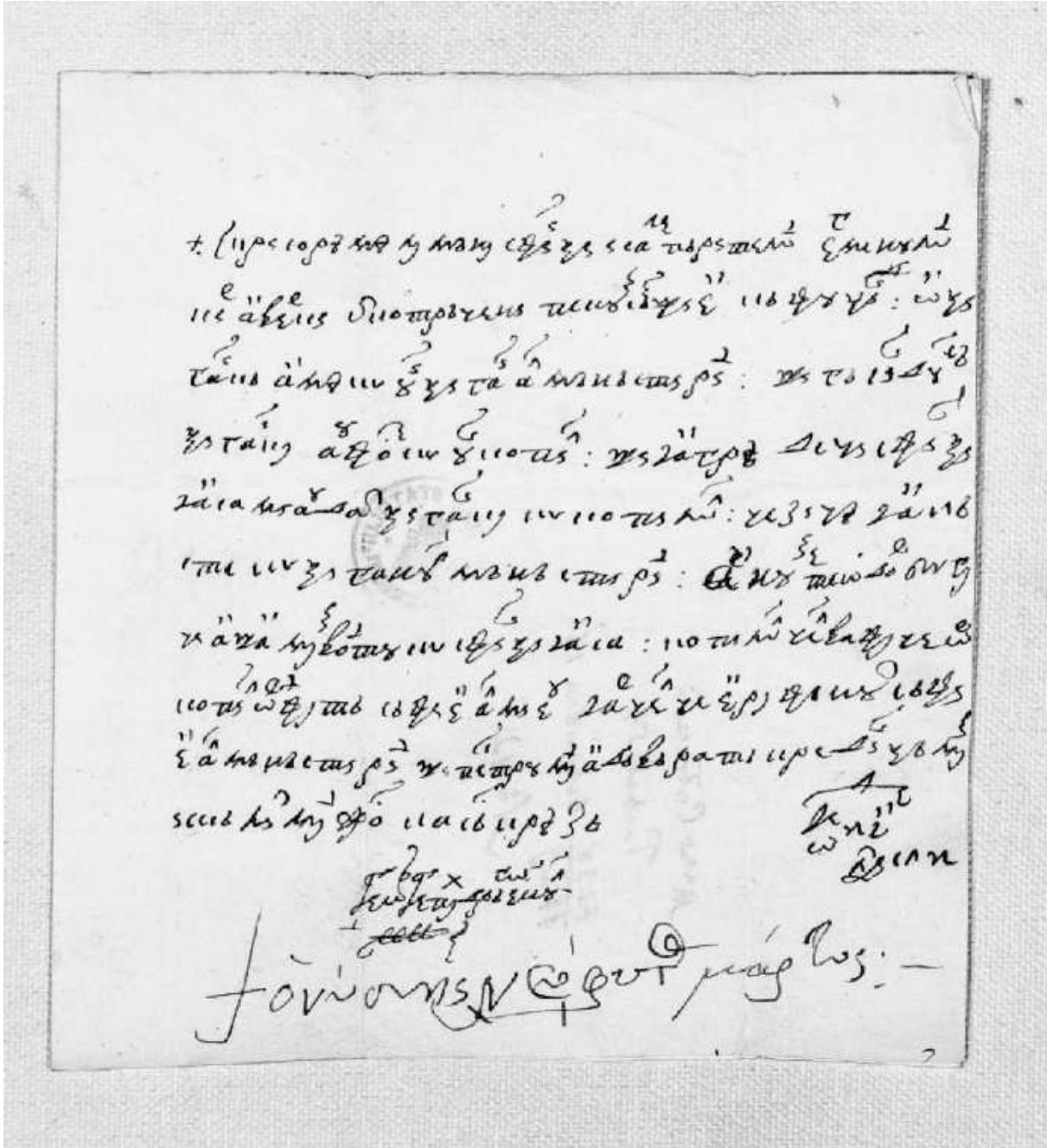
DANIC, Cotroceni Monastery, LIV/42.
Romanian original document, in paper

⁹⁵ Documentul este disponibil în baza de date Sclavia Romilor, care poate fi accesată la <http://ro.sclavia.romilor.ro/items/show/2146#?c=0&m=0&s=0&cv=0>

⁹⁶ Semnătură grecească a unui martor.

⁹⁷ The document is available in “Roma Slavery” data base, which can be accessed at <http://ro.sclavia.romilor.ro/items/show/2146#?c=0&m=0&s=0&cv=0>

⁹⁸ Greek signature belonging to a witness.

Facsimil 15. DANIC, M-reia Cotroceni LIV/42

Zapisul lui Gheorghe paharnicul Drăgoiescu către Mănăstirea Cotroceni pentru învoiala căsătoriei unor țigani.

Deed of Cup-bearer Gheorghe Drăgoiescu to Cotroceni Monastery regarding the agreement for the marriage of some Gypsies.

16

1730 (7238) iulie 22

† Adecă eu Costandin post(elnic) Caramalâul dinpreună cu jupâneasa mea Mariia, dat-am acest al nostru adevărat zapis la mâna preasfințiitului părintelui Vlădicăi Stavropoleos kir Ioaniichie, precum să să știe că am dăruit noi de a noastră bunăvoe la sfânta mănăstire, care iaste hramul Sfinților Arhangheli, un copil de țigan, anume Stanciu, fecior Radului țiganului Băjan și un rumân de la Pitraru, anume Stroe, pentru pomenirea sufletelor părinților și ale noastre. Deci să aibă sfânta mănăstire a-i stăpâni cu bună pace în veaci de către noi și de către tot neamul nostru. Și pentru mai adevărata credință nea-m pus iscăliturile mai jos ca să creză.

Iul(ie) 22 dni l(ea)t 7238

Costandin poste(lnic)

Mariia

DANIC, M-rea Stavropoleos XXI/17.

Orig. rom., hârtie, cu o amprentă digitală în tuș negru în dreptul semnăturii Mariei. Pe verso se află o notă tergală în limba greacă, cu data 1730, precum și mențiunea "Vedut A. Gabiuli".

16

1730 (7238) July 22

† That is to say, I, chamberlain Constandin Caramalâul together with my Ma'am Mariia, gave this deed to be trustful proof for holy father Vlădică Stavropoleos kir Ioaniichie, that we have willingly donated to the holy monastery bearing Saints Archangels as titular saints, a Gypsy child named Stanciu, son of Gypsy Radu Băjan, and a Romanian from Pitraru, named Stroe, for the memorial of our parents and our souls. Thus, we and all our kin donated them to the holy monastery, which shall own them in good peace for ever. And to strengthen the authenticity of this deed, we put our signatures bellow to be trusted.

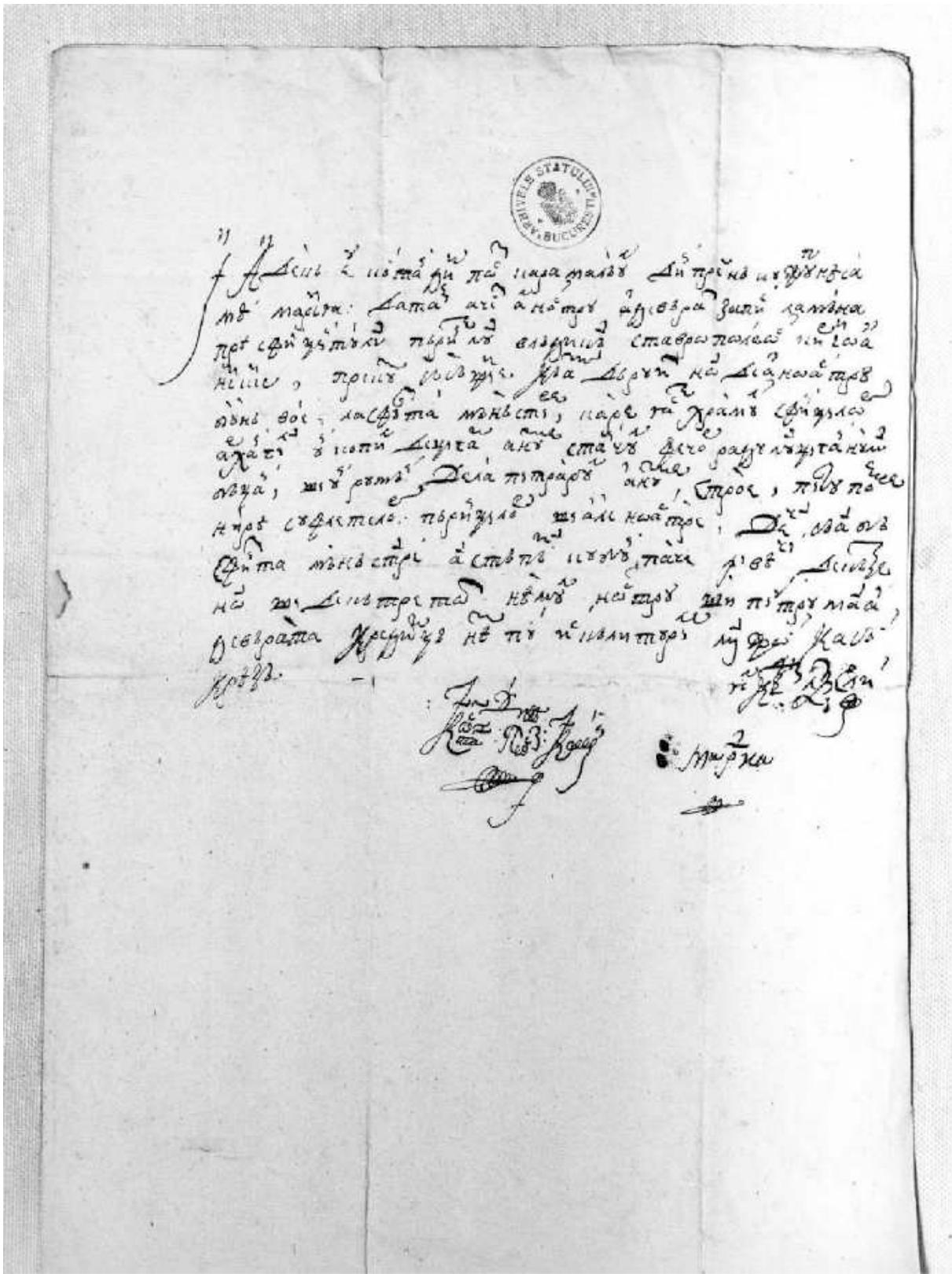
July 22 year 7238

Chamberlain Costandin

Mariia

DANIC, Stavropoleos Monastery, XXI/17.

Romanian original document, in paper, with a fingerprint mark in black ink next to Maria's signature. On the verso there is a note in Greek, dated 1730, and a mention "Vedut A. Gabiuli".

Facsimil 16. DANIC, M-rea Stavropoleos XXI/17.

Act de danie al lui Costandin către Mănăstirea Stavropoleos, pentru un copil de țigan.

Endowment deed of Constandin towards Stavropoleos Monastery, endowing a Gypsy child.

**CĂSĂTORIILE ÎNTRE ROBI
CĂSĂTORIILE ÎNTRE ROBI ȘI RUMÂNI**

**MARRIAGES BETWEEN SLAVES.
MARRIAGES BETWEEN SLAVES AND „RUMÂNI”.**

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.
Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

† Daniel ermonah eg(u)men ot Sfânta mânăstire Sadova dimpreună cu toți Părinții care sănt aici lăcitorii, unde este hramul S(fân)tu(lui) Nicolai(e) făcătoriul de ciode, scris-am aciest zapis la cinstita mâna (a) Măriei Sale Domnului nostru, cum să știe că au luat un țigan al mânăstirii o țigancă domnească, anume Doncuța. Deci au venit Manea văt(af) cu Dumitru văt(af) de le-am dat în mâ(i)nile lor țigancă pentru țigancă, anume Stanca, fata Cherii, ...⁹⁹ de Măria Sa Vodă. Si pentru credință pus-am și pecete(a) mânăstirii ca să crează.

Pis dec(embrie) 22 vă(lea)t 7174

(*Verso*): Patru rânduri în limba greacă¹⁰⁰ și data de 1774 dech. 22¹⁰¹.

M-rea Valea XVIII/36.

Orig. rom., hârtie difolio, cu pecetea mânăstirii Sadova în negru de fum, având reprezentarea Sf. Ier. Nicolae în câmpul central și text slavon marginal pe circumferință.

† I, Hieromonk Daniel, hegumen of holy Monastery Sadova, together with all fathers who live here, where titular saint is St. Nicholas, the miracle-worker, gave this deed to His Highness, our Lord, to be certified that a Gypsy man belonging to our monastery took into marriage a Gypsy woman from the Court, named Doncuța. So that overseers Manea and Dumitru came and we gave them another Gypsy woman, Stanca, Chira's daughter ...¹⁰² for His Highness Vodă. And we put the Monastery's seal to certify this deed.

Pis December 22 year 7174

(*Verso*): Four line in Greek¹⁰³ and the date of 1774 Dec. 22¹⁰⁴.

Valea Monastery XVIII/36.

Romanian original document, in paper, difolio, with the seal of Sadova Monastery in carbon ink, representing the St. Nicholas in the middle and a marginal text in Slavic, on the circular line

⁹⁹ Foarte greu descifrabil.

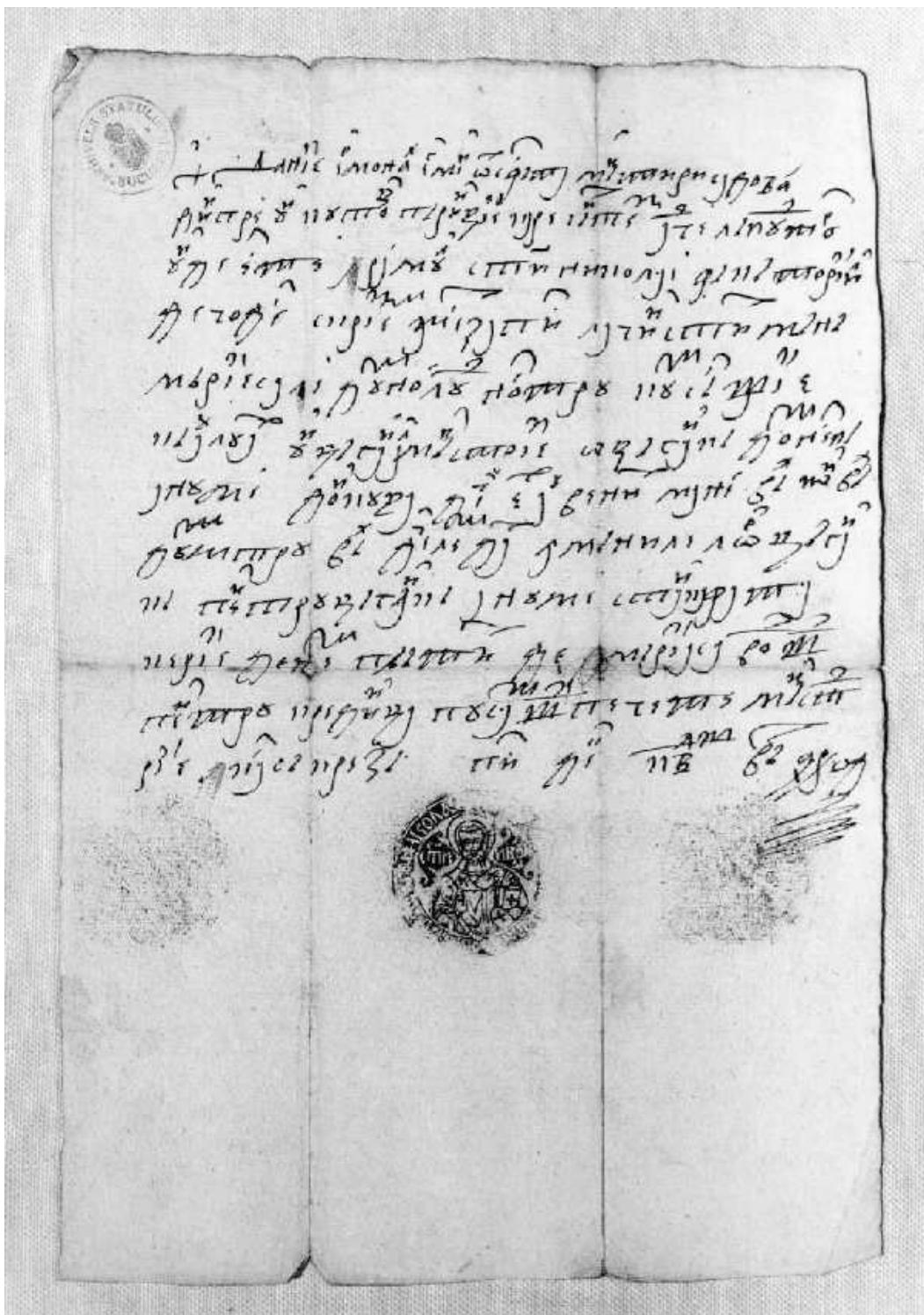
¹⁰⁰ Unul în partea de sus a filei, alte trei în partea de jos, scrise invers.

¹⁰¹ Scrisă de o altă mâna, cu caractere latine.

¹⁰² Hardly legible.

¹⁰³ One line in the top of the page, other three in the bottom, written backwards.

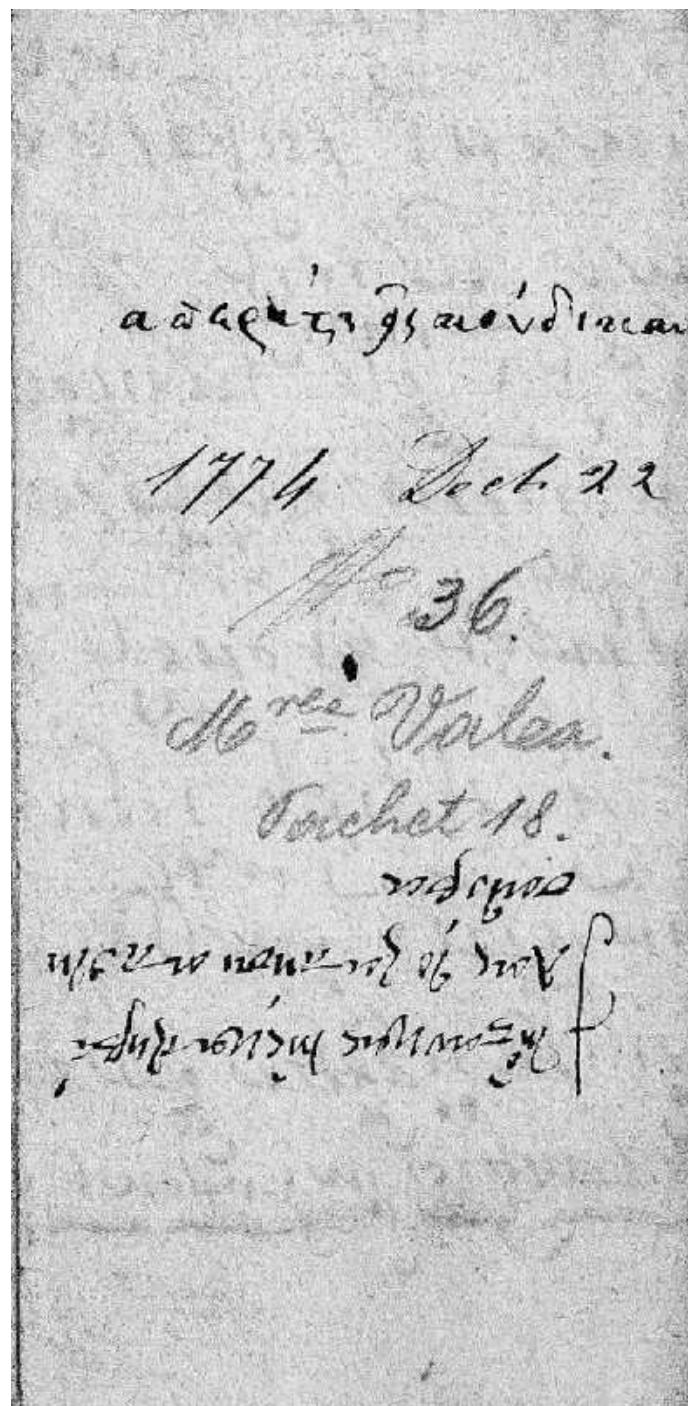
¹⁰⁴ Written by another hand, in Latin letters.

Facsimil 17. M-rea Valea XVIII/36, fila 1

Zapisul lui Daniil Eromonahul Egumenul Mânăstirii Sadova, declarând că un țigan al Mânăstirii,
căsătorindu-se a luat de soție pe o țigancă Domnească anume Doichița.

Testimony of Monk Daniil - the Hegumen of Sadova Monastery - declaring that a gypsy belonging to the
Monastery married a gypsy woman belonging to the Royal Court, named Doichița.

Facsimil 18. M-reia Valea XVIII/36, fila 2

Zapisul lui Daniil Eromonahul Egumenul Mânăstirii Sadova, declarând că un țigan al Mânăstirii,
căsătorindu-se a luat de soție pe o țigancă Domnească anume Doichița.

Testimony of Monk Daniil - the Hegumen of Sadova Monastery - declaring that a gypsy belonging to the
Monastery married a gypsy woman belonging to the Royal Court, named Doichița.

Adică eu Dina dat-am zapisul mieu la Sfânta Troiță, precum să știe că am luat pe Fiera țigan de la mânăstirea din Vale, de a mia bunăvoi(e) și mi-au plăcut de m-am dat roabă încchinată Sf(i)ntri Troițe, nesilită de nimenia. Să nu aibă a face făr de numai Sf(â)nta mânăstire și orice poslușanie mă va pune ca și pă alte roabe, să fiu a sluji Sf(i)ntri Troițe. Că fugindu eu de aici cu țiganu în Sărata, m-am cununat acolo și venindu în S(fâ)nta mânăstire m-au cercetat pă(ri)n(tele) duhovnic și eu m-am dat de a mia bun(ă)voe roabă. și câți copii o face să fie robii Sf(i)ntri Troițe și la mâna năstavnicului Sf(i)ntri Troițe, părintelui Partenie egumen, de a mia bunăvoie, nesilită de nimeni. și au fost și preoți martori, care să vor iscăli mai jos, anume.

fev(ruarie) 1 1674

Și am scris eu Filoteiu ermonah cu zisa ei.

Eu Dina roaba.

A(n)tonie ie(r)monah duhov(nic) mar(tor).

M-rea Valea, XVIII/35.

Orig. rom., hârtie, cu o amprentă digitală în cerneală, în dreptul numelui Dinei.

That is to say, I, Dina, gave my deed to the Holy Cross, to be known that by taking Fiera, a Gypsy of Vale Monastery, into marriage with my free will, I willingly and without any constraint became a slave of the of the Saint Cross Monastery. The holy Monastery should not worry, that I will do any task required, as the other slaves. Because I run away with the Gypsy man in Sărata where we got married, and when I came back to the holy Monastery father confessor inquired me and I willingly gave myself into slavery. I also promised with my good will and without any constraint that all my children I would have shall belong as slaves to the Holy Cross Monastery and to its abbot, father hegumen Partenie. There were priests who have witnessed and signed bellow accordingly.

February 1, 1674

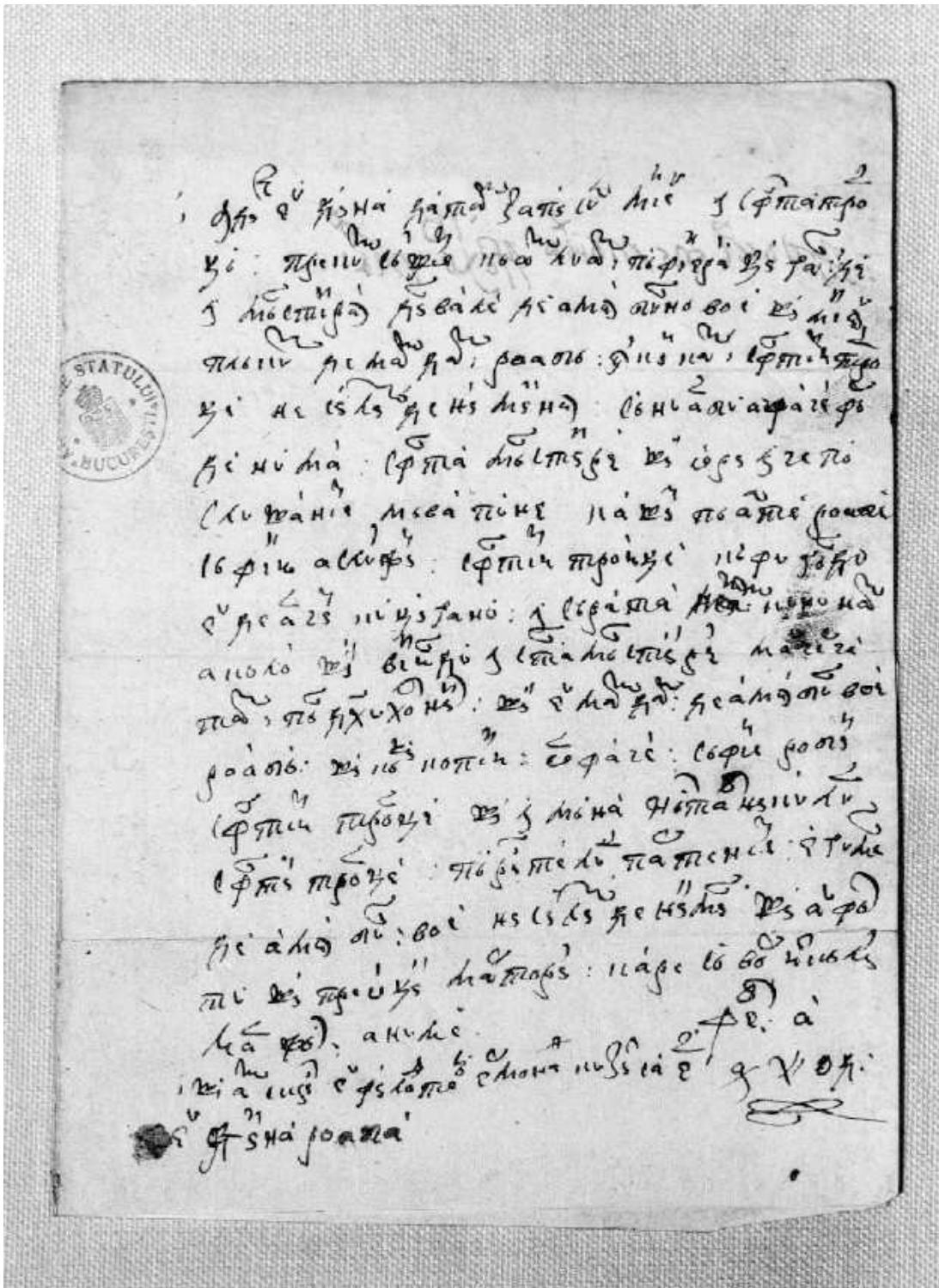
I, hieromonk Filoteiu, wrote this with her own words.

I, Dina, slave.

Hieromonk confessor A(n)tonie, witness.

Valea Monastery, XVIII/35.

Romanian original document, in paper, with a fingerprint in ink, next to Dina's name.

Facsimil 19. M-reia Valea, XVIII/35

Zapisul Dinii roaba, prin care se dă roabă Mânăstirii Valea, pentru cuvântul că a luat de soț pe un tigan al Mânăstirii Valea anume Fiera.

Deed stipulating that the female slave Donii is given to Valea Monastery based on her confession to be married to a gypsy named Fiera.

† Adecă eu Dobrița dau acest zapis al mieu la mâna Părintelui kir Dositei, arhimandritul Sfântului Ioan, precum să știe că rămâind eu mică de părinți p(r)in uși streine, neavând pe nime(ni) și de multă sărăcie nedându-mi mâna ca să mă mărit după rumân, viindu-mi vremea căsători(e)i m-am îndrăgit cu un țigan al mănăstirii, anume Mircea, carele cu bunăvoia mea m-au luat soție, însă cu hotărâre ca câți copii vom face, parte bărbătească, să fie ai mănăstirii, iar parte femeiască să fie ai miei, adecă slobozi. Deci între alți copii am făcut și o copilă, anume Mărica, carea acum viind la vîrstă de măritat și cu adevărat despre mănăstire iaste slobodă ca să ție rumân, făr decât văzând eu sărăcia mea și nedându-mi mâna ca să o dau după rumân, mai vârtos temându-mă și de moarte ca să nu rămâie precum și eu am rămas, năcăjită și pedepsită, pe mâini streine, am căzut cu rugămintele la Sfinția Sa, puind și rugător(i) pe alții, ca să dau fata după un țigan scripcaru al mănăstirii, anume Petrea, pre carele fata îl voiaște cu toată inima și iaste și cu voia mea și a bărbatului meu și a fraților ei, însă tot cu această tocmeală ca feciorii lor parte bărbătească să fie ai mânăst(irii), iar parte femeiască să fie slobozi. Deci voind Părintele noi i-am dat acest zapis la mâna (și) ca să creză ne-am și iscălit.

1783 mai 15

Eu Dobrița, Mircea, Vasile.

M-rea Sf. Ioan București, XVIII/39.

Orig. rom., hârtie.

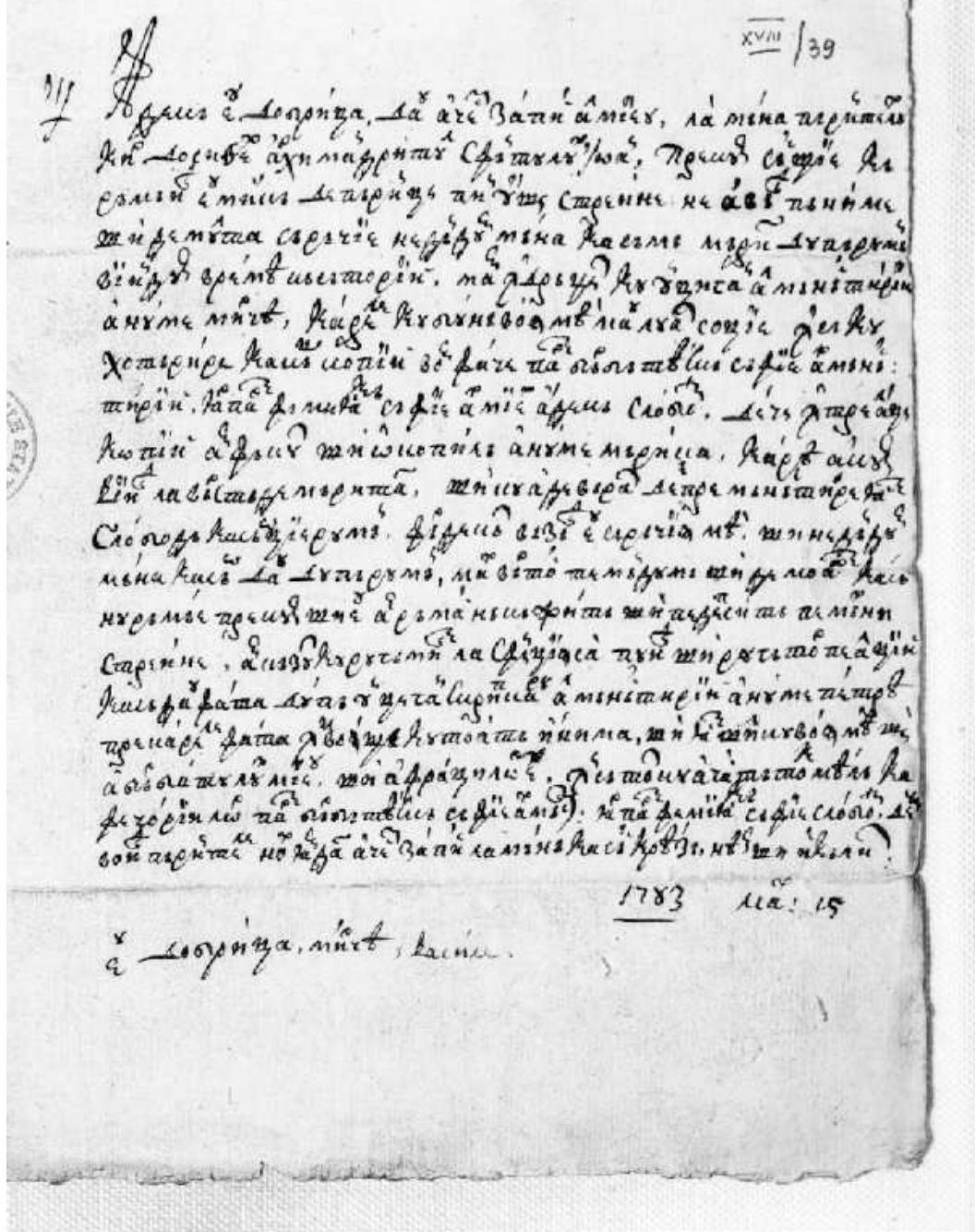
† That is to say, I, Dobrița, give this deed to father *kir* Dositei, archimandrite of Saint John, to be known that as I became an orphan among strangers, having no one next to me, and being poor, I couldn't marry a Romanian boy. When the time to get married came, I fell in love with a Gypsy boy of the monastery, named Mircea, who wedded me with my good will. However, it was decided that from all our children to be, the boys shall belong to the monastery, and the girls shall be mine, meaning free. So, among my children, there is a girl named Mărica, who has the eligible age of marriage and she is free to marry a Romanian boy. However, seeing my poverty and that I cannot afford to marry her with a Romanian boy, and as I fear I would die and she would become an orphan as I was, sore and punished, among strangers, I asked his holiness, and I also put others to ask him to allow my daughter to marry a fiddler Gypsy of the monastery named Petrea. My daughter desires him with all her heart, and she has my approval, my husband's, and her brothers', with the condition that the sons she would have shall belong to the monastery and the girls shall be free, remaining valid. Therefore, as the Father agreed, we gave him this deed and to be trusted, we signed it.

1783 May 15

I, Dobrița, Mircea, Vasile.

Saint John Monastery, XVIII/39.

Romanian original document, in paper.

Facsimil 20. M-rea Sf. Ioan București, XVIII/39.

Învoirea Dobriței femeia pentru sporul rodului ce va naște din țiganul Mănăstirii Sf. Ioan anume
Mircea pe care l-a luat de soț.

Dobrița's arrangement regarding the benefit over the brood to be delivered by the woman who conceived it with a gypsy named Mircea who belonged to St. Ioan Monastery, and who she got married to.

† Adică eu Maria rumâncă dat-am credincios zapisul mieu la ci(n)stită mâna Sf: Părintelui Costandin, iconomul Sf: mânăstiri Sf. Ioan, de aici din Bucureşti, precum să să ştie că eu fiind muere săracă, m-am îndrăgit cu un Neculæ cojocaru, rob al Sf: mânăstiri, pentru care am venit de a mă lega și cu cununie și pentru aceasta am dat zapisul mieu la Sfânta mânăstire, de bună voia mea, nesilită de nimenea, ca până la moartea mea să fiu supusă atâtă Sf: mânăstiri, cât și soțului meu și să nu-mi găsesc pricini de a mă scula la jude(că)ți pentru nimine(a) acestea pentru care eu de bunăvoia mea m-am legat cu zapis. Si câți copii să va naște den trupul nostru să fie ai Sf: mânăstiri, că aşa m-am legat cu zapisul nostru. Si pentru mai adevărată credință am pus și degetul în loc de iscălitură, ca să fie de crezut.

1792 sept(embrie) 26

Eu Maria adeverez.

Și am scris eu Mihaiu cânt(ăreț) Sf: Ioan cu zisa lor.

M-rea Sf. Ioan Bucureşti, XVIII/45.

Orig. rom., hârtie, cu o amprentă digitală în cerneală în dreptul numelui Mariei.

† That is to say, I, Romanian Maria, gave this trustful deed to the honest blessed father Costandin, intendant of the holy Monastery Saint John in Bucharest, to be known that I, as a poor woman, fell in love with Skinner Neculæ, slave of the holy Monastery. Therefore, I came to wed him and this is why I willingly and without any constraint gave this deed to the holy Monastery, testifying that until my death I will obey the holy Monastery and my husband. And nobody shall judge me because it was my good will attested by this deed. And all our children shall belong to the holy Monastery, as it is written in this deed. And to strengthen the authenticity of this deed, I put my finger instead of signature to be believed.

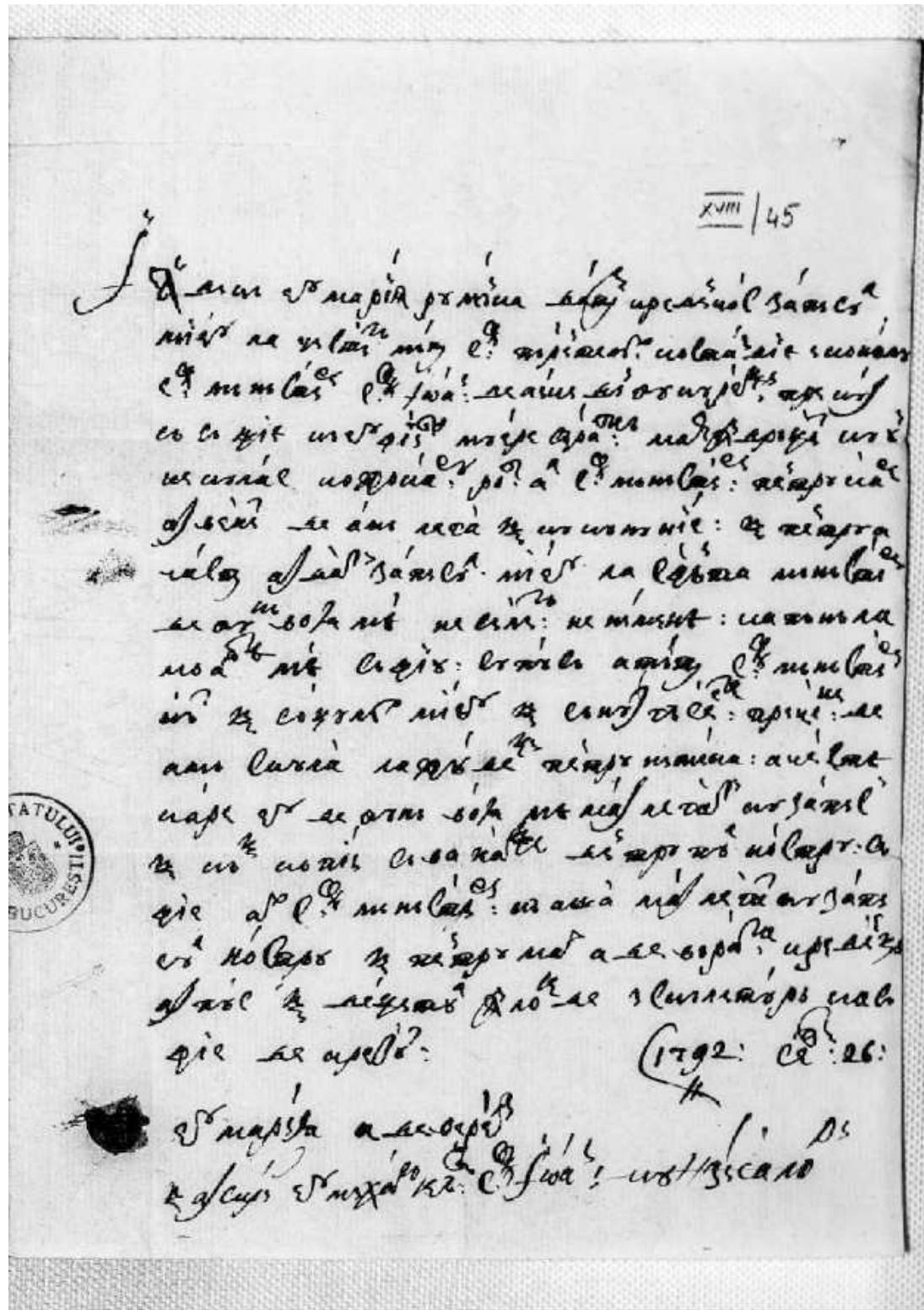
1792 September 26

I, Maria, certify.

I, Mihaiu, singer at St. John, wrote this deed with her own words.

Saint John Monastery, Bucharest, XVIII/45.

Romanian original document, in paper, with one fingerprint mark in ink, next to Maria's name.

Facsimil 21. M-rea Sf. Ioan Bucureşti, XVIII/45.

Învoire între Maria rumâncă și iconomul Mănăstirii Sf. Ioan pentru sporul de a naște dintr-un țigan al
Mănăstirei Sf. Ioan.

Agreement with Maria rumâncă regarding the benefit for delivering a baby conceived with a Gypsy
belonging to St. Ioan Monastery.

21

1794 mai 13

† Adecă eu Zamfira dat-am zapisul meu la mâna Părintelui arhimandritul Ghenadie ot S(fân)tu Ion, precum să știe că m-am învoit cu Soare, țigan al mănăstirii, și l-am luat ca să-mi fie bărbatu și m-am legat ca să fiu r(o)abă a mănăstirii și eu și copiii mei, să nu mă ...¹⁰⁵ a mă lepăda precu(m) să zicu ...¹⁰⁶. Și pintru mai adevărată credință m-am și iscălit și mi-am pus și degetul în loc de iscălitură. Și au fostu și oameni mari care să vor iscăli mai jos.

Eu Zamfira adeverez.

Și am scris cu z(isa) ei popa Rad(u) și martor.

mai 13 1794

...¹⁰⁷ *martiro*¹⁰⁸.

† Eu Ifim martor.

M-rea Sf. Ioan București, XVIII/47.

Orig. rom., hârtie, cu o amprentă digitală în cerneală în dreptul numelui Zamfirei.

21

1794 May 13

† That is to say, I, Zamfira, gave this deed to father archimandrite Ghenadie from Saint John Monastery, to be known that I agreed with Soare, Gypsy of the monastery, to marry him and I vowed to become slave of the monastery together with my children, and not to...¹⁰⁹ to break as I said ...¹¹⁰. And to strengthen the authenticity of this deed, I signed by putting my finger instead of signature. And there were important people who signed below.

I, Zamfira, certify.

And I wrote exactly her words. Father Rad(u) and witness, too.

May 13,

1794

...¹¹¹ *martiro*¹¹².

† I, Ifim, witness.

Saint John Monastery, Bucharest, XVIII/47.

Romanian original document, in paper, with one fingerprint mark in ink, next to Zamfira's name.

---

¹⁰⁵ Foarte greu descifrabil.

¹⁰⁶ Foarte greu descifrabil.

¹⁰⁷ Semnătură autografa, greu descifrabilă, probabil *Cosma*.

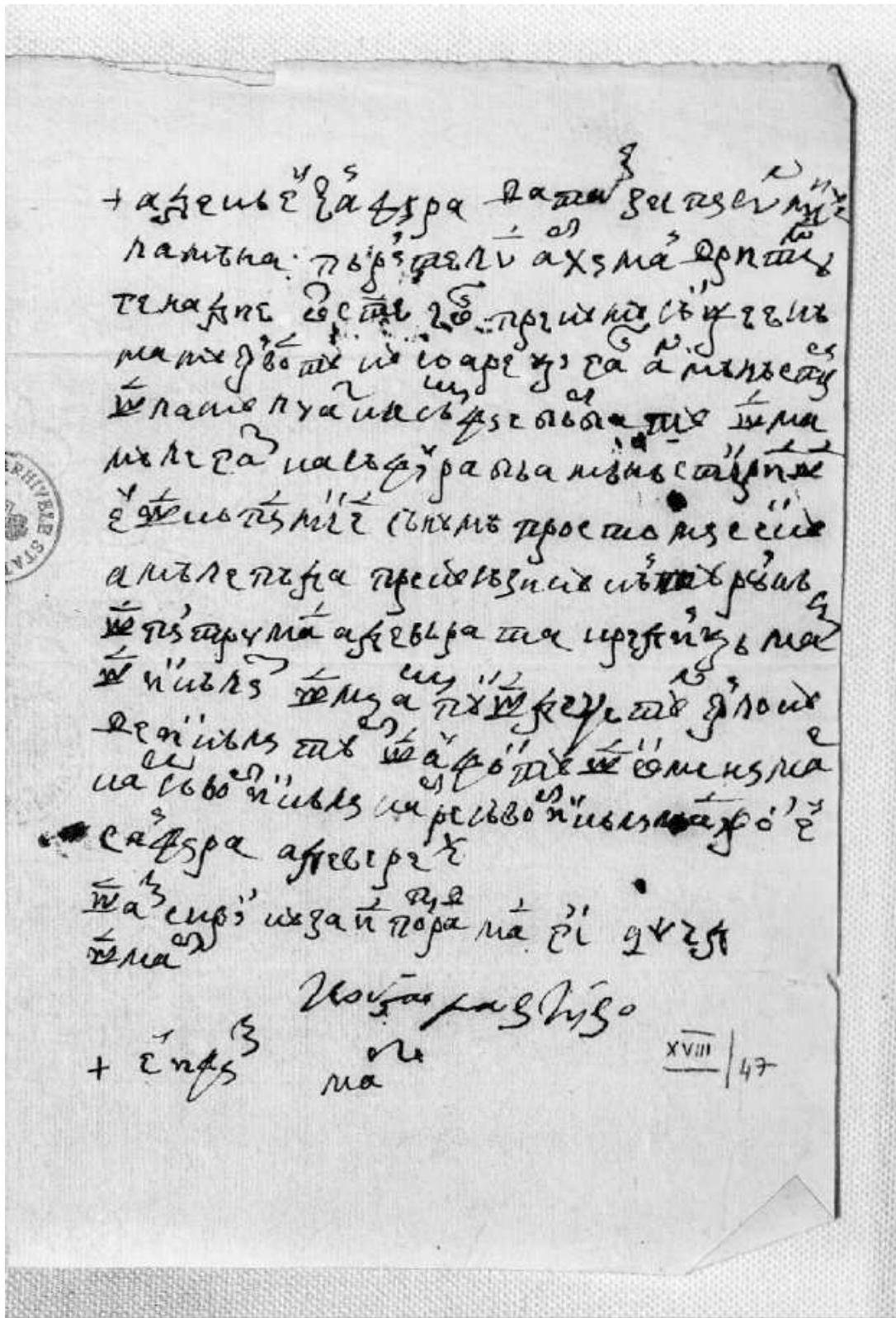
¹⁰⁸ *Martor*.

¹⁰⁹ Hardly legible.

¹¹⁰ Hardly legible.

¹¹¹ Hardly legible autograph signature, probably *Cosma*.

¹¹² *Witness*.

Facsimil 22. M-rea Sf. Ioan Bucureşti, XVIII/47.

Actul Zamfirei prin care declară că a luat în căsătorie pe un țigan al Mănăstirei Sf.Ioan anume Soare.

Zamfira's declaration of marrying a Gypsy named Soare, belonging to St. Ioan Monastery.

Adică eu care mai jos mă voi iscăli fiind streină și scăpată am venit și am căzut la preacuviosul părintele arhimandrit și năstavnic Sfintei mănăstiri Cotroceni chir Visarion și cu lacrimi fierbinți m-am rugat ca să să milostivească spre mine, a mă numără în ceata robilor, adică în ceata robilor mănăstirești. Deci sfintia sa m-au întrebat în trei patru și în multe rânduri ca nu cumva să aibă eu stăpân sau vreo rudă în țara mea, la țara ungurească. Eu dar prin jurământ am răpusu sfintii sale, precum nici tată, nici mumă, nici frați, nici sur(ori), nici pre altcineva dăruide nu am, ci sănt tot săracă și streină. Ci sfintia sa m-au orânduit în țiganie să săd cu o muere văduvă anume, purtându-i iai dă grija dă ce-i trebuia însă dăl sfânta mănăstire. Si piste două luni și mai bine fiindcă mai sus numita avea un fecior anume Anastase, am cerut eu dă bună voia mea ca să-l iau să-mi fie soție. Pentru care am și mersu la sfintia sa, dă l-am cerut. Sfintia sa mi-au zis că dă vreme ce voi să iau pă acest mai sus numit Anastase bărbat, acela este țigan al mănăstirii și rob. Ci și eu dacă mă voi da roabă la mănăstire ca și el, aşa mi-l dă. Au dar cu tot suflet(ul) înainte(a) tut(u)ror celor mi jos iscăliți martori, am mărturisit precum mă dau roabă curat a sfintei mănăstiri, urmând la toate slujbele ce să vor porunci dă cătră sfânta mănăstire, împreună cu celealte țigance. Si iarăși sfintia sa în două, trei și în multe rânduri întrebându pentru ce dă a mea bunăvoie ce m-am dat la sfânta mănăstire roabă, am răpusu sfintiei sale că m-am dăruit de a mea bunăvoie. Ci sfintia sa m-au îmbrăcat, cununându-mă cu acel mai sus numit Anastase și sănt dăsăvârșit roabă a sfintei mănăstiri și copii mei ce-i va dărui Dumnezeu. Si spre credință am dat acest zapis al mieu la sfânta mănăstire care va fi veșnic.

1800 noemvrie 17

Eu Chiva roaba adeverez că sănt roabă veșnică

Eu Nistor martor

Eu Andronache martor

Eu Dinu martor

Eu Dica martor

Eu Oprina martor

Și am scris eu log(o)f(ăt) State cu zisa ei și martor.

DANIC, M-rea Cotroceni XCIII/33.

Orig. rom., hârtie, degradat la cele două colțuri din dreapta, cu 6 amprente digitale în cerneală în dreptul numelor Chivei roaba și a martorilor.

That is to say, I, who will sign bellow, as being foreign and impoverished, came and kneeled before *chir* Visarion, the pious archimandrite and abbot of the Holy Monastery Cotroceni, and I asked him with scalding tears to have mercy on me and put me in the slaves' cohort, that is in the monastery's cohort of slaves. Thus, his holiness asked me three-four times or even more whether I had a master or any relative in my country, in the Hungarian lands. I told his holiness under oath that I had no father, mother, brothers or sisters of any, and no other relatives, but I was poor and not of this land. So, his holiness issued instructions for me to live in the Gypsy slaves'quarter, namely with a widow, to take care of her, still it was inside the holy monastery. And after two months, as the aforementioned woman had a son called Anastase, I willingly asked permission to take him to be my wedded husband. Therefore, I asked permission to his Holiness. He told me that if I was willing to take Anastase to be my husband, as he was a slave belonging to the monastery, he would allow me to marry him on condition that I became a slave, too. Therefore, I declared with all my heart in front of all witnesses that signed bellow that I would give myself as a slave to the holy monastery, doing all tasks demanded by the holy monastery, alongside with the other Gypsy women. And his holiness asked me again three, four times, even more if I willingly gave myself as a slave to the monastery, and I asked him that I sure did it of my own free will. And his holiness dressed me up and wedded me with afore named Anastase and I definitively became a slave of the holy monastery, together with the children that God would bless me with. And to be trusted, I gave this deed to the holy monastery which will be for ever.

1800 November 17

I, Chiva, the slave, confirm that I am a slave in perpetuity

I, Nistor, witness

I, Andronache, witness

I, Dinu, witness

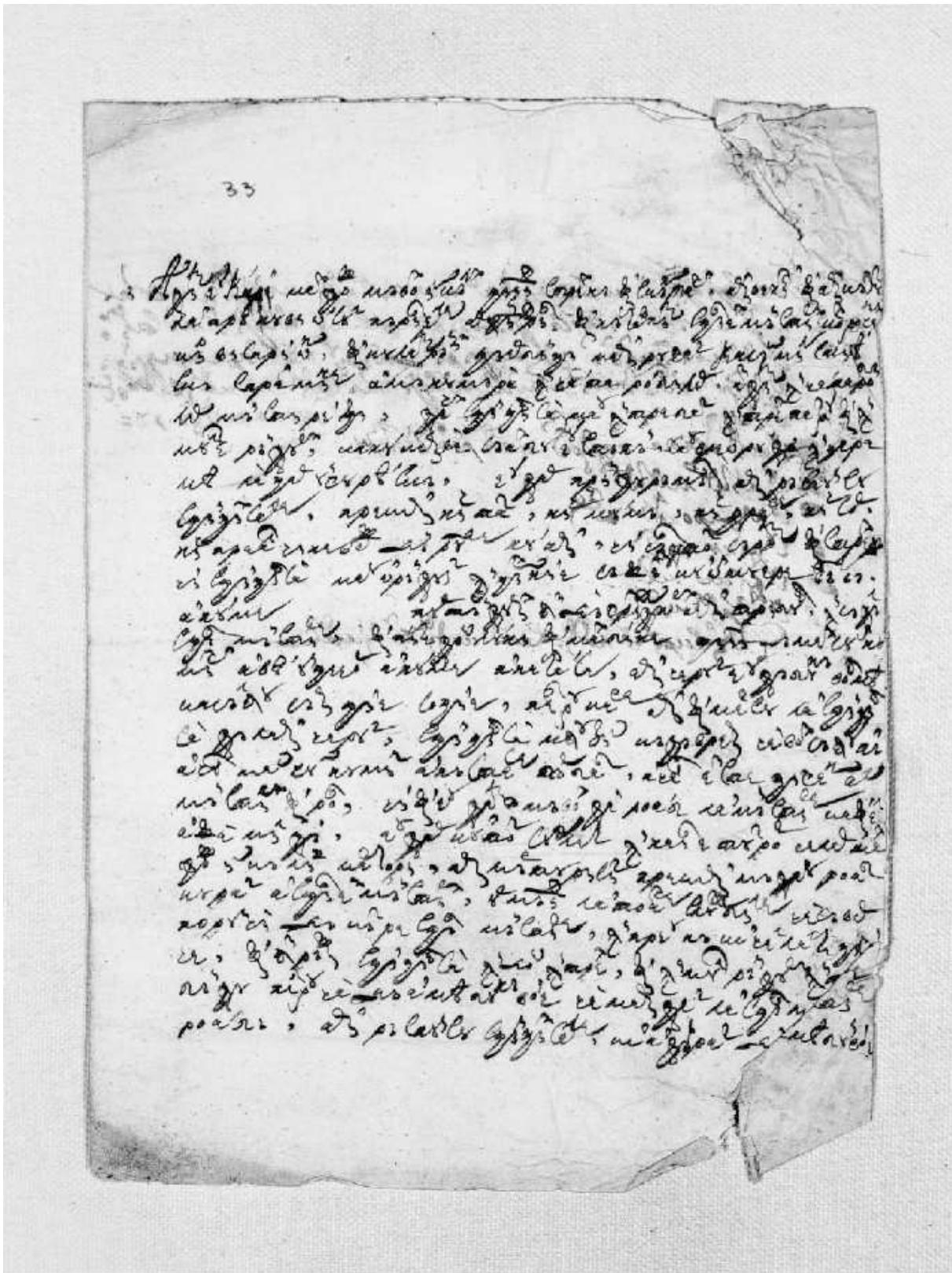
I, Dica, witness

I, Oprina, witness

And I, Chancellor State, wrote this as she said, and witnessed.

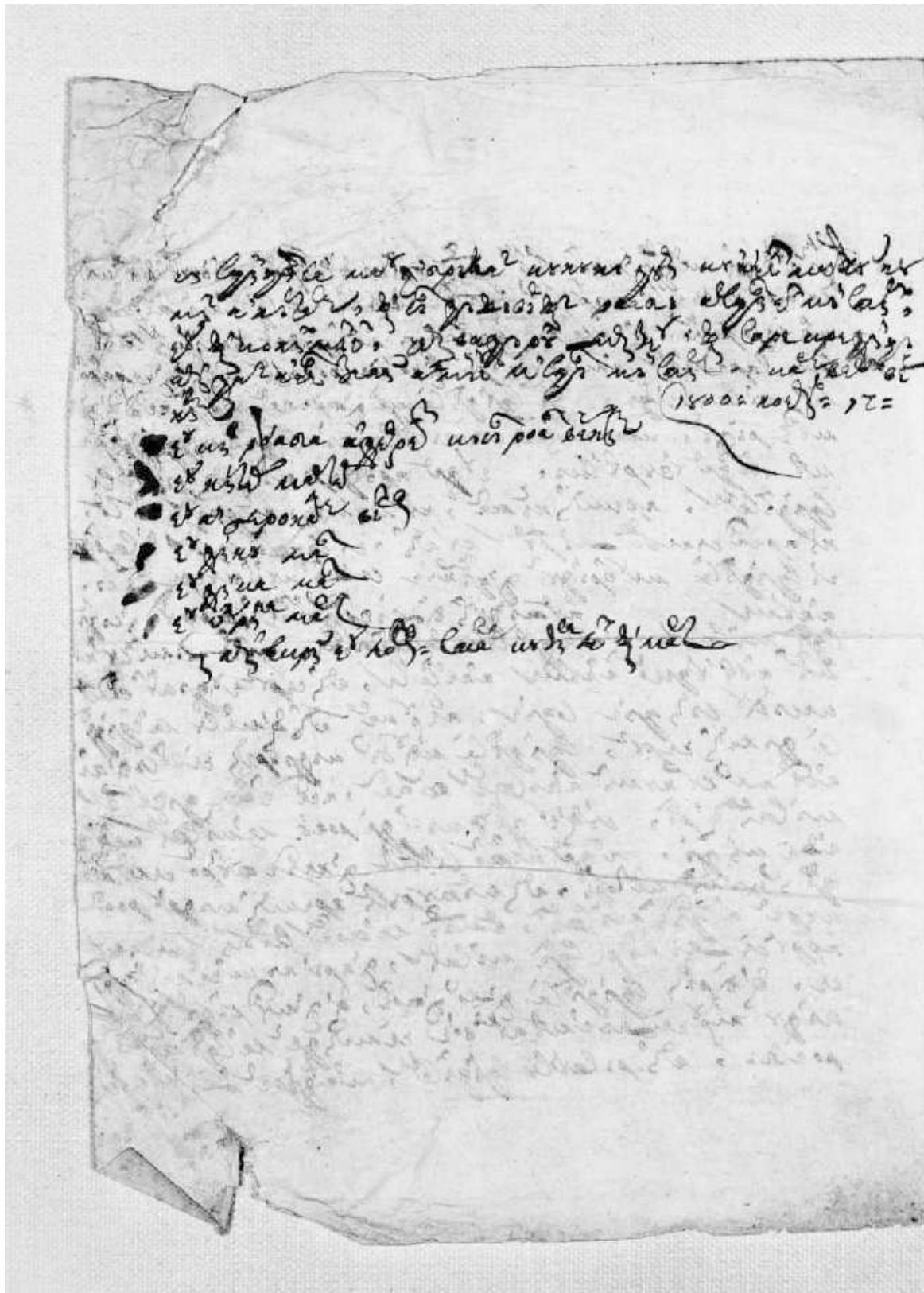
DANIC, Cotroceni Monastery, XCIII/33.

Romanian original document, in paper, degraded to the two corners on the right side, with six fingerprint marks in black ink next to the names of slave Chiva and witnesses.

Facsimil 23. DANIC, M-rea Cotroceni XCIII/33, fila 1.

Chira țiganca se dă roabă veșnică Mănăstirii Cotroceni căsătorindu-se cu țiganul Anastasie.
Deed by which the gypsy woman Chira had given herself as lifelong slave to Cotroceni Monastery, when she had married the gypsy Anastasie.

Facsimil 24. DANIC, M-reia Cotroceni XCIII/33, fila 2.

Chira țigana se dă roabă veșnică Mănăstirii Cotroceni căsătorindu-se cu țiganul Anastasie.
Deed by which the gypsy woman Chira had given herself as lifelong slave to Cotroceni Monastery, when she
had married the gypsy Anastasie.

Adică eu cel mai jos iscălit, încredințez cu zapisul mieu la mâna sfinții sale părintelui arhimandritul kir Teodosie, precum să știe că pentru Ioana țiganca ce am avut-o cumpărată de la văru Iordache Piscupescu carea fără dă știrea mea s-au căsătorit după un Frățilă țiganu ertat dă cătră părintele Partenie proin egumen al mân(ăsti)rii din Vale i dă cătră părintele Teodosie egumenu dă acum. Și pentru ca să nu se desparță cununia cu luarea țigancii, m-am învoit cu sfinția sa în schimbu dâbdu-mi o fată anume Mira, ce au avut cumpărată dă la Ștefanu cojocar ot Pitești, care fată fiindu nevârstnică me-au mai dat peste schimbu și tl: două sute, care bani i-am și primit. Iar un copil al numitei Ioanii, anume Nițu, ce l-au avut făcut până a merge după căsătorie cu care am și cumpărat eu pă mumă-sa, n-au intratu în cuvântul schimbului, ci au rămas tot al mieu și să aibă a mi-l da până (într-)un anu dă zile, fără de nici un cuvânt dă pricinuire, iar țiganca să să stăpânească cu ohăvnicie dă cătră sfinția sa ca o veșnică roabă a sfinții sale și pentru credință am iscălitu.

(1)809 apr(ilie) 5

... adeverez

... mart(or)

... martor¹¹³

DANIC, M-rea Valea XVIII/40.

Orig. rom., hârtie.

---

¹¹³ Trei semnături indescifrabile.

That is to say, I, the undersigned, gave this deed to his holiness archimandrite *kir* Teodosie to be well known that I will exchange the Gypsy woman Ioana whom I bought from my cousin Iordache Piscupescu and who married Gypsy Frățilă from the monastery, without my knowledge; father Partneie, former hegumen of Vale Monastery and father Teodosie, the present hegumen forgave him. Therefore, to keep the marriage of the two Gypsies, I have bargained with his holiness to exchange my Gypsy woman with a girl named Mira whom they bought from Skinner Ștefanu from Pitești; and as she was underaged, they gave me two hundred talers extra which I received. However, Ioana's child, Nițu, whom she had before marriage and whom I bought her with was not part of this exchange, remaining in my property. She shall give me the child in one year from now without any repent, and his holiness shall own forever the Gypsy woman. And I signed below in good faith.

(1) 809 April 5

... I certify

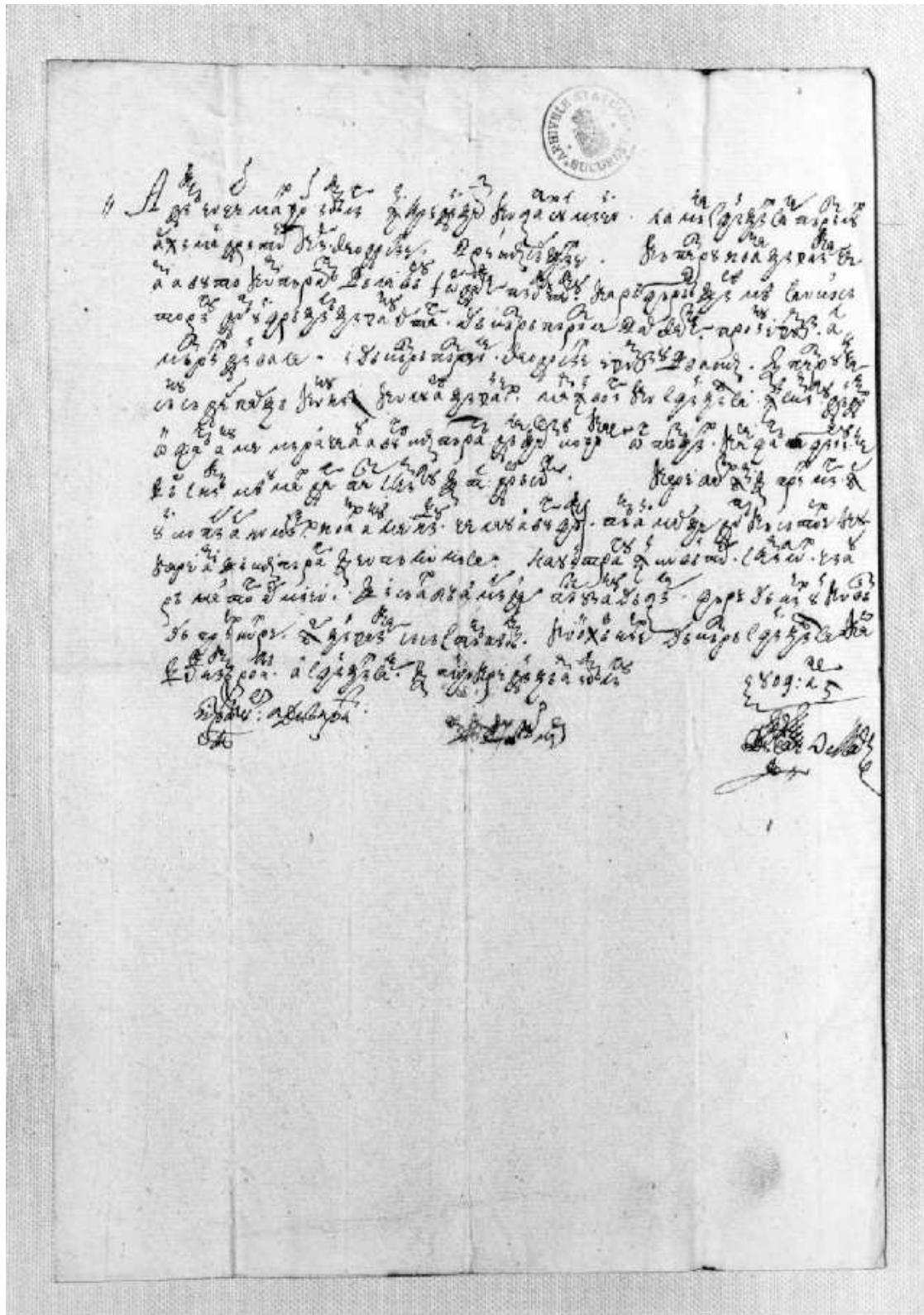
... witness

... witness¹¹⁴

DANIC, Valea Monastery, XVIII/40.
Romanian original document, in paper

---

¹¹⁴ Three illegible signatures.

Facsimil 25. DANIC, M-rea Valea XVIII/40.

Actul de învoială cu Mânăstirea Valea pentru sporul unor țigani.

Agreement with Valea Monastery for Gypsies' offspring.

Precum să să știe că avându noi, mai jos iscăliți(i), o fată anu(me) Smaranda, însă mie îmi este fată vitregă, iar mie fată făcută însuși de mine și fiindcă s-au îndrăgit ia cu Danu, om al mânăstirii Sf. Ioan, și noi silindu-ne ca să-i despărțim din dragostea ce au avut și neputându, ne-am rugat de Părintele arhimandritul, igumenul Sf. Ioan, kir Serafim, de au primit-o ca să o căsătorească după Danu, omul mânăstirii. Și noi am dat acest zapis Părintelui igumenul kir Serafim, ca de cătră noi și de cătră neamul nostru să fie nesupărați și Smaranda fata noastră să fie cunoscută de cătră mânăstire și copiii ce să vor naște să fie tot ai mânăstirii. Și pentru credință ne-am iscălit puindu-ne și degetele noastre în loc de pecete ca să să creză.

1815

Eu Ioan Pletea, tată vitreg Smarandii, adeverez.

Eu Ioana, muma bună Smarandii, adeverez.

M-rea Sf. Ioan București, XVIII/53.

Orig. rom., hârtie, cu două amprente digitale în cerneală, puse câte una în dreptul numelor lui Ion Pletea și al Ioanei.

So that to be known that we, the undersigned, have a daughter named Smaranda, who is my stepdaughter and not my own child, and she fell in love with Danu, slave of St. John Monastery. We tried to separate them, but we could not. Therefore, we asked father archimandrite, the hegumen of St. John Monastery, *kir* Serafim, to receive her to wed Danu, who belong to the monastery. Thus, we gave this deed to father hegumen *kir* Serafim to certify that we and our kin are not distressed, and Smaranda, our daughter, shall belong to the monastery, together with the children she would have. And we signed by putting our fingerprints instead of seal, to be trusted and believed.

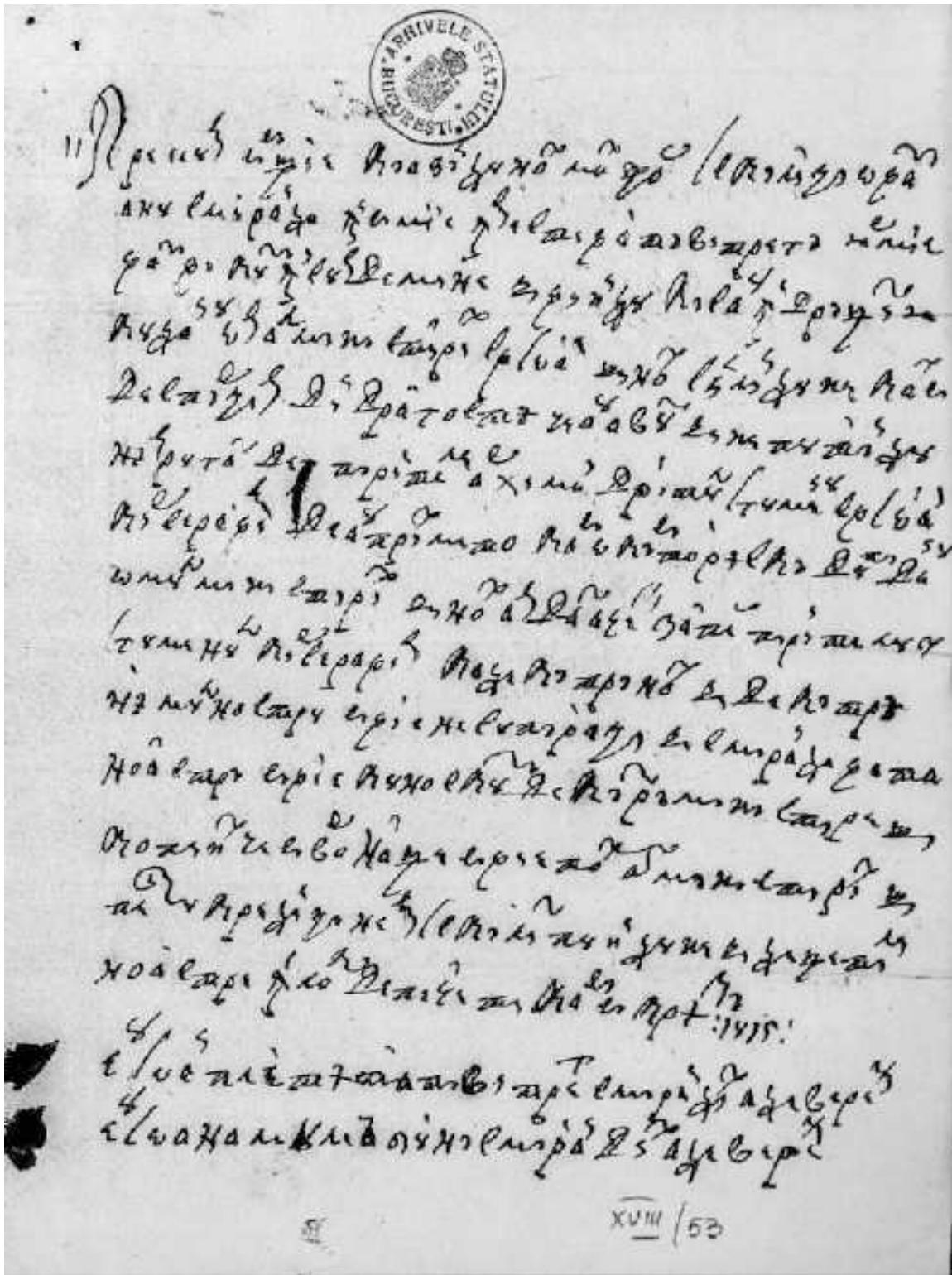
1815

I, Ioan Pletea, Smaranda's stepfather, certify.

I, Ioana, Smaranda's mother, certify.

Saint John Monastery, Bucharest, XVIII/53.

Romanian original document, in paper, with two fingerprint marks in ink, next to the names of Ion Pletea and Ioana.

Facsimil 26. DANIC. M-rea Sf. Ioan București, XVIII/53.

Actul lui Ioan Pletea și soția sa către Mănăstirea Sf. Ioan pentru o țigancă ce s-a îndrăgit cu un țigan
al Mănăstirei.

The deed of Ioan Pletea and his wife to St. Ioan Monastery for the sale of a gypsy woman who fell in love for
a Gypsy.

† Adică eu ce mă iscălesc mai jos, încredințez cu zapisul meu la mânăstirea Sf(â)n(tu)lui Ioan din București și la mâna Sfinți(e)i Sale Părintelui arhimandrit, ig(u)men Sfint(e)i mânăstiri, kir Serafim, precum să să știe că eu țiiind întru căsătorie pă Vasile Olaru și am fost șăzătoare la satul Puroinica. De sănt patru ani am rămas văduvă, murind soția (sic), rămâind cu patru copii nevârstnici, însă două fete și doi feciori și mai mici decât fetile. Si rămâind cu totul săracă de la soția mea și necăutându-mă nici rudele mele și eu neputând ca să-i hrănesc cu munca măinilor mele, m-am speriat că voi să pieiu și eu și copii (și) am fugit de la numitul sat și de un an am nemerit la satu Roșul, în țigănia Sfint(e)i mânăstiri, unde Sfinția Sa Părintele ig(u)men văzându-mă la atâta săracie, m-au ajutat cu ale măncării. Că(c) ca o streină puteam să pieiu și aici. Si fetile, fiind cea mai mare, anume Rada, de ani treisprezece și cea mai mică, anume Maria, de ani doisprezece, s-au îndrăgit cu doi flăcăi de țigani ai Sfint(e)i mânăstiri, însă Rada cu Costea, feciorul lui Mateiu și Maria cu Ioniță, fecior lui Ioan dogaru. Si socotindu-mă că fetile sănt goale, dăspuete i niciodată nu voiu mai avea putere să le îmbrac, să le poci da după rumâni și văzând și fetile că s-au îndrăgit cu numărul flăcăi, cu toată voința mea, nesilită de nimini, am primit ca să să mărite după dânsii și am făcut aşazământ cu Părintele ig(u)men într-acestași chip ca fetile mele, adică cele mărit(ate), să fie slobode și copii ce vor face, fecior(i) să fie ai Sfint(e)i mânăstiri, iar fetile ce să vor naște să fie slobode ca și mumile lor și la vârsta lor de vor primi să ia rumâni să nu fie poprite. Asemenea și de vor primi a lua iarăși țigani, iar să nu fie poprite. Si am rugat pe Sfinția Sa Părintele ig(u)men ca să să puie să le cunune și cu toate că Părintele nu voia ca să le cunune, fiind fete de rumân, dar eu am căzut cu mare rugăciune la Sfinția Sa ca să facă pomană de a ridica această greutate de asupră-mi și aşa au pus de le-au cununat, cheltuind de le-au și îmbrăcat. Drept aceia am dat zapis la Sfânta mânăstire ca să fie de mare credință și mi-am pus numele și degetul ca să să credă, fiind și alte obraze mărturii.

1819 sept(em)v(rie) 10

Eu Marica, ce am fost soție lui Vasile Olaru, ce am fost șăzătoare la satul Puroinica, adeverez.

Acest(a) de mai sus scrise într-acest zapis, care l-au iscălit mama noastră Marica, fiind cu bunăvoia și primirea ș-a noastră, ne-am pus numele și degetele în loc de pecete.

Eu Rada adeverezu.

1819 sept(em)v(rie) 10

Eu Maria adeverezu.

Aflându-mă și eu când s-au făcut acest zapis, am chemat pă numita Marica cu fetele ei și am întrebat-o de este cu voia ei și nu este de cineva îndemnată și auzi(i) că de sineși s-au îndemnat. Acum ne-am întrebat și pă fetele amândouă dă vor (a) să mărita după țigani și au răspuns amândouă că cu voia lor este și pă aceștia vor să ia și am iscălit drept mărturie.

...¹¹⁵ biv sluger

Întrebând și eu pă aceste mai sus iscălite trei femei de este zapisul acesta dat de bunăvoie și citindu-li-l din cuvânt în cuvânt, me-au dat răspuns că cu bunăvoița lor și făr de nici o silă au făcut acest așezământ de au luat aceste două fete ale Marichii doi flăcăi de țigani, robi ai mânăstirii Sfântului Ioan, și voesc câte(ș)trele cu toată primirea lor de a să urma întocmai după cum să coprinde într-acest zapis.

...¹¹⁶

1819 sept(em)v(rie) 11

(*Verso*): Patru rânduri scrise în limba greacă, 1819.

M-rea Sf. Ioan București, XVIII/55.

Orig. rom., hârtie difolio, cu trei amprente digitale în cerneală, puse câte una în dreptul numelor Maricăi, Radei și Mariei.

25

1819 septembrie 10

† That is to say, I the undersigned, give this deed to Saint John Monastery in Bucharest and to his holiness archimandrite, hegumen of the holy monastery, *kir* Serafim, to be known that I am married to Vasile Olaru and I was living in Puroinica. I am widow for four years as my husband died, and I have four children underaged, two daughters and two sons younger than the girls. I became poorer and poorer, and my relatives never looked out for me, so that I couldn't feed my children with what I earned from my work; therefore, I left my village and there is a year since I live in Roșu village, in the Gypsyhood, at the monastery, where his holiness father hegumen seeing me that poor, helped me with food. Being a stranger, I could die there. My daughters, thirteen years old Rada and twelve years old Maria fell in love with two Gypsy boys of the holy monastery, Rada fell in love with Costea, Mateiu's son, and Maria fell in love with Ioniță, cooper Ioan's son. Thinking about my situation, I understood that I could never procure clothes for my undressed daughters so as they could marry to Romanian boys. Thus, seeing that they fell in love with the aforesaid boys and having my blessing and without any constraint, I bargained with father hegumen that my

¹¹⁵ Semnătură autografă, greu descifrabilă, probabil *Dragomir*.

¹¹⁶ Semnătură autografă indescifrabilă.

daughters, meaning the married ones, to be free and from the children they will have, the boys shall remain property of the Holy monastery, and the girls shall be free, as their mothers; and when the time comes to get married, they will not be stopped to marry Romanian boys or Gypsy boys. I ask his holiness the hegumen to wed them, but he refused because they have a Romanian father, but I begged him harder and finally he wedded them, spending money on their clothes. Therefore, I gave this deed to the Holy monastery to be a truthful proof and I put my fingerprint bellow to be trusted, other people being witnesses, too.

1819 September 10

I, Marica, widow of Vasile Olaru, living in Puroinica village, I certify.

Those written hereinbefore in this deed signed by our mother, Marica, are with our full knowledge and approval, so we have put our names and fingerprints instead of seal.

I, Rada, certify.

1819 September 10

I, Maria, certify.

I was present when this deed was issued, and I called for Marica and her daughters and asked her if it is by her good will and if she is not pressed by somebody else to do it. So I heard her saying that it was their good will. I also asked her two daughters if they want to marry Gypsy boys and they both answered that it is their will to wed them. Therefore, I signed for witnessing.

...¹¹⁷ Former *sluger*

I asked the three women signed above, too if this deed is willingly given and after reading it word by word, they answered me that it was their own will and no constraint was made regarding Marica's daughters marrying two Gypsy boys, slaves of Saint John Monastery, and it was their will that all written in this deed to be accomplished to the letter.

...¹¹⁸

1819 September 11

(*Verso*): Four lines written in Greek, 1819.

Saint John Monastery, Bucharest, XVIII/55.

Romanian original document, in paper, difolio, with three fingerprint marks in ink, next to the names of Marica, Rada, Maria.

---

¹¹⁷ Autograph signature, hardly legible, probably *Dragomir*.

¹¹⁸ Illegible autograph signature.

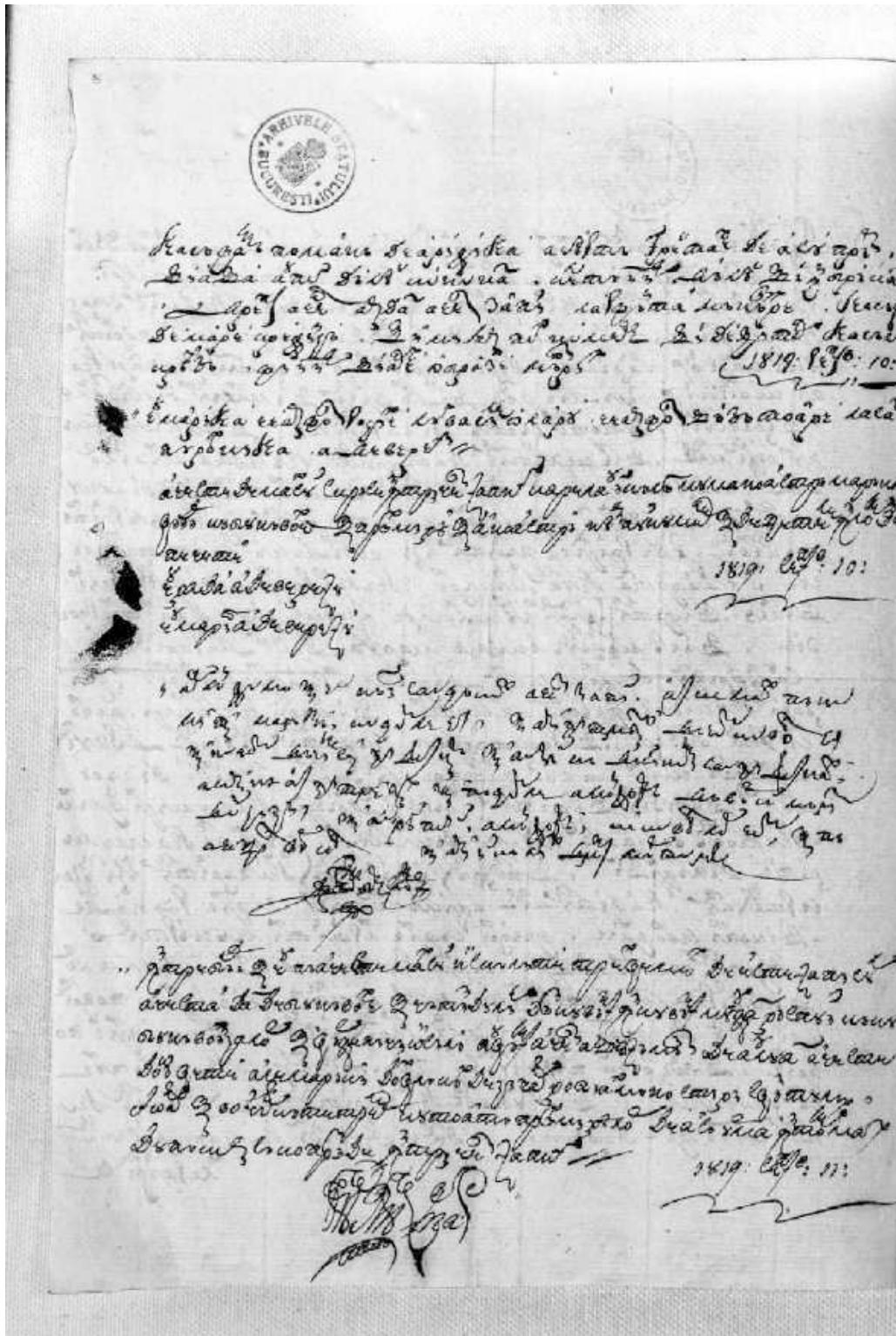

XVIII | 56

Facsimil 27. DANIC. M-reia Sf. Ioan Bucureşti, XVIII/55., fila 1

Autorizatia dată de Marica la 2 fiice ale sale de a se căsători după tigani ai Mănăstirei Sf. Ioan.

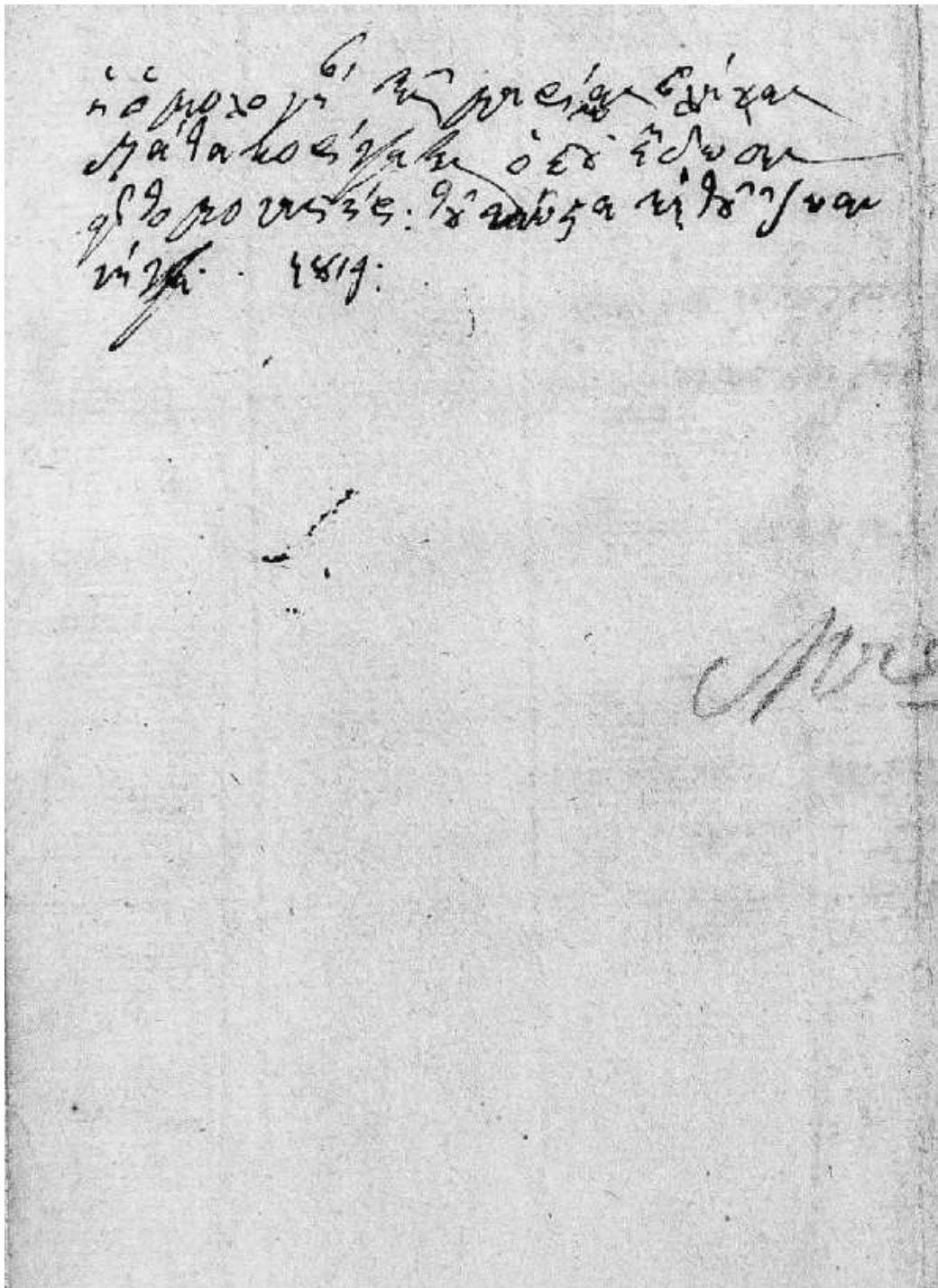
Marica's approval for her two daughters to marry to Gypsies belonging to St. Ioan Monastery.

Facsimil 28. DANIC. M-reia Sf. Ioan București, XVIII/55, fila 2.

Autorizația dată de Marica la 2 fiice ale sale de a se căsători după țigani ai Mănăstirei Sf. Ioan.

Marica's approval for her two daughters to marry to Gypsies belonging to St. Ioan Monastery.

Facsimil 29. DANIC. M-reia Sf. Ioan București, XVIII/55, fila 3.

Autorizația dată de Marica la 2 fiice ale sale de a se căsători după țigani ai Mănăstirei Sf. Ioan.

Marica's approval for her two daughters to marry Gypsies belonging to St. Ioan Monastery.

Încredințez cu acest zapisul meu la cins(tita) mâna Sfînt(e)i sale Părintelui arhimandrit cășciorean, precum să știe că având Sfinția Sa o țigancă ro(a)bă a Sfint(e)i mân(ă)stiri, anume Mica, mi-au dat-o mie întru căsătorie cu cununie, cu acest fel de tocmeală să-i dau pă fieștece anu, cât voi trăi cu acea numită, câte t(a)l(er) douăzeci și cinci pă fieștece anu și să am a-i răspunde bani de două ori pă anu. Și când va trimite Sfinția Sa la mine, la bir, să am a-i face oricum voi putea, făr de zăbavă. Iar ferească Dumnezeu a nu face bani când va trimite Părintele la sorocu, să aibă a apuca și alți doi frați ai mei, fiindcă să leagă de a lor bunăvoie să plătească. Și spre încredințare ne-am iscălit puindu-ne și degetile în loc de pecete.

1820 iunie 24

Eu vătaful Necolaie al Sfintii mânăstiri Găiseni, platnic.

Eu Frâncul brat Neculaie vătaf, platnic.

Eu Neacșul brat vătaf Neculaie, platnic.

Și am scris eu log(o)făt Ioniță cu învățatura numiților și sănt și mar(tor).

M-rea Căscioarele, IV/22.

Orig. rom., hârtie.

I am entrusting this deed to his holiness father archimandrite of Căscioarele Monastery to be known that he gave me a Gypsy slave named Mica, to marry her into the holy matrimony. And I shall give him every year of my life until my death twenty five talers in two yearly tranches. And when his holiness would send for the tribute, I should do whatever it takes to give it immediately. God forbid that I could not pay when the time comes, because two of my brothers willingly pawned to pay for me. And this deed to be trusted, we signed by putting our fingers instead of seals.

1820 June 24

I, Necolaie, overseer of the holy Găiseni Monastery, payer.

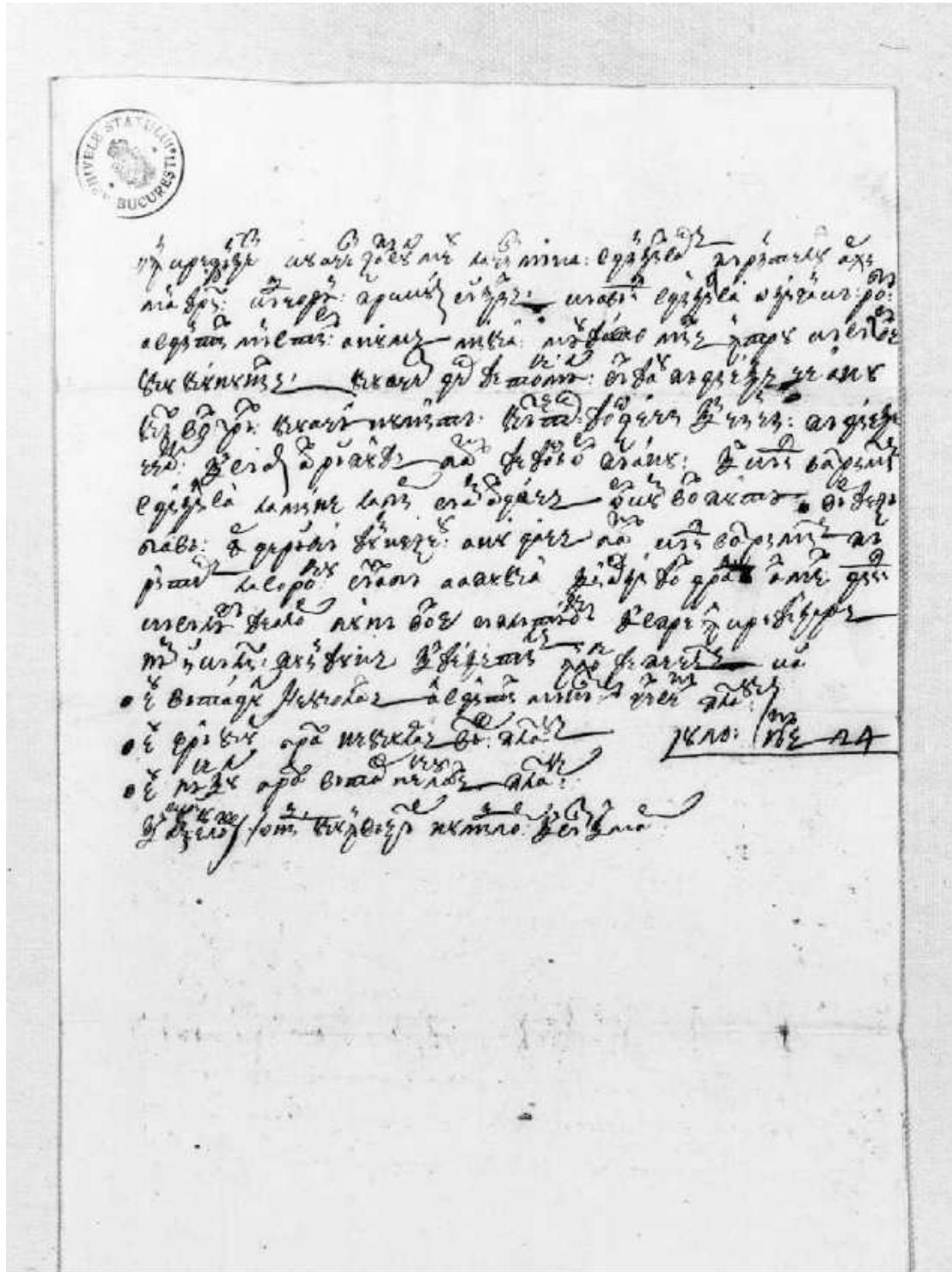
I, Frâncul, overseer Neculaie's brother, payer.

I, Neacșul, overseer Neculaie's brother, payer.

And I, chancellor Ioniță, wrote this deed with the above-named words, and witness.

Căscioarele Monastery, IV/22.

Romanian original document, in paper.

Facsimil 30. M-rea Căscioarele, IV/22.

Înscrisul Vătafului Niculaie către egum Căsciooreanul obligându-se a da câte douăzeci bani pe an
 pentru o țigana ce au luoat-o în căsătorie.

Deed of Overseer Niculaie to the Hegumen Căsciooreanul by which he had committed himself to pay twenty
 bani per year for a gypsy woman he had married.

Cu părintească blagoslov(e)nie

O țigăncușe anume Elenca cu care s-a învoit un Ion sin Costandin Pană, robu Schitului Surpate(le) ca să ia pă numita în căsătorie, fiindcă este și cu voința noastră să-i cununi, pentru care țigancă, la vreme va fi Schitul dator a da schimbul înapoi.

Și sănt al Sfinției Tale întru Hristos frate, ...¹¹⁹ arhiereu.

1832 aug(ust) 5

(*Verso*): Scrisorile Părintelui¹²⁰ în mâna Sfinției Sale stăriții Surpate(le), cu frătească dragoste.

M-rea Surpatele XI/8.

Orig. rom., hârtie difolio.

With parental blessing

It is with my good will to wed Elenca, a young Gypsy woman who agreed with Ion, Costandin Pană's son, slave of Skete Surpatele, to get into marriage. And for this, the Gypsy woman shall return the pledge.

Your Holiness, I am your brother in Christ....¹²¹ bishop

1832 August 5

(*Verso*): Father's letters¹²² given to her Holiness, the abbess of Surpatele Monastery, with fraternal love.

Surpatele Monastery, XI/8.

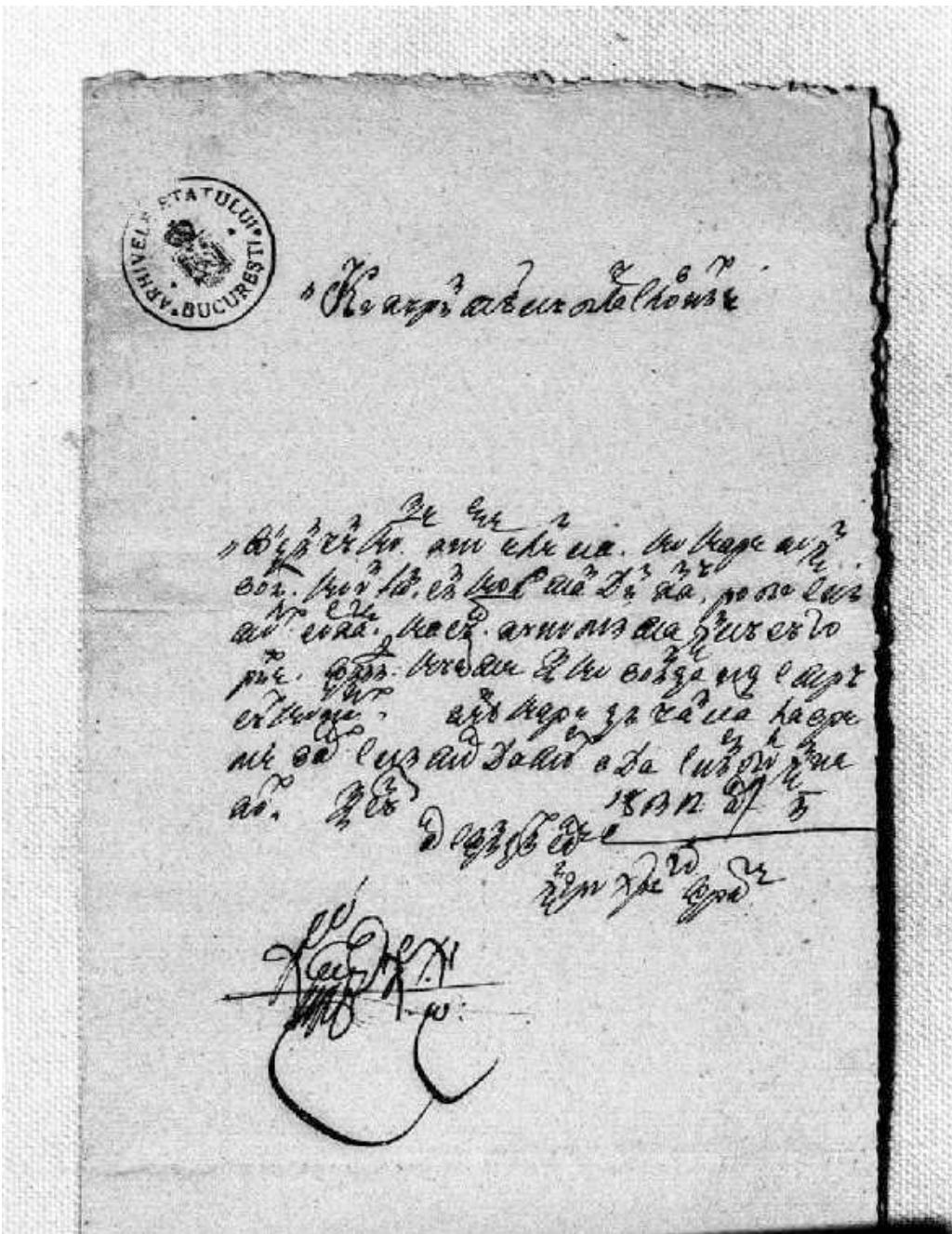
Romanian original document, in paper, difolio.

¹¹⁹ Semnătură autografa indescifrabilă.

¹²⁰ Scris de o altă mână.

¹²¹ Illegible autograph signature.

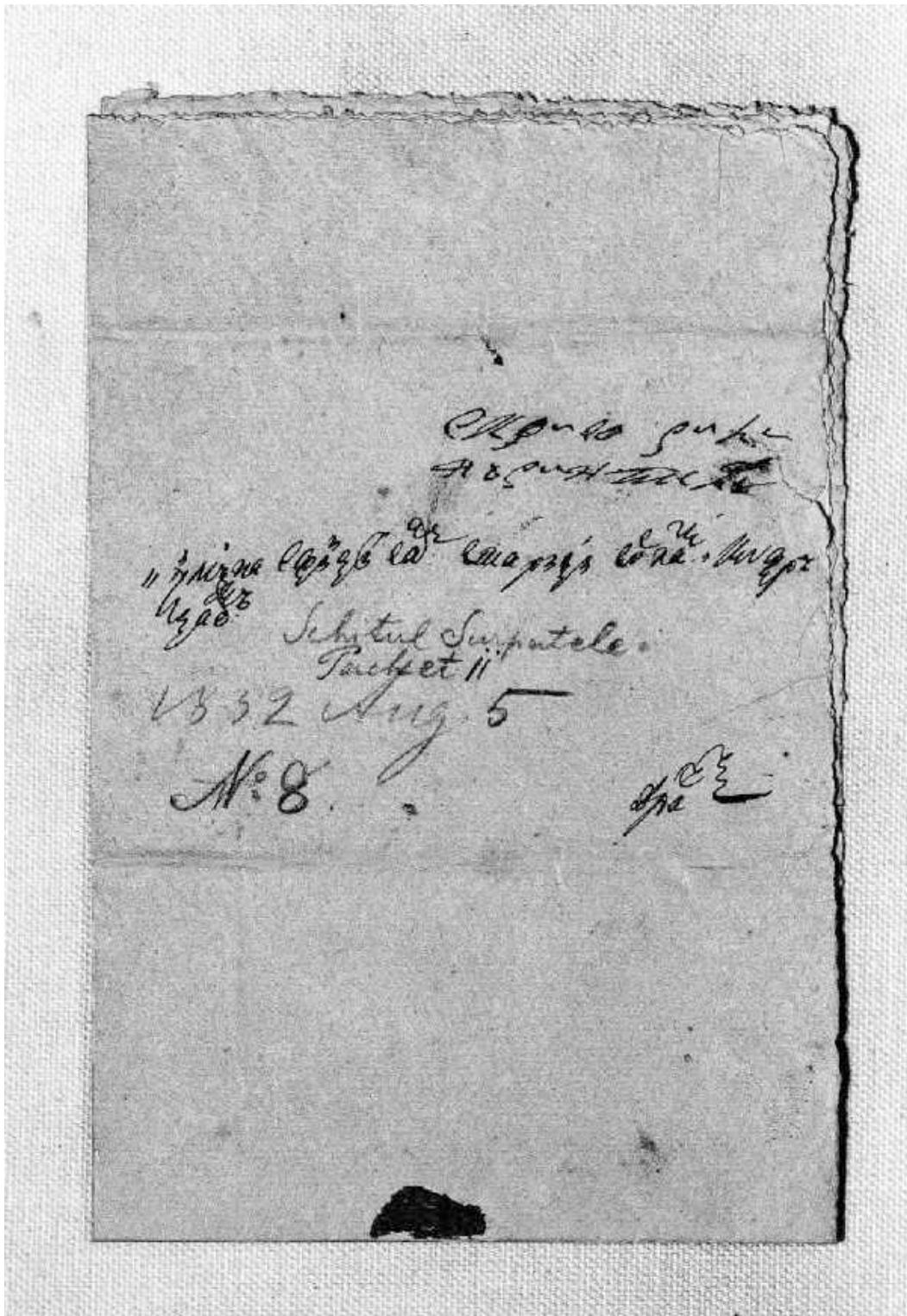
¹²² Written by another hand.

Facsimil 31. DANIC. M-rea Surpatele XI/8, fila 1

Scrisoare către stareță Mănăstirii Surpatele cu privire la cununia unor țigani.

Letter to Surpatele Monastery's abbess referring to the wedding of some gypsies.

Facsimil 32. M-reia Surpatele XI/8, fila 2

Scrisoare către stareță Mănăstirii Surpatele cu privire la cununia unor țigani.

Letter to Surpatele Monastery's abbotess referring to the wedding of some gypsies.

Știut să fie cu(m) că am primit o țigancă femeie cu fata ei, și anume Stana cu fii-sa Ioana, de la vătaf(u) Nicolaie al mânăstirii Sf. Ioan, care țigancă să afla în țigănia mânăstirii cu Panait lăutar(u). Numita țigancă este a D(umnea)lui c(oconului) Stavrache Niculescu. Tot deodată am primit și toate zăloagele de la numitu Panait și n-am de acum înainte nici un fel de pretenție pentru zăloage, cât și pentru țigancă cu fii-sa. Neștiind carte am rugat pă scriitor de m-au iscălit, puindu-mi și degetele, rugând și pă cinst(ita) Poliție ...¹²³ oraș de ni le-a adeverit.

1841 iul(ie) 20, Focșani.

Eu Mihaiu sin Radu adeverez.

Eu vătaf Costandin martor.

Eu vătaf Ilie martor.

Eu vătaf Ene martor.

Poliția orașului Focșani

No: 545

Acest înscris zapis fiind dat întru adevăr din partea celuia ce să vede iscălit în față, după rugăciunea ce prin graiu au făcut, s-au încredințat și de cinstita Poliție spre a-și avea ...¹²⁴.

Polițai orașului ...¹²⁵.

1841 iulie 20

(Verso): Șase rânduri în limba greacă.

M-rea Sf. Ioan Focșani, XIX/35.

Orig. rom., hârtie difolio, cu patru amprente digitale în cerneală, puse câte una în dreptul numelor lui Mihai, Constantin, Ilie și Ene și cu pecetea Poliției Focșani în negru de fum.

---

¹²³ Foarte greu descifrabil.

¹²⁴ Foarte greu descifrabil.

¹²⁵ Semnătură autografa indescifrabilă.

It should be known that I received a Gypsy woman with her daughter, namely Stana and her daughter Ioana, from Nicolaie, the overseer of St. John Monastery. The Gypsy woman lived in the Monastery Gypsyhood with Panait, the fiddler. The named Gypsy woman belongs to boyar Stavrache Niculescu. I also received all the pawns from Panait and I raise no claim for any pawn, or for her daughter. As I am illiterate, I asked the scribe to sign me, and I put my fingerprint; I asked the honorable Police from ...¹²⁶ city to certify it.

1841 July 20, Focșani.

I, Mihaiu, son of Radu, certify.

I, overseer Costandin, witness.

I, overseer Ilie, witness.

I, overseer Ene, witness.

City Focșani Police

No: 545

This written deed is truly given by the person who signed it in front of us, after saying graces loud. They made sure of the presence of honorable Police in order to have...¹²⁷.

Policeman of the city...¹²⁸.

1841 July 20

(Verso): Six lines in Greek.

St John Monastery, Focșani, XIX/35.

Romanian original document, in paper, with four fingerprint mark in ink, put next to names of Mihai, Constantin, Ilie and Ene and with the seal of Focșani City Police, in carbon black.

---

¹²⁶ Hardly legible.

¹²⁷ Hardly legible.

¹²⁸ Illegible autograph signature.

„Găzduiște cu cui și ușor să se joace și să se uite
în înviorile urgăretoare să dea cuvânt Hr.
moșilor și mormântelor. Astăzi, următoare
de Adăi Mănăstirii curiază hramul său
ale yeari ne cunoscă și să le cunoscă și să
urake să se deosebească și apăsă să se
tudă și să obțină să dea cuvânt său
neț de acuză și să dea cuvânt să se apără
își să se obțină să dea cuvânt să se urmărească
oțăi astăzi să se dea cuvânt să se obțină
curiază, să se obțină să se obțină să se obțină
curiază astăzi să se obțină să se obțină

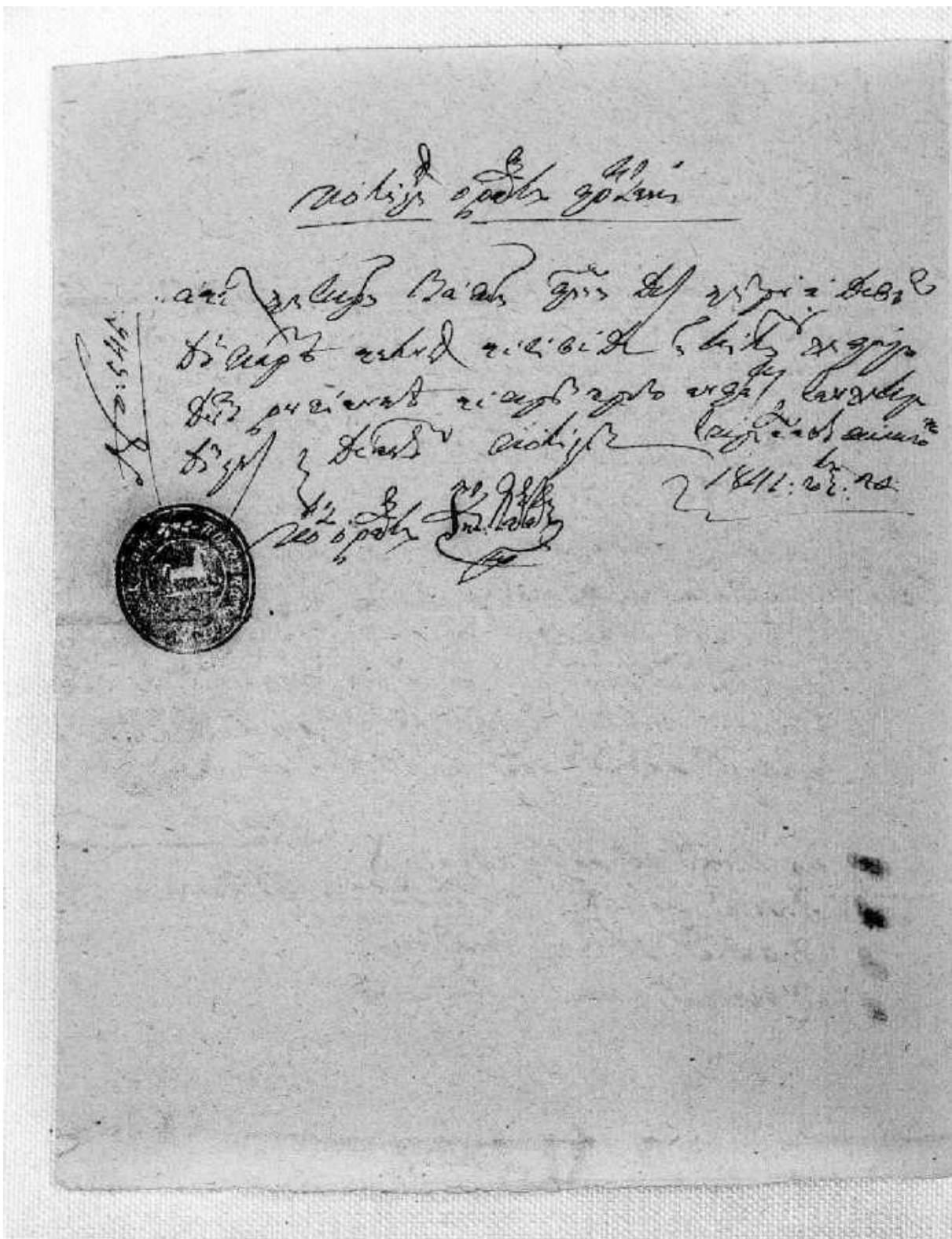
1841 An. 20.

~~ar fișă de judecătorești~~
~~S-aș dori să~~ ~~mai~~ ~~șanț~~
~~S-aș dori~~ ~~șanț~~
~~S-aș dori~~ ~~șanț~~

Facsimil 33. DANIC. M-reia Sf. Ioan Focșani, XIX/35, fila 1.

Act de căsătorie al unui țigan Mănăstirei Sf. Ioan din Focșani.

Marriage certificate of a gypsy belonging to St. Ioan Monastery in Focșani.

Facsimil 34. DANIC. M-reia Sf. Ioan Focșani, XIX/35, fila 2.

Act de căsătorie al unui țigani Mănăstirei Sf. Ioan din Focșani./

Marriage certificate of a gypsy belonging to St. Ioan Monastery in Focșani.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.

Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.

Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

CERERI DE DEZROBIRE /
REQUESTS FOR EMANCIPATION

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.
Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Anul 1846 fevr(uarie) 28**Dellă**

**Constantin sin Dima, Ioniță brat Manole fieraru și alții pentru lepădarea
dezrobirii de la Nicolaie dorobanțu, subt cuvânt că sînt țigani domnești**

Ci(nstitului) Departament al Trebilor Dinlăuntru, plecată jalbă

Cu mare plângere jeluum cins(titului) Departament că noi suptînsemnații aflându-ne țigani domnești, ne vedem cum umblă să ne facă zapt un Nicolae Dorobanțul pentru care în mai multe rânduri am jeluit stăpânirii și numitul a rămas făr de cuvânt și înaintea Cins(titei) Vornicii a Temniților. După care numitul cum vedem că prin suptcârm(uitorul) plășii Sabarului earăși umblă să ne facă zapt.

De aceea alergăm cu plângere către Cins(titul) Departament, rugându-l fierbinte ori să fim apărați sau să fim orânduiți într(u) dreaptă judecată și ce va fi mila Cins(titului) Departament.

Prea plecați,

Eu Costandin sin Dima

Ene sin Nistorică

Ioniță brat Ene

Ioan Efim Lepădat

Manole fieraru

Preda sin Gherlan

Ioniță brat Preda

Ivan brat Manole jeluatori

DANIC, fond Departamentalul Dreptății Civile, Dosar 100/1846.

Year 1846 February 28

From

**Constantin son of Dima, Ioniță, brother of blacksmith Manole and others for
emancipation from Nicolae Dorobanțu, under the oath that they are Royal Court
Gypsies**

Humble complaint to the Honorable Department of Internal Affairs,

With our deep sorrow we complain to the Honorable Department that we, the undersigned, Royal Court Gypsies, have seen that Nicolae Dorobanțul was trying to issue some deeds regarding our situation. We have made several complaints against those deeds to the government, after which the aforementioned became distrustful in front of the honorable Council of Prisons. And we see now that, by means of the deputy of *plasa* of Sabar, he tries to make a new deed.

This is why we rushed to the Honorable Department strongly asking to be defended or to be addressed for a right judgement which the Honorable Department would undertake.

Humbles,

I, Costandin son of Dima

Ene, son of Nistorică

Ioniță, brother of Ene

Ioan Efim Lepădat

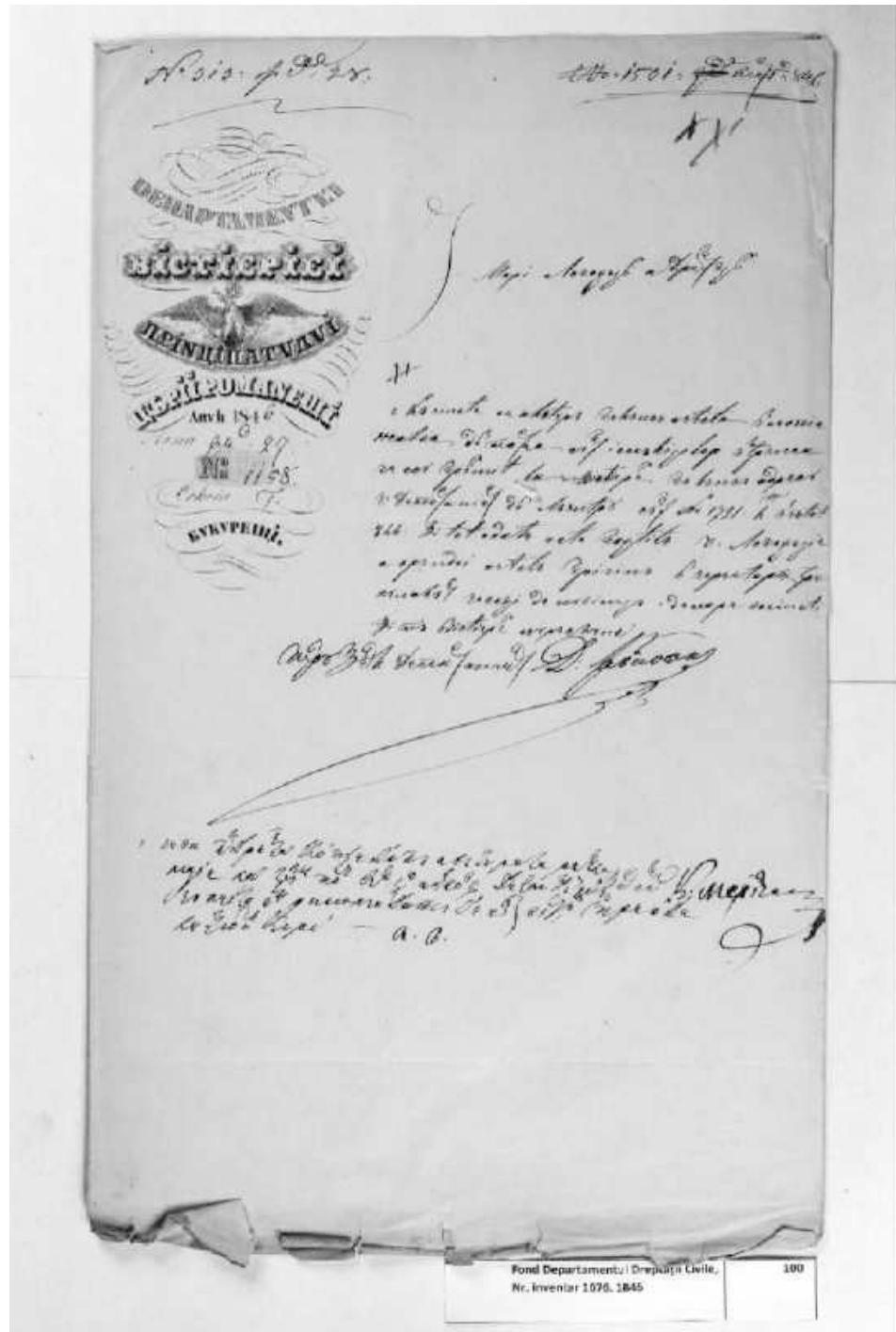
Blacksmith Manole

Preda, son of Gherlan

Ioniță, brother of Preda

Ivan, brother of Manole, complainers

DANIC, Fund of Civil Right Department, File 100/1846.

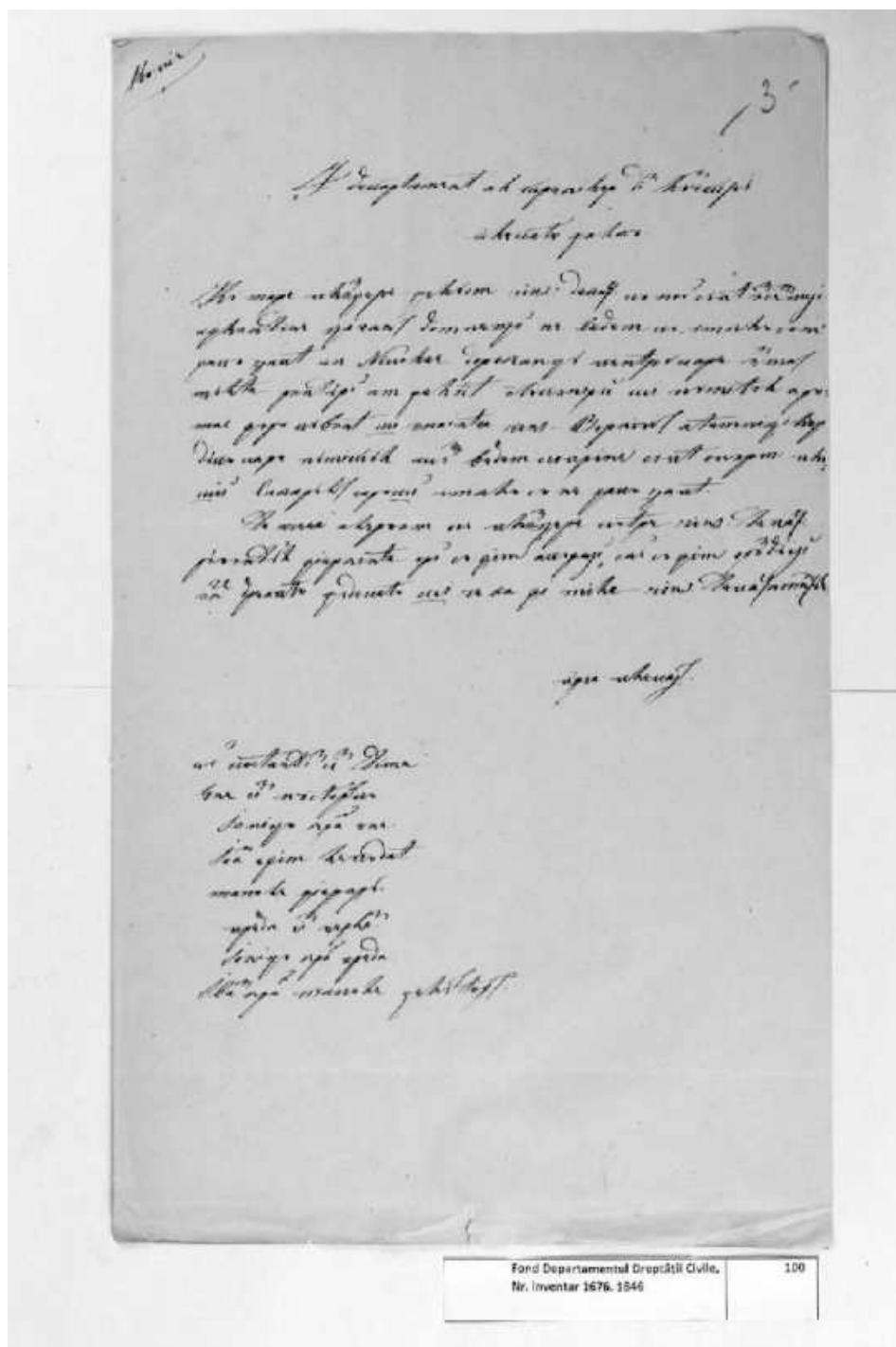

Facsimil 35. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, Dosar 100/1846¹²⁹, fila 1.

Adresa Departamentului Vistieriei, comunicând în copie reclamația către Departamentul Trebilor din
 Năuntru a lui Constantin fiul lui Dima și altor șapte țigani domnești contra lui Nicolae Dorobanțu care caută
 să pună stăpânire pe ei.

*Letter of Department of Treasury addressed to Department of Internal Affairs communicating in
 copy the complaint made by Constantin, son of Dima and other seven Royal Court Gypsies against
 Nicolae Dorobantu who tries to take them into possession.*

¹²⁹ Nu este redat întregul dosar, acesta poate fi accesat la <http://sclavia-romilor.gov.ro/items/show/2596>.

Facsimil 36. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, Dosar 100/1846, fila 2.

Adresa Departamentului Vistieriei, comunicând în copie reclamația către Departamentul Trebilor din Năuntru a lui Constantin fiul lui Dima și altor sapte țigani domnești contra lui Nicolae Dorobanțu care caută să pună stăpânire pe ei.

Letter of Department of Treasury addressed to Department of Internal Affairs communicating in copy the complaint made by Constantin, son of Dima and other seven Royal Court Gypsies against Nicolae Dorobantu who tries to take them into possession.

Delă

Bucura țiganca și Niță jugureanu cu pitar Grigorie Apostolescu pentru dezrobire

No. 3859 sept(em)vr(ie) 18 1846

Preaînălțate Doamne,
Cu plecată jalbă

Cu lacrimi jăluesc milii milostivirii Mării Tale, milostive Doamne! Eu sănt din țara nemțească și sunt adus de Dlui coconu Nicolae Băzoeanu ca să-i fiu doică la copii d-lui, căci înțarcând copiii d-lui nu m-au lăsat d-lui se es de la dânsu, ci m-au mai băgat încă pă un an. În anu din urmă m-au înșelat un țigan al sărdarului Pavlache și m-am iubit cu dânsul. M-au înșălat cu vorba că au zis că est țigan slobod și am trăit cu el opt ani și eu nu sănt cununat cu dânsu și eu n-am nici un copil cu el, că copiii câți (i) am, sănt făcuți din flori cu alți și a-și vrea să dau bir după cum dă frații mei și verii, numai să nu fiu roabă, că pă mine mă robesc degeaba că nu sunt roaba dumnealor, ci sănt roabă domnească și acumă văzând că au murit sărdaru Pavlache, văz că pomeniții care au rămas ne-au împărțit în patru părți. Si aşa noi acum văzându-ne intru tăta robie ce am aju(n)s, eu Bucura muma și un fecior Marin și cu patru fete, ferbint ne rugăm Mării Tale, preaînălțate Domne, ca se ne desrobești. Mai bine să dăm bir decât să fim robi, asemenea și bărbatu care îl am acum de sănt cununat cu el, est unu Niță Jugureanu din satu Jugurului, carele au fost rumân și au fost fecioru în cas d-lui cruceru Apostu. Si au ținut și o fat de țigan în casă și s-au iubit acest fecior cu țiganca, fiind amândoi și m-au făcut pe mine, Niță Jugureanu, și tată-meu s-au întâmplat și au murit și eu am rămas mic de ani 6. Si acum văz că am rămas mic și am robit până acum la două curți boerești și acum m-au luat coconu Gligorașcu Apostolescu să mai robesc și la d-lui. Pentru ace(a)sta ne rugăm preaînălțimii milii milostiviri Tale D(oam)ne ca se ne desrobești din mânilo boerilor, pă mine dimpreun cu soțiea și cu copiii, ca se fim robi domnești, după cum au fost părinții și frații, să fim și noi tot domnești, că noi vrem să ne tragem la linie domne(as)că).

Prea plecată jalbă,

Bucura țiganca jeluitoare

Niță Jugureanu jelitoru

Eu Stoica Boață din Oichești martor

Eu Din Olteanu din Jugur martor

Eu Matei al popii Dedului martor

Departamentul Dreptății,

Judecătoria județului Mușcel va lua în deaproape băgare de seamă coprinderea aceștii jelbi, precum și luminata rezoluție ce să vede pusă asupră-i, pentru care i să scrie că având în vedere delicatețea pricinii, prețuind cu scumpătate cuvântul de slobozenie, aplicînd cât mai în favor cele prescrise de pravilă, întinzând puterea ei pe cât starea morală de astăzi o cere, care stare morală Departamentul cu atât o recomandează Judecătoriei într-astă întâmplare, cu cât o vede luată de prințip chiar și de Măria Sa Vodă în asemenea operații, să grăbească Judecătoria a intra în cercetarea fondului pricinii. După care să scoată afară dreaptă hotărâre, raportând însă și Departamentului de orice urmare să va face, când să înapoiază și acea jalbă.

Îndeplinitor datorilor de șef al Depart. ...¹³⁰

...¹³¹

No. 3850

C(institei) Judecătorii a acestui județ Mușcelu

Plecată jalbă

Noi suptiscăliții măcar de am și dat jalbă către Măria Sa Vodă pentru slobozenia noastră și a copiilor miei, Bucura de la d-lui pitaru Grigore Apostolescu, stăpânul nostru. Dar în urmă luându-să seama că săntem adevărați robi ai răposatii cucoanii Saftii clucerisii, muma d-lui, născuți și crescuți în curtea răposatii, adică eu Niță bucătarul ce am frate pă Simion, săntem născuți din doi părinți, Arsene țiganul și Maria. Si eu Bucura am avut pre cel întâi bărbat Ghiță sin Ion țiganul, cu care am făcut toți copiii aproape de 40 de ani și murind Ghiță m-am măritat după Niță bucătarul de al 2-lea și care n-au mai avut altă muere. Rău și fără cuviință ne-am pornit cu asemenea jalbă, neavând nici un cuvânt de împotrivire, fiind în bătrânețe în curtea d-lor robi buni ai d-lor. De aceia ne rugăm c(institei) Judecătorii să binevoiască ca acea jalbă dată de noi să rămâie ca o hârtie albă neținută în seamă cu nici un chip, legându-se prinț-acest înscriș că pă viitorime nu ne vom mai porni cu vreo asemenea pără nedreaptă, rămâind pentru totdauna ascultători și supuși la poruncilor d-lui pomenitului

---

¹³⁰ Semnătură indescifrabilă.

¹³¹ Patru semnături indescifrabile.

boer, ca un bun stăpân al nostru, nemaifiind ascultați în nici o vreme, ca unii ce am greșit de am dat ascultare de povața unora și altora.

Prea plecați,
Niță bucătarul și Bucura,
robii d-lui pitarului Grigore Apostolescu din Câmpulung

1846 noemvrie 18

Cu această reclamație viind însuși jeluitorii și pentru că aceasta se vede contrarie jelibii ce a dat către Măria Sa Vodă, să vor trimite amândouă cu raport la c(institul) Departament, rugându-se a da Judecătorii poruncă de urmare.

...¹³² G. Urlățeanu

DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, dosar 707/1846.

Orig. rom., hârtie.

---

¹³² Patru semnături indescifrabile.

from

**Gypsy Bucura and Niță Jugureanu with *pitar* Grigorie Apostolescu for
emancipation**

No. 3859 September 18 1846

Your Highness,

With humble complaint

I weep in tears for Your Highness' mercy! I am from the German country, brought by boyar Nicolae Băzoeanu as nanny for his children. But when I weaned the children, he didn't let me go, but pressed me to stay for another year. That year I was seduced by a Gypsy belonging to *sărdar* Pavlache and we fell in love. They jugged me by telling me he is a free Gypsy and I lived with him for eight years without being wedded or having any children from him; my children are bastards I have made with other men, and I want to pay tribute as my brothers and cousins do, just to be free, because they enslaved me for nothing because I am not their slave, but a slave belonging to the Royal Court. And now, as *sărdar* Pavlache died, they split us in four parts. Therefore, after all that slavery we have endured, I, mother Bucura and my son. Marin, and my four daughters implore you, venerable Lord, to liberate us. We'd rather pay tribute than be slaves, like the man I am wedded now with does. He is Niță Jugureanu from Juguru village, son of a Romanian servant in *crucer* Apostu's house. My father loved a Gypsy girl there and they had me. My father died when I was six; I was already slave in two boyar courts when master Gligorașcu Apostolescu took me to become his slave. This is the reason we ask your mercy, our Lord, to free us from the boyars, me, my wife and our children, and to become slaves in the Royal Court, as our parents and brothers were, because we want to have a royal blood line.

Our humble complaint,

Bucura, the Gypsy complainer

Niță Jugureanu, complainer

I, Stoica Boață from Oicești, witness

I, Din Olteanu from Jugur, witness

I, Matei of priest Dedu, witness

Received in November 3 No. 3646

Department of Justice,

County Muscel Court will closely analyze the subject of this request and the thoroughbred resolution put on it, as it say to take into consideration the delicacy of the cause, to put value on the emancipation and to apply the law as the present ethics imposes; it is a morality the Department recommend to the Court in this matter, as even His Highness Vodă respects in similar actions, to push the Court forward to examine the background of the request. Then, to release a rightful decision, reporting the result to the Deparment, too, when the complaint is solved.

Chief of Department...¹³³

...¹³⁴

No. 3850

To the Honorable County Muscel Court
Humble complaint

We, the undersigned, Bucura, addressed this complaint to His Highness Vodă with regard to our and our children's liberation from *pitar* Grigore Apostolescu, our master. However, it was found out that we are authentic slaves belonging to his late mother, Ma'am *clucer-lady* Safta, born and raised in her yard, namely me, cook Niță, and my brother Simion, born from our parents Gypsy Arsene and Maria. I, Bucura, was married to my first husband Ghiță, son of Gypsy Ion, and I had all my children with him within almost 40 years; after Ghiță died, I got married to my second husband, cook Niță who had never had another wife. We had rudely and disrespectfully come with such a complaint, with no resistance, as we are good old slaves living in their yard. This is why we ask the honorable Court to kindly hold this complaint as a simple white paper, and we promise that we will never start such an unfair complaint and that we will remain forever compliant and obedient to the aforementioned boyar's commands, as he is a good master by listening to us when we made a mistake by listening others' advice.

Humbly,
Cook Niță and Bucura,
Slaves belonging to *pitar* Grigore Apostolescu from Câmpulung

---

¹³³ Illegible signature.

¹³⁴ Four illegible signatures.

1846 November 18

The complainers themselves came with this complaint and, because it is contrary to the one given to His Highness Vodă, they both shall be transmitted together with a report to the Honorable Department, asking the Judges to order to proceed with it.

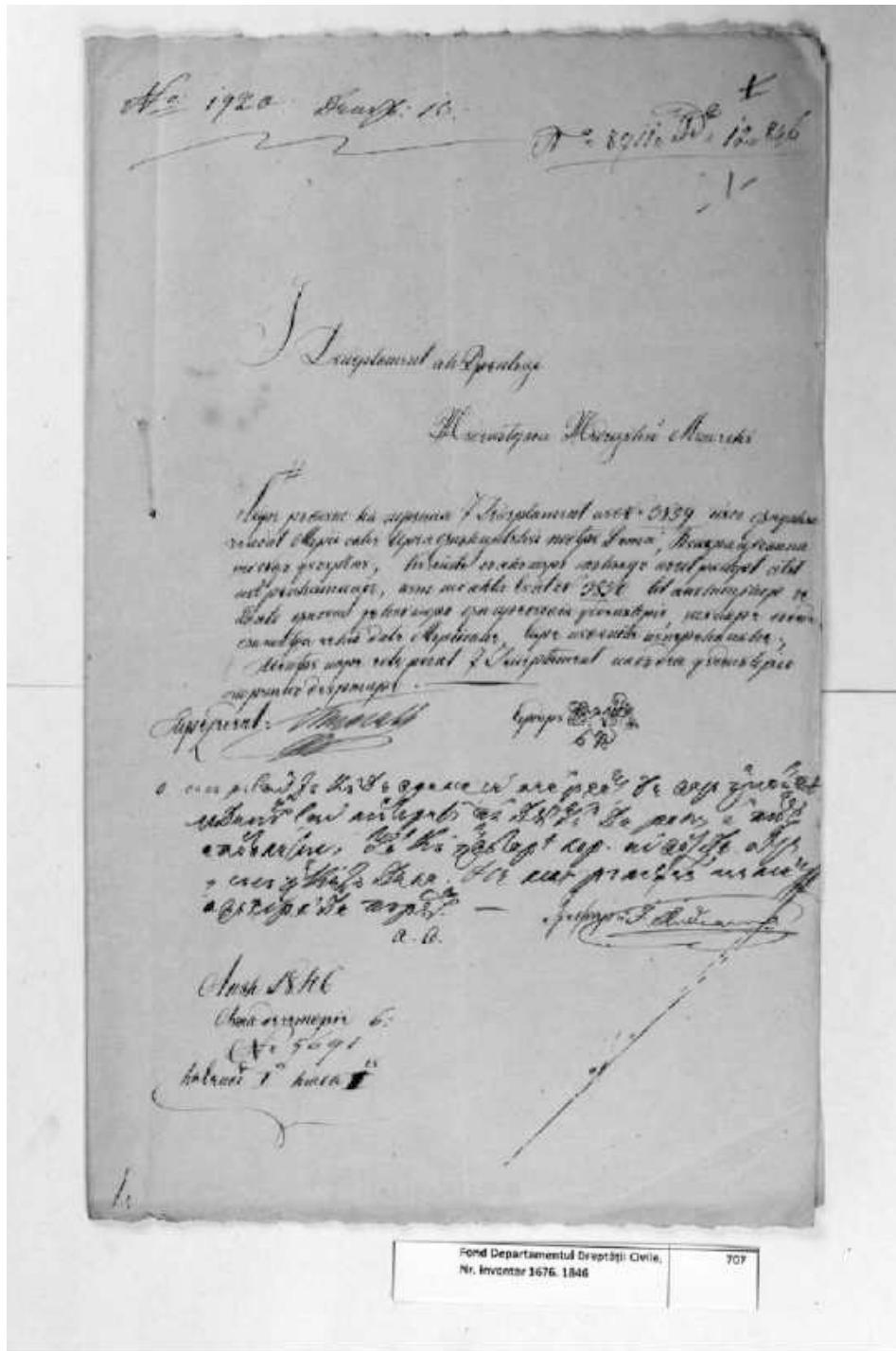
...¹³⁵ G. Urlățeanu

DANIC, fund of Civil Right Department, file 707/1846.

Romanian original document, in paper

---

¹³⁵ Four illegible signatures.

Facsimil 37. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, dosar 707/1846.¹³⁶

Raport al Judecătoriei județului Muscel în legătura cu reclamatia Bucurei tigana și lui Nita Jugureanu catre domn pentru recunoasterea ca tigani birnici ai statului.

County Muscel Court's Report with regard to the complaint of Gypsy Bucura and Nita Jugureanu to the Lord to recognize their status as tribute payers of the state.

¹³⁶ Nu este redat întregul dosar, acesta poate fi accesat la <http://sclavia-romilor.gov.ro/items/show/2620>.

L(eat) 1848 iunie 25

Delă

Paraschiva țiganca cu clucer Preda Săulescu pentru dezrobire

Departamentul Vistieriei Prințipatului Țării Românești

Anul 1846

Luna iunie 10

No. 2423

Secsia T

București

Ci(nstitului) Departament al Dreptății,

Paraschiva țiganca s-au arătat cu jalbă către acest Departament arătând că se află roabă a Dlui clucerului Preda Săulescu, în vreme ce mama ei a fost țigancă a Mănăstirii Sfântului Ioan din Focșani și murind tatăl ei cel adevărat mumă-sa s-au măritat după un țigan al Dlui clucerul Barbu Catargiu și cu acest prilej ar fi rămas de mică între țiganii acestui boer, de către care s-au dăruit clucerului Preda, rugându-să în sfârșit a-și dobândi slobozenia. În urma unei asemenea jălbi puindu-să înaintea C(insti)tei Dvorniciei a face cercetare și a da Departamentului știința cuvințioasă, spau trimis alăturatu aci în copie adev(erită) al acei Dvorniciei cu No. 2054 și copiile de care să pomenește în adres și care asemenea se alătură. Apoi fiindcă pricina să vede a fi de căderi judecătoarești ca să descopere ami cu temeiul adevărul și să poată da cursul cuviincios după dreptate, este rugat acel C(instit) Departament a binevoi să îndrepteze această pricină la Tribunalul competent spre a să da sfârșit pravilnic.

Şefu Departamentului ...¹³⁷.

DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, Dosar 375/1848.

---

¹³⁷ Semnătură indescifrabilă.

Year 1848 June 25
From
Gypsy woman Paraschiva and *clucer* Preda Săulescu for emancipation

Treasury Department of Wallachia

Year 1846

June 10

No. 2423

Section T

Bucharest

To the Honorable Department of Justice,

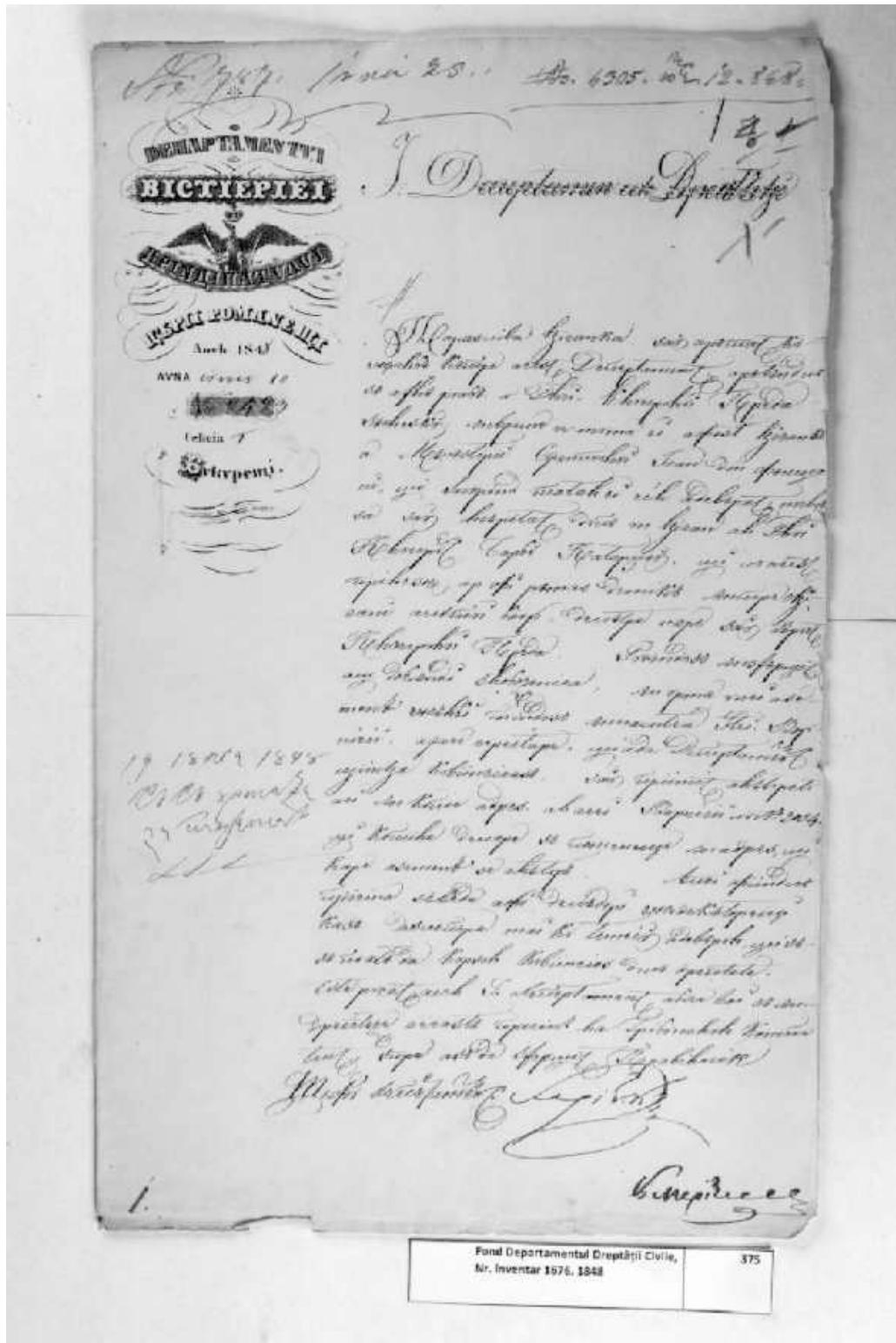
The Gypsy woman Paraschiva came with a complaint to this Department saying that she appears as being a slave of Mr. *clucer* Preda Săulescu. Her mother was a Gypsy slave of St. John Monastery in Focșani and, after her father died, she married a Gypsy slave belonging to *clucer* Barbu Catargiu; this is how she grew up among this boyar's Gypsies. However, after being donated to *clucer* Preda, she asked for her liberation from slavery. Following such a complaint, the Honorable City Hall sent it to the Department together with a certified copy of the Decision no. 2054 and copies of documents mentioned in the complaint. Seeing that the case should be addressed to the Court in order to seek for the truth and to give a rightful decision, the Honorable Department is asked to address this complaint to the authoritative Court for a legal rule.

Head of Department ...¹³⁸.

DANIC, fund of Civil Right Department, File 375/1848.

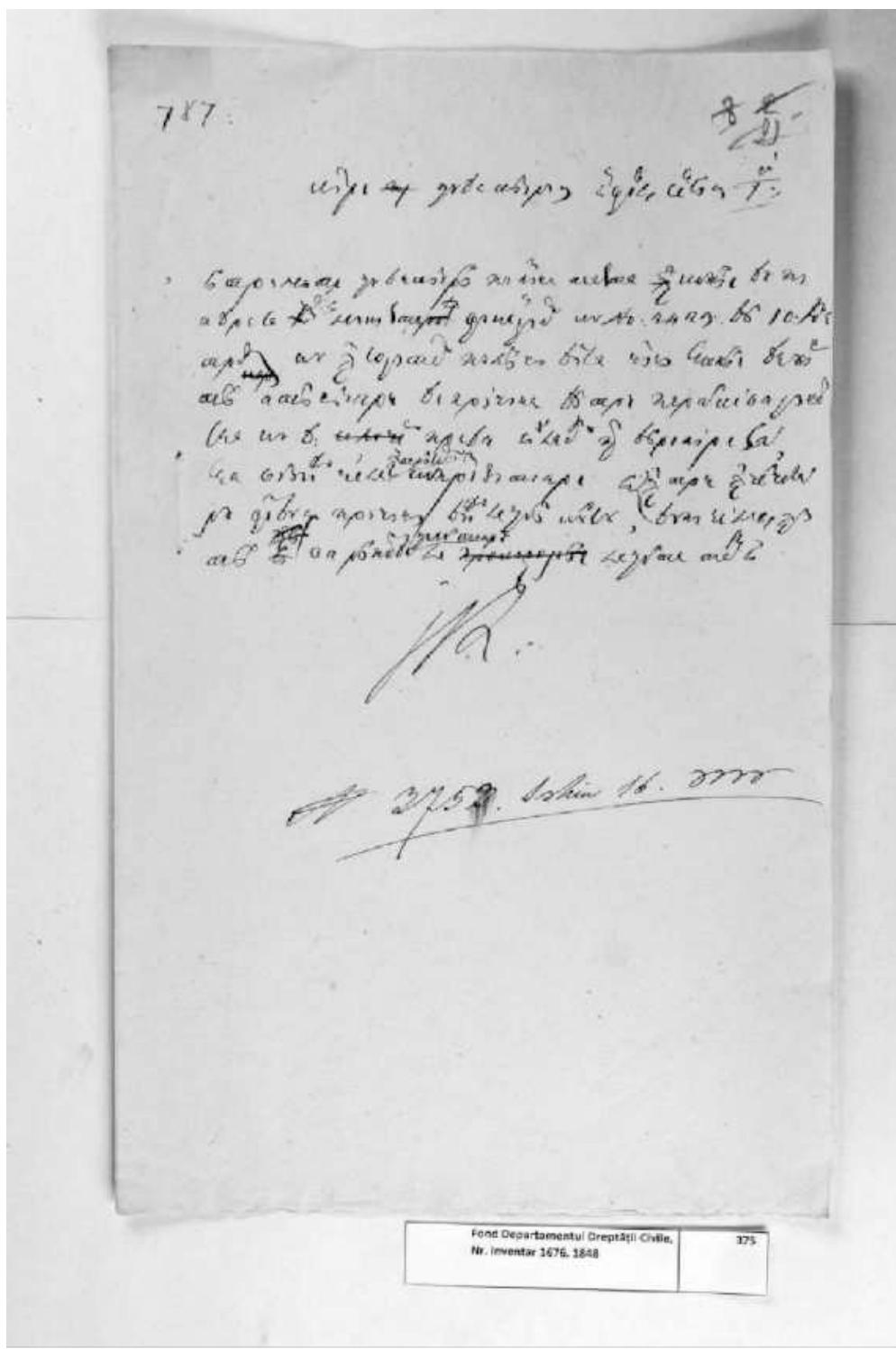
¹³⁸ Illegible signature.

Facsimil 38. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, Dosar 375/1848, fila 1.

Corespondență referitoare la pricina de judecată dintre Paraschiva țigana și clucerul Preda Săulescu pentru dezrobirea numitei.

Correspondence referring to Gypsy woman Paraschiva's complaint and clucer Preda Saulescu regarding her liberation.

Facsimil 39. DANIC, fond Departamentul Dreptății Civile, Dosar 375/1848, fila 2.

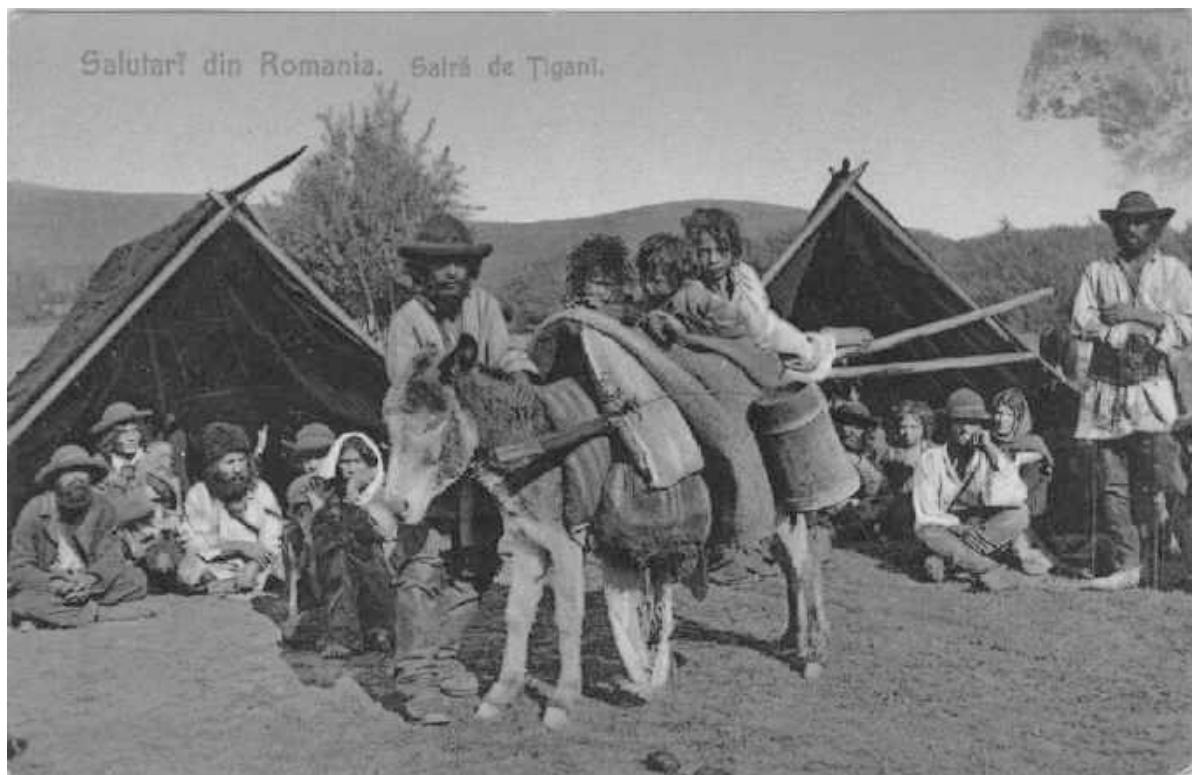
Corespondență referitoare la pricina de judecată dintre Paraschiva țigana și clucerul Preda Săulescu pentru dezrobirea numitei.

*Correspondence referring to Gypsy woman Paraschiva's complaint and clucer Preda Saulescu
regarding her liberation.*

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.

Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.

Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Anul 1848 noemvrie 13

Delă

Anton sin Co(stan)din cu casa dohtorului Silivestru

No. 1092 primit noemv(rie) 13

Căimăcămia Prințipatului Țării Românești

Cinstitului Departament al Dreptății

Alăturând aici în original jalba a lui Anton sin Simion Costandin, pe carea Căimăcămia a primit cu recomandația Escelenții Sale Fuad Efendi, pentru îndestularea jeluitorului prin care arată numitul că fiind crescut în casa Domnului Doctor Silivestru, este socotit de către acea casă ca un rob, când el este născut slobod.

Căimăcămia poruncește pe acel cinstit Departament că fără zăbavă luând în băgare de seamă coprinderea acei jelbi, să dea pricina legiuitorul curs, fiind îndatorați după cea de mai înainte punere la cale Dumneilor procorori după lângă judecătoareștile instanțe a sprijini dreptul slobozenii ce jeluitorul reclamă că are.

Caimacamul Costandin Cantacuzino

No. 929

București, noemvrie 10 1848

DANIC, fond Departamentalul Dreptății Civile, dosar 541/1848.

Orig. rom., hârtie.

Year 1848 November 13
from
Anton, son of Co(stan)din with doctor Silivestru's family

No. 1092 received in November 13

Căimăcămīa of Wallachia
The Honorable Department of Justice

I attached to this letter the original complaint of Anton, son of Simion Costandin, received by *Căimăcămīe* with the recommendation of His Excellency Fuad Efendi, to support the claimant who said that, as being raised in Doctor Silivestru's house, he is considered a slave by that family, even if he was born free.

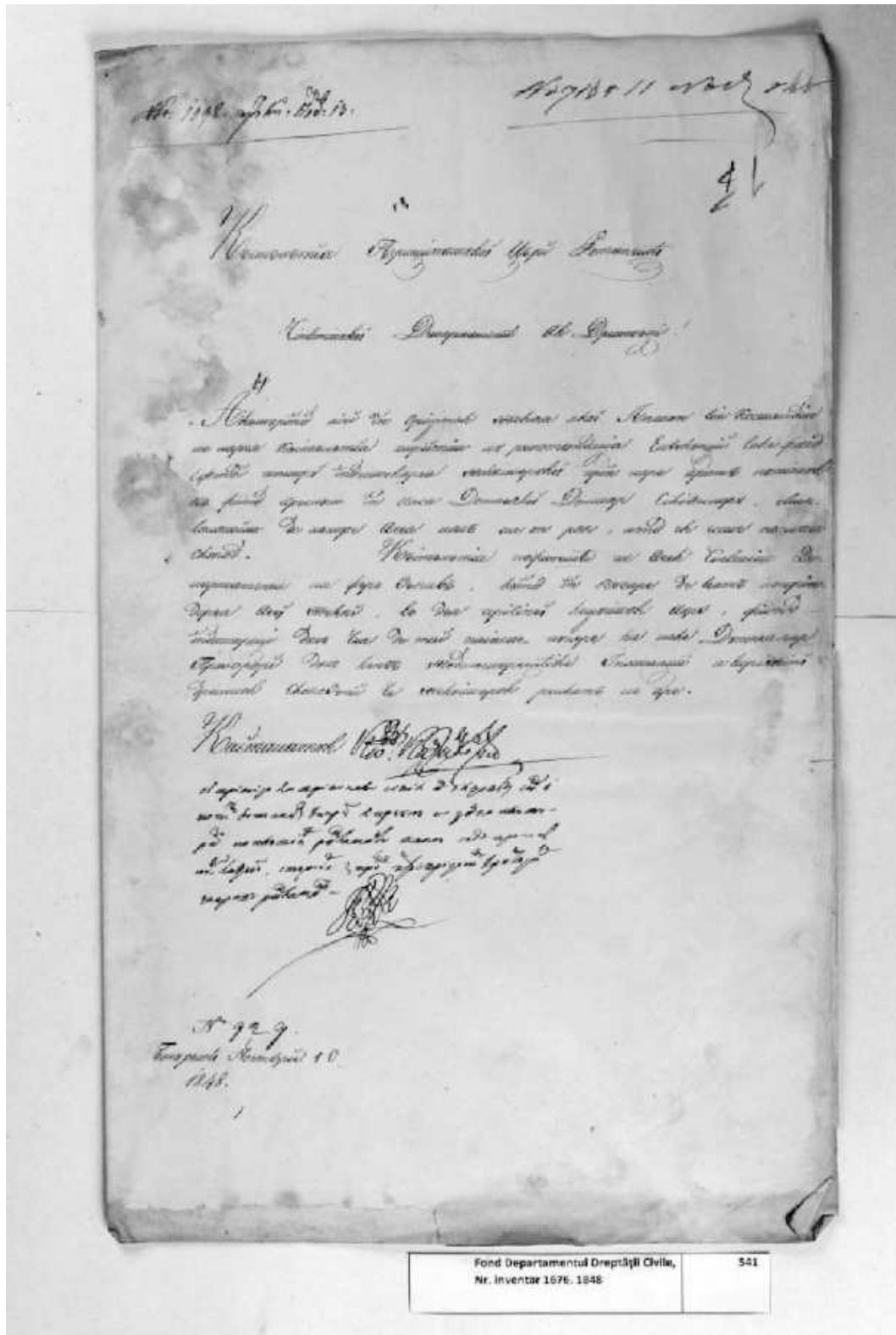
Taking into consideration the subject of the complaint, *Căimăcămīa* orders the Honorable Department to solve without any delay the complaint, putting it at the disposal of Court prosecutors, as it is the claimant's legal right to emancipation.

Caimacan Costandin Cantacuzino

No. 929

Bucureşti, November 10, 1848

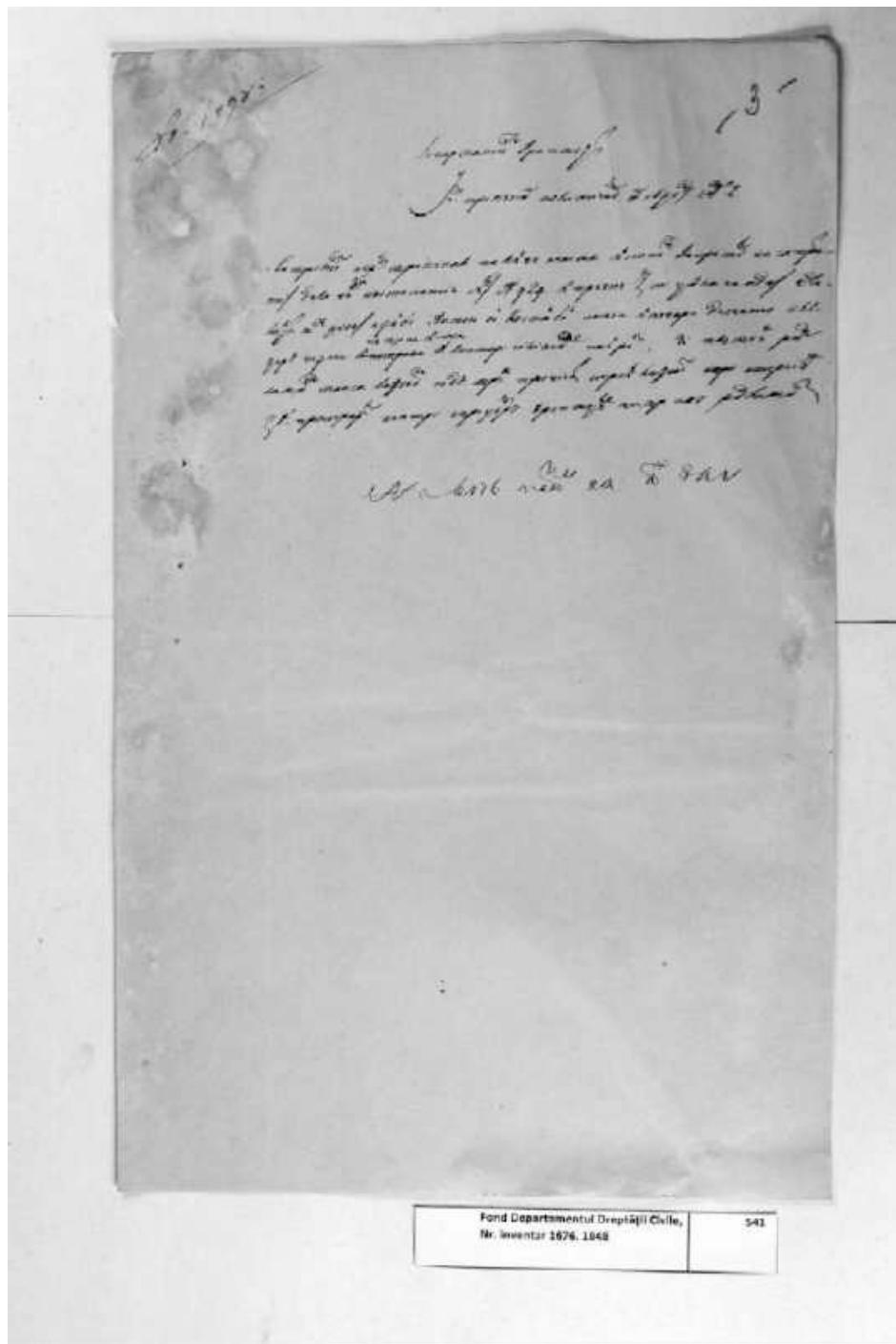
DANIC, fund of Civil Right Department, file 541/1848.
Romanian original document, in paper

Facsimil 40. DANIC, fond Departamental Dreptății Civile, dosar 541/1848, fila 1

Adrese referitoare la pricina dintre Anton fiul lui Constantin cu casa doctorului Silivestru pentru aprecierea
celui dintâi ca rob.

*Letters with regard to the lawsuit between Anton, son of Constantin, with Doctor Silivestru's family
for considering him as slave.*

Facsimil 41. DANIC, fond Departamentalul Dreptății Civile, dosar 541/1848, fila 2.

Adrese referitoare la pricina dintre Anton fiul lui Constantin cu casa doctorului Silivestru pentru aprecierea celui dintâi ca rob.

Letters with regard to the lawsuit between Anton, son of Constantin, with Doctor Silivestru's family for considering him as slave.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.

Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.

Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

FUGI ALE ROBILOR
RUNAWAYS AND CAPTURES OF SLAVES

Către întâiu slăvit Divan,

Arăt slăvitului Divan că acum dă i(a)ste un an mi-au fugit un țigan și acum l-am aflat că i(a)ste la Focșani și fiindcă o să trimit om ca să cerceteze și găsindu-l să mi-l aducă, mă rog slăvitului Divan ca să fie poruncă către slăviții boieri ispravnici, ca găsindu-l omul mieu pă acel țigan să-i dea mâna dă ajutor cu a-l ridica.

A slăvitului divan plecată,

Stanca Bălăceanca clucereasa

De la întâiul Divan și Comitet al Prințipatului Valahii,

D(u)m(nea)v(oas)t(ră) ispravnicilor ai județului să cercetați și fiind țigan acest bun și drept al jăluitorului, să-l faceți teslim la mâinile orânduitului său om, ca să-l ia să-l aducă la jăluitor. Iar arătându-să cinevași cu pricina asupra lui să-i judecați și asupra dreptății făcând alegere(a) cea cuvîincioasă în scris. Iar dă ne-a vor rămânea vreo parte odihniți dă acolo, cu carte de judecată să-i sorociți la Divan.

1811 iunie 23

Pecetea Divanului

...¹³⁹

După această poruncă viind aici în în oraș(ul) Focșani și găsind pe Vasile țigan(ul) D(u)m(nea)ei clucerisii Stancăi Bălăcencii și găsind pe țigan poprit la mă(nă)stire(a) Sfân(tu)lui Ioan și făcându-ni-l teslim în mâinile noastre am dat și noi acest sinet de a nu mai fi mă(ăsti)re(a) în supărare.

Eu Gherghe ?...¹⁴⁰ al D(u)m(nea)ei cocoanei adeverez

Eu Ion Țântă omul D(u)m(nea)ei cocoanei adeve

1811 iuli(e) 3

...¹⁴¹

DANIC, M-rea Sf. Ioan din Focșani, XIX/18.

Orig. rom., hârtie, cu două pecete ale Divanului aplicate la mijlocul primelor două file. Pe ultima filă se află o notă tergală redactată în limba greacă.

¹³⁹ Semnătură indescifrabilă.

¹⁴⁰ Nume foarte greu descifrabil.

¹⁴¹ Semnătură indescifrabilă.

To the venerable first *Divan*,

I hereby notify the venerable *Divan* that a year ago, one of my Gypsies ran away and I found out that he is in Focșani. I will send a man to search for him and bring him back to me. So, I kindly ask the venerable *Divan* to order the *ispravnic* boyars to help my man to pick the Gypsy up, in case he will find him.

Yours humble,
Stanca Bălăceanca, *clucer-lady*

From the First *Divan* and Committee of Wallachia,

You, *ispravnic* boyars of the county, shall verify and if you find that the Gypsy is the one belonging to the complainer, you shall turn him on to the man he has sent to take him back to his master, the complainer. If somebody tries to fight for him, judge them and take a right decision in writing. And if some of them would remain there, set them a date to appear at the *Divan*.

1811 June 23

Seal of the *Divan*...¹⁴²

After receiving this order, I came in city of Focșani and found Vasile, the Gypsy who belong to *clucer-lady* Stanca Bălăcencii. He was retained at St. John Monastery, therefore I took him in my hands and gave this deed to the Monastery to preempt the monastery's disturbance.

I, Gherghe ?...¹⁴³, *clucer-lady*'s man, certify

I, Ion Tânta, *clucer-lady*'s man, certify

1811 July 3

...¹⁴⁴

DANIC, St. John Monastery from Focșani, XIX/18.

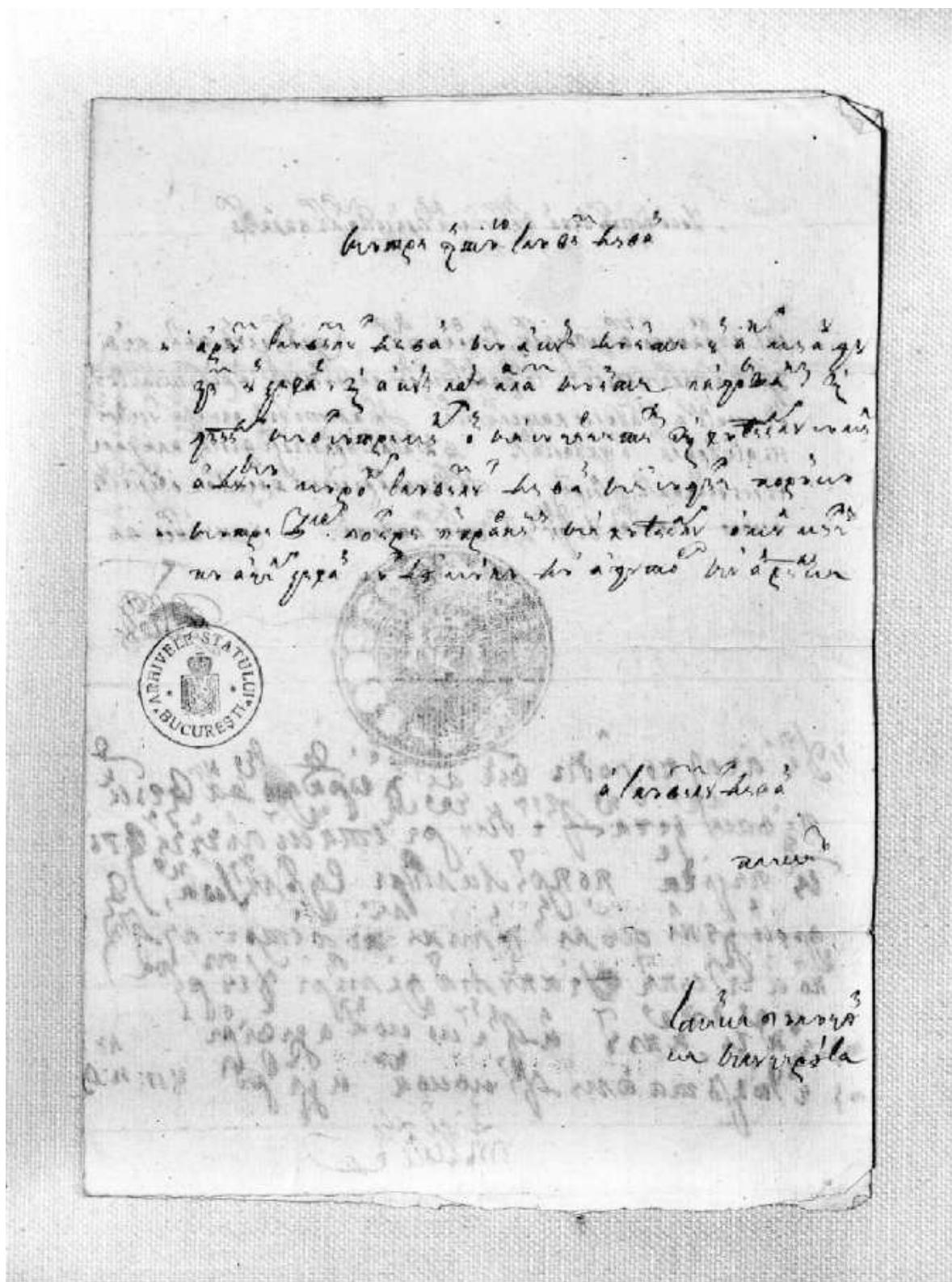
Romanian original document, in paper, with two seals of the *Divan*, applied in the middle of the first two pages. On the last page, there is a *tergal* note in Greek.

---

¹⁴² Illegible signature.

¹⁴³ Hardly illegible name.

¹⁴⁴ Semnătură indescifrabilă.

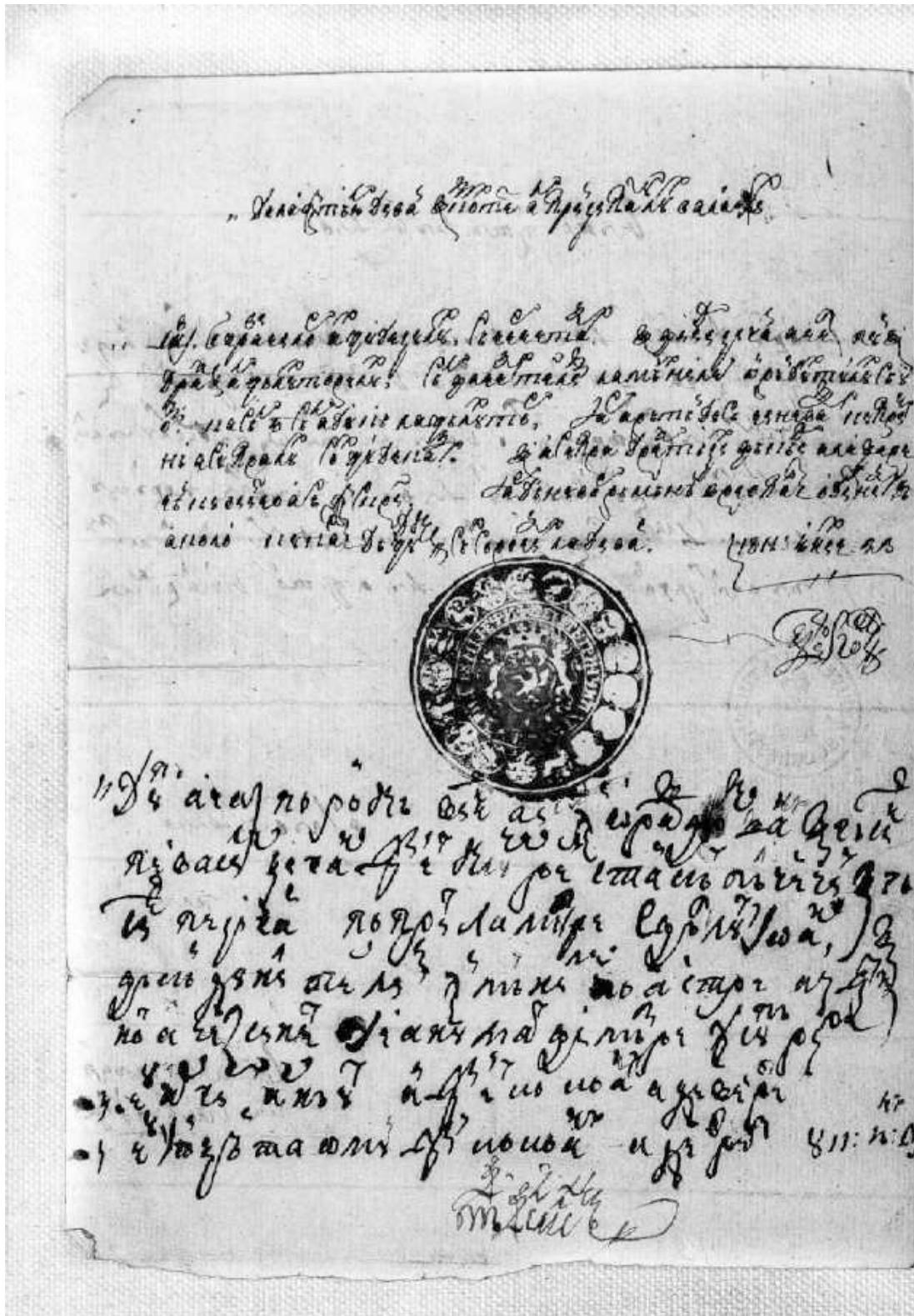

Facsimil 42. DANIC, M-rea Sf. Ioan din Focșani, XIX/18, fila 1.

Plângerea cluceresei Stanca Bălăceanca către Divan pentru un țigan fugit.

The grievance of Stanca Bălăceanca - Royal Supllier-lady - to the Council/Divan with respect to a fugitive

Gypsy.

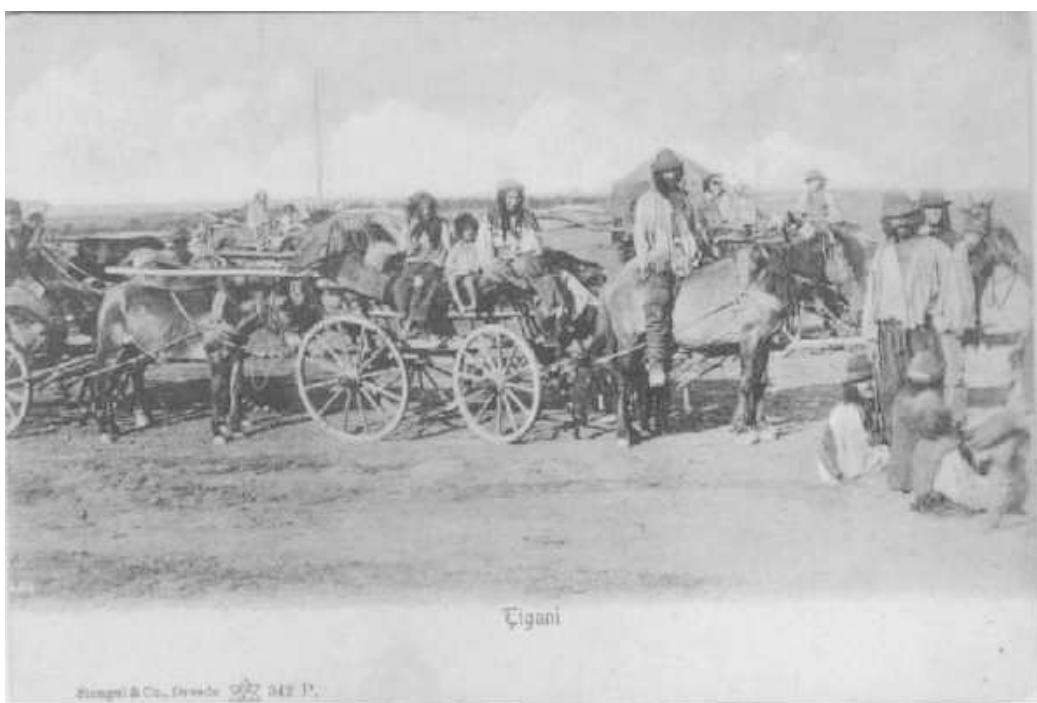

Facsimil 43. DANIC. M-reia Sf. Ioan din Focșani. XIX/18. fila 2.

Plângerea cluceresei Stanca Bălăceanca către Divan pentru un tigan fugit.

The grievance of Stanca Bălăceanca - Royal Supplier-lady - to the Council/Divan with respect to a fugitive

Gypsy,

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.

Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

Sursa: Arhivele Naționale ale României. Fotografie din colecția referitoare la romi. Fotografie fără dată.

Source: National Archives of Romania. Photo from the Roma collection. Photo without date.

ANEXE

1782 mai 8

Tismana XCVI/17

Catastif de țigani lăieți din județul Mehedinți ai Mănăstirii Tismana, pentru birul de vară.

Realizat cu sprijinul partenerului Arhivele Naționale
Centrul Național de Cultură a Romilor

Bilete de dezcurcire a rohilor,
pe muncile Oprea Matei în
vîrstă de 28 ani care a fost
în posesia lui I. Ghira. Tin-
dărul se elibera și intra ardel-
ic în categoria locuitorilor
liberi ai Țării Românești.
Documentul tipărit este scris
în limba română, cu alfabet
chirilic; numele, vîrsta
beneficiarului și al propri-
etarului sunt scrise cu
cerneală. În partea stângă,
jos, se află stampila
comisiei de liberare a ro-
hilor, iar în dreapta sunt
tipărite numele membrilor:
Ioasaf Znagovensan, C. Bol-
ian, Petru Păunescu.

Realizat ca suvenitul par-
tnerului Muzeului Național de
Istorie a României.

Centrul Național de Cultură
a Românilor

GLOSSARY

This is a glossary of **historical Romanian ranks and titles** used in the principalities of Moldavia, Wallachia and Transylvania, and later in Romania. Many of these titles are of Slavic etymology, with some of Greek, Latin, and Turkish etymology; several are original (such as *armaş*, *paharnic*, *jitnicer* and *vistiernic*).

Various boyar (*boier*) titles correspond to various honorary services at the Court, but often they were associated with various actual governmental duties as well.

Mare (Romanian), *vel* (Slavic) or *baş* (Turkish) are composing parts used with other titles. Synonymous with the Byzantine "Megas", they precede a title or rank: *Mare Vornic*, *Mare Stolnic*, *Vel Paharnic*, *Vel Pitar*, *Vel Logofăt*, *Baş Boier*, etc.

Middle Ages

Name of the rank	Etymology	Description
<i>Aprod</i>	Hungarian <i>apród</i>	official in charge of justice or fiscal affairs, or introducing guest to the court.
<i>Arhimandrit</i> <i>Archimandrite</i>	Greek: ἀρχιμανδρίτης <i>archimandrites</i>	Archimandrite - primarily used in the Eastern Orthodox and the Eastern Catholic churches, originally referred to a superior abbot whom a bisop appointed to supervise several 'ordinary' abbots (each styled <i>hegumenos</i>) and monasteries, or to the abbot of some especially great and important monastery.
<i>Armaş</i>	Romanian <i>Armă</i> , arm + suffix -aş	official in charge of security, prisons and executions.
<i>Ban</i>	probably Sarmatian, Persian or Avar	The title of medieval rulers of parts of Wallachia (Oltenia and Severin) since the 13 th century. The Wallachian bans were military governors. Territory over which a <i>ban</i> ruled in Wallachia was called a <i>banat</i> .
<i>Becer</i> <i>Court cook</i>	Romanian <i>beci</i> , cellar (of Cuma origin)	court cook.
<i>Boier</i> <i>Boyar</i>	Slavic <i>bolyarin</i>	A hereditary aristocrat (boyars).
<i>Cămăraş</i>	Romanian <i>cămară</i> , pantry	person in charge of the rooms and pantries of the court.
<i>Căminar</i>	Romanian <i>camină</i> , tax, from Slavic	person in charge of collecting some taxes (initially the taxes for beeswax).
<i>Chelar</i>	Greek <i>kellarios</i> , ultimately from Latin <i>cellarium</i> , storeroom	person in charge of the court's cellars and food stores.
<i>Clucer</i>	Slavic <i>kliučari</i> , from the word for "key"	a person in charge of the court household

		and servants, cf. Master of the Royal Court, Russian boyar title <i>klyuchnik</i> .
Cneaz Cnez	Slavic <i>Knyaz</i> , ultimately from German.	chieftain or judge of some villages
Condicar Archivist	Romanian <i>condică</i> , <i>register book</i> , from Greek <i>kódik</i>	person in charge of the court archives, archivist.
Comis	Greek <i>kómis</i> E: ngr χόμης, vsl комисъ] (Inv)	Master of the Horse.
Cupar Cupbearer	Romanian <i>cupă</i>	boyar in charge with filling the cups at the boyar's table
Cupeṭ Trader	Romanian <i>precupeṭ</i>	Regionalism
Domn Lord	Romanian <i>a domni</i> , to rule, from <i>Domn</i> , Lord	title of rulers of Wallachia and Moldavia
Domnitor Lord	Romanian <i>a domni</i> , to rule, from <i>Domn</i> , Lord	the official title of the ruler of Romania between 1859 and 1881 (also unofficially used earlier).
Dregător	Romanian <i>a drege</i> , to fix, to plan	general term referring to most officials at the court, with roles ranging from counsellorship to administration, justice or military organisation.
Egumen Hegumen	(Greek: ἡγούμενος; Macedonian, Bulgarian and Russian: игумен, Serbian: игуман or <i>iguman</i>)	Hegumen - is the title for the head of a monastery in the Eastern Orthodox and Eastern Catholic Churches, similar to the title of abbot. The head of a convent of nuns is called a hegumenia or <i>ihumenia</i>
Jitnicer	Romanian <i>jitnită</i> , granary, from Slavic <i>žitnica</i> , derived from <i>žito</i> , rye	person in charge of the court granary.
Jude Judge	Latin <i>judex</i> , cf Romanian <i>judeṭ</i> , a jurisdiction generally translated as "county"	judge and/or mayor of a region.
Grämätic Secretary.	Greek <i>ghrammatikós</i>	Secretary.
Hatman	cf. <i>Hetman</i> , from Polish, ultimately from German	a Moldavian equivalent of <i>spătar</i> .
Hospodar	South Slavic <i>gospodar</i>	title of rulers of Wallachia and Moldavia in Slavic documents.
Ieromonah Hieromonk	(old) <i>eromonac</i> , (old) <i>eromonaş</i> , <i>hie-</i> / Pl: ~i / E: ngr <i>ιερομόναχος</i> , vsl <i>иеромонахъ</i>]	A monk having the responsibility and task of a priest
Ispravnic	Slavic <i>izpravnik</i>	a representative of the Domnitor in a county.
Logofăt Chancellor	Greek <i>logothetēs</i>	Chancellor.
Medelnicer	Slavic "medelnica", copper wash-basin	a <i>boier</i> title; literally, the person who pours water on hands to wash them before meals.

<i>Paharnic</i>	Slavic root "bowl"/"goblet"/"cup" (<i>pohar/pucharz</i>) cf. Romanian <i>pahar</i> , "glass"	person in charge of the wine supplies, loosely corresponds to "Royal Cup-bearer", akin to Polish Cześnik, but with a different etymology.
<i>Pârcălab</i> <i>Parcalab</i>	Hungarian <i>porkoláb</i>	head of a county (judet).
<i>Pârgar</i>	German <i>Bürger</i> , via Hungarian <i>polgár</i> .	member of the local council of a town.
<i>Pitar</i>	from Pita bread	Boyar in charge of the bread supplies of the court; Boyar bearing that title.
<i>Polcovnic</i>	cf. <i>Polkovnik</i>	commander of a regiment.
<i>Portar</i> Gatekeeper	Romanian <i>Poartă</i> , gate	Gatekeeper, for example Portar de Suceava.
<i>Postelnic</i> Chamberlain	Slavic <i>postel</i> , "bed"; cf. Russian <i>postelnichy</i>	a <i>boier</i> title; literally "a person in charge of royal chambers"; loosely corresponds to.
<i>Sătrar</i>	South Slavic <i>šatra</i>	boyar in charge of the watch of the military camp during war.
<i>Stareț, stareță</i> Abbot, abbess	The word is derived from the Aramaic <i>av</i> meaning "father" or <i>abba</i> , meaning "my father". In the Septuagint, it was written as "abbas"	Abbot, meaning father, is an ecclesiastical title given to the head of a monastery in various traditions, including Christianity. The office may also be given as an honorary title to a clergyman who is not actually the head of a monastery. The female equivalent is abbess.
<i>Sfetnic</i> Adviser	Slavic <i>suvetnik</i>	voivode/domnitor's adviser.
<i>Spătar</i>	Greek spatharios	In Wallachia, holder of the royal sword and bludgeon and second in rank in the army after the voivode.
<i>Staroste</i> Churchwarden (of a church)	Slavic Starosta	guildmaster, the leader of a guild (<i>breaslă</i> in Moldavia, <i>isnaf</i> in Wallachia).
<i>Stolnic</i>	Slavic Stolnik	a <i>boier</i> rank and the position at the court in the history of Moldavia and Wallachia, a senechal; a person in charge of the royal table.
<i>Sluger</i>	Slavic <i>služar</i>	person in charge of meat supplies for the court.
<i>Tigan</i> Gypsy	(zingari, tsigans, zigeuner, cigani, cikani in other languages) comes from the Greek word <i>athinganein</i> (translated " do not touch ")	Traditionally, Roma slaves were divided into three categories. The smallest was owned by the <i>hospodars</i> , and went by the Romanian language name of <i>țigani domnești</i> ("Gypsies belonging to the lord"). The two other categories comprised <i>țigani mănăstirești</i> ("Gypsies belonging to the monasteries"), who were the property of Romanian Orthodox and Greek Orthodox monasteries, and <i>țigani boierești</i> ("Gypsies belonging to the boyars"), who were enslaved by the category of landowners. The status of the <i>țigani domnești</i> was better than the

		one of the slaves held by boyars or the monasteries and many slaves given by the Prince to private owners or to monasteries ran away and joined the communities of the Prince's slaves
Vătaf Overseer	Slavic <i>vatah</i>	overseer of various kinds (Vătaful divanului, Vătaf de agie, Vătaf de plai, Vătaf de hotar, etc.).
Vistier Treasurer	Latin <i>vestiarus</i> , a person in charge of the wardrobe	a title of treasurer.
Voievod Voivode	Slavic Voivode	ruling prince, commander-in-chief of the army, titles of the Wallachian and Moldavian rulers; they were also known as <i>domnitori</i> .
Vornic	cf. Slovak nádvorník	official in charge of justice and internal affairs

Phanariote Era

Name of the rank	Etymology	Description
Aga	Turkish <i>ağa</i> , military commander.	chief of a law enforcement agency (<i>agie</i>)
Alaiceauş	Turkish <i>alay</i> and <i>çavuş</i>	Master of ceremonies
Beizadea	Turkish <i>beyzade</i>	hospodar's son (during the Phanariote period).
Binişliu	Turkish <i>binişli</i>	court waiter.
Buhurdagiu	Turkish <i>buhurdur</i>	person in charge with the court spice pot
Cafegiu	Turkish <i>kahveci</i>	persons who served the coffee at the court.
Caftangiu	<i>caftan</i> , mantle, of Turkish origin.	person who put the boyarial mantle on the back of the new appointed boyars.
Calemgiu	Turkish <i>kalemcı</i>	clerk.
Capuchehaie	Turkish <i>kapıkâhaya</i>	diplomatic representative of the Wallachian/Moldavian rulers to the Ottoman court.
Capugiu	Turkish <i>kapugiu</i>	guard of the Sultan and executer of secret orders, including deposing or assassinating of the princes of Wallachia and Moldavia
Caraghios	Turkish <i>karagöz</i>	court buffoon
Cavas-başa	Turkish <i>Kavas</i> and <i>baş</i>	court servant who guarded the door of the prince's room.
Ceauş	Turkish <i>çavuş</i>	messenger or doorman
Chehaia	Turkish <i>kehaya</i>	representative of the Domnitor at the Ottoman court.
Ciohodar	Turkish <i>çuhadar</i>	person in charge of the shoes of the ruler.
Ciubucciu	Turkish <i>çubukçu</i>	person in charge of the pipes (çubuk) of the ruler.

<i>Clucer</i>	Slavic <i>kliučari</i>	Dignitary in Romanian Principalities in charge of the Royal Court supplies.
<i>Comis</i>	Neo-Greek <i>kómis</i>	<i>Equerry</i> - Great dignitary in Moldavia and Wallachia, who was in charge with the care of the horses at the Royal Court
<i>Divan</i>	Persian	Council /The Assemblies of the Danubian Principalities under Ottoman rule were also called "divan" ("Divanuri" in Romanian)
<i>Divan Efendi</i>	Turkish	Ottoman clerk who worked as a translator at the court, who was also a spy of the Sultan
<i>Divictar</i>	Turkish <i>divitdar</i>	court clerk in charge with the ink and writing supplies.
<i>Dragoman</i>	Greek <i>dragomános</i>	interpreter, translator.
<i>Gealat</i>	Turkish <i>cellât</i>	executioner.
<i>Geamgirgiu</i>	Turkish	servant in charge of the prince's bedsheets.
<i>Gus-başa</i>	Turkish	servant in charge of the books with the boyar's ranks.
<i>Ibriktar</i>	Turkish	servant who was in charge of the kettle which held the water for washing prince's hands.
<i>Iciolan</i>	Turkish <i>içoğlan</i>	boy servant
<i>Idicliu</i>	Turkish	servant in charge of the horses
<i>Isaşa</i>	Turkish	clerk in charge with the petitions at the Court.
<i>Iuzbaşa</i>	Turkish <i>yüz</i> , a hundred	commander over the hundred soldiers who defended the Court
<i>Lipcan</i>	Turkish Lipkan	official courier between the Porte and the Wallachian and Moldavian Courts.
<i>Mabeemgiu</i>	Turkish	servant in charge with the mabeems (chambers dedicated to the <i>dregători</i>)
<i>Mazil</i>	Turkish <i>mazul</i> or Southern Russian <i>mazil</i> (landowner)	<i>boyar</i> of the landed gentry holding no public function.
<i>Mehmendar</i>	Turkish <i>mihmandar</i>	a boyar accompanying the ruler, taking care of the lodging.
<i>Meteregiu</i>	Turkish	a servant in charge with the prince's washing basin
<i>Mucurdar, Mu húrdar,Muhard agiu</i>	Turkish <i>mühürdar</i>	a person in charge with the Court's seals.
<i>Mumbaşır</i>	Turkish <i>mübaşır</i>	tax collector
<i>Nerghelegiu</i>	Turkish <i>nargileci</i>	servant in charge with the prince's nargile
<i>Nazâr</i>	Turkish <i>nāzır</i>	governor of a Turkish city (such as the Turkish fortresses on the Danube)
<i>Paia</i>	Turkish <i>pāye</i>	boyar without a public function
<i>Pehlivan</i>	Turkish <i>Pehlivan</i>	acrobat of the court, often brought from

		Constantinople.
Peschirifi-başa	Turkish	servant in charge with giving to the prince the towel for drying himself.
Rahtivan	Turkish	servant in charge with the prince's horse harnesses.
Serdar	from Turkish <i>sardar</i> , ultimately from Persian	commander of an army.
Seitar		court buffoon
Vistier Treasurer	from lat. vestiarius .	Title given to an important person at the Court that is in charge of the treasure of the country, the distribution and collection of taxes

References

Dicționarul explicative al limbii române (DEX), Academia Română, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan", Editura Univers Enciclopedic, 1998

Dimitrie Cantemir – „Descrierea Moldovei”, Editura Simplus, 2008

Ştefan Ionescu, *Bucureşti în vremea fanarioşilor* ("Bucarest in the time of the Phanariotes"), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1974; glossary; pp. 308-323

<http://en.wikipedia.org>

Glossary by Gabriela Murgescu.

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

1. Achim, Venera (ed); Tomi, Raluca (ed.). *Documente de arhivă privind robia țiganilor. Epoca dezrobirii*. București: Editura Academiei Române, 2010.
2. Achim, Viorel. *The Roma in Romanian History*, CEU Press, 2004, p. 29.
3. Barbu T. Cîmpina. *Studii și materiale de istorie medie, V 0 L. 1*. București, 1956, Editura Academiei Republicii Populare Romîne p. 77.
4. Boia, Lucian. *Istorie și mit în conștiința românească*, București: Humanitas, 2007.
5. Cantemir, Dimitrie. *Descrierea Moldovei*. Chișinău: Editura Litera și București, Editura Litera Internațional, 2001, p. 168- 169.
6. Chelcea, Ion. *Țiganii din România. Monografie etnografică*. București: Editura Institutului Național de Statistică, 1944, p. 106, 107.
7. Damaschin Mioc și Marieta Adam Chiper (ed), *Documenta Romaniae Historica*, seria B. Țara Românească, vol. V (1551- 1565), București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1983.
8. Ionescu, Vasile (antolog.) *Robia țiganilor în Țările Române. Moldova. Rromii din România – studii și documente istorice*. București: Editura Centrului rromilor pentru politici publice „Aven Amentza”, 2000.
9. Negulescu, Paul (ed.); Alexianu, George (ed.). *Regulamentele Organice ale Valahiei și Moldovei Vol. I*. București: Intreprinderile „Eminescu” S.A., 1944.
10. Petcuț, Petre. *Rromii. Sclavie și libertate. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre*. București: Editura Centrului Național de Cultură a Romilor, 2015.
11. Petcuț, Petre. *Rromii din România. Documente. Volumul I*. Cluj-Napoca: Editura Institutului Național pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2009.
12. Potra, George. *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*. București: Fundația Regele Carol I, 1939.
13. Rădulescu, Andrei (ed.). *Îndreptarea Legii 1652*. București: Editura Academiei Republicii Populare Romîne, 1962.
14. Stoenescu, Dem. D. (ed.). *Vechile legiuri românești. Legiurea Caragea*. Craiova: Tipografia Fane Constantinescu Instalatie cu electricitate, 1905.

Articole

1. Achim, Venera. *Statistica țiganilor în Principatele Române în perioada 1830-1860*. În „*Revista istorică*”, tom XVI, 2005, nr. 3-4, p. 97-122.
2. Constantin, Florina Manuela. *Robii țigani din Țara Românească în justiție: cutume și ipostaze juridice. Studiu de caz (Hrisovul din 21 iunie 1637)*. În „*Revista istorică*”, tom XVIII, 2007, nr. 1-2, p. 91-108.

3. Constantin, Florina Manuela. *Robia în pravilele românești ale secolului al XVII-lea. Îndreptarea legii (1652)*. În „Revista istorică”, tom XX, 2009, nr. 1–2, p. 73–99.
4. Rizescu, Oana. *Jurământ și blestem în procedura judiciară din Tara Românească până la sfârșitul secolului al XVII-lea. II. Cuvintele blestemeelor domnești*. În „Revista istorică”, tom XXV, 2014, nr. 3–4, p. 292–305.

Dicționare:

<https://dexonline.ro>

Surse on-line:

1. Mihail Kogălniceanu. Dezrobirea țiganilor, ștergerea privilegiilor boierești, emanciparea țăranilor. Discurs rostit la 1(13) aprilie 1891 în ședința solemnă a Academiei Române organizată cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la fondare. Disponibil on-line la:

https://ro.wikisource.org/wiki/Dezrobirea_%C8%9Biganilor,_%C8%99tergerea_privilegiilor_boiere%C8%99ti,_emanciparea_%C8%9B%C4%83ranilor.

CUPRINS TABLE OF CONTENTS

LISTA DOCUMENTELOR/ LIST OF DOCUMENTS	5
INTRODUCERE	11
ARGUMENT PENTRU CONSERVAREA MEMORIEI SCLAVIEI ROMILOR ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC	12
LEGI, NORME, CANOANE CU PRIVIRE LA ROBIA ROMILOR ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ	18
VÂNZĂRI. DONAȚII. SCHIMBURI DE COPII ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ. Studiu introductiv	26
INTRODUCTION	34
ARGUMENT FOR THE PRESERVATION OF THE MEMORY OF ROMA SLAVERY	
WITHIN THE ROMANIAN COUNTRIES	35
LAWS, NORMS, CANONS WITH REGARD TO ROMA SLAVERY IN WALLACHIA	39
SALES. DONATIONS. EXCHANGES OF CHILDREN IN WALLACHIA. Introductive study	45
DOCUMENTE. VÂNZĂRI. DANII. SCHIMBURI DE COPII./ DOCUMENTS.	
SALES DONATIONS. CHANGES OF ROMA CHILDREN	53
DOCUMENTE. CĂSĂTORIILE ÎNTRE ROBI. CĂSĂTORIILE ÎNTRE ROBI ȘI RUMÂNI./	
DOCUMENTS. MARRIAGES BETWEEN SLAVES. MARRIAGE BETWEEN SLAVES	
AND „RUMÂNI”	96
DOCUMENTE. CERERI DE DEZROBIRE/ DOCUMENTS. REQUESTS FOR	
EMANCIPATION.	135
FUGI ALE ROBILOR / RUNAWAYS AND CAPTURES OF SLAVES	158
ANEXE	164
Bibliografie/ Bibliography	173

